

Eirik Bie

Satses det på de riktige talentene? En
fokusgruppestudie av treneres syn på talentidentifisering
i fotball

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for coaching og psykologi
Norges idrettshøgskole, 2016

Sammendrag

Talentidentifikasjon er, i sin enkleste form, prosessen med å identifisere personer med potensiale til å utmerke seg i et gitt domene (Williams & Reilly, 2000). I profesjonell fotball er effekten av talentidentifisering en utbredt bekymring på grunn av de åpenbare fordelene ved å rekruttere dyktige spillere i en konkurranseutsatt, høy-risiko industri, og å gjøre det før sine rivaler. Som et resultat av dette begynner fotballklubber ofte å speide etter spillere så unge som ni til elleve år med et mål om å identifisere deres store potensiale (Ford, Le Gall, Carling, & Williams, 2008), og videre vurderes spillernes potensiale med jevne mellomrom i spillernes karriere. I disse vurderingene avsettes fremtidige utviklingsmuligheter til noen (og holdes tilbake for andre) på bakgrunn av nåværende prestasjoner (Miller, Cronin, & Baker, 2015).

Denne studien bygger på Christensen (2009) sin antagelse om at talentidentifisering ikke er en objektiv og rasjonell prosess, men at talentidentifikasjon på toppnivå i fotball innebærer en treners øye for talenter og trenerens praktiske sans (practical sense). Noen forfattere har også gått så langt ved å hevde at talentidentifisering i idrett foregår nesten fundamentalt feil på grunn av mangelen på en konsekvent og objektiv gjennomføring (Vaeyens, Lenoir, Williams, & Philippaerts, 2008; Williams & Reilly, 2000). De siste tiårene har det blitt forsket mye på talentidentifisering, men få studier har rettet oppmerksomheten til hvilke kriterier trenere bruker i å identifisere talenter i fotball (Pankhurst & Collins, 2013).

Hensikten med denne studien har vært å belyse problemstillingene «Hvilke faktorer anser trenere i en breddeklubb som viktig i identifiseringen av talenter, og kan disse faktorene knyttes opp mot forskning på talentidentifisering i fotball?», og «Vil de spillerne som blir ansett som «talenter» av treneren bli satset mer på?». Studien handler om hvordan trenere i breddeklubber i Norge forstår talentidentifisering, og hvilke konsekvenser treneres forståelse for talent påvirker hvilke spillere som blir valgt, og motsatt valgt bort.

For å utvikle et materiale som kan belyse problemstillingene, har forsker tatt i bruk fokusgrupper som metode. Studiets populasjon inkluderte ni voksne trenere fra to breddeklubber i fotball i en by Norge, hvor deltakerne deltok i en fokusgruppe hver (fordelt i grupper på 4 og 5 deltakere). Det ble inkludert to fokusgrupper i studien. Gjennomsnittlig alder på deltakerne var 28.9 år (fra 20 – 46 år).

Resultatene fra studien kan tyde på at trenere i breddefotballen i Norge sine tanker om talentidentifisering kan knyttes opp mot en del forskning på talentidentifisering i fotball. De tre faktorene som ble ansett som viktigst blant deltakerne i identifisering av talenter var *evne til å lære, vinnermentalitet* og håndtering av *hurtighet*. Det var en uenighet blant deltakerne rundt identifisering basert på fysikk, der kun en av deltakerne nevner en bekymring med å identifisere spillere tidlig på grunn av store biologiske forskjeller i puberteten og vekstspurtten. *Lederegenskaper* ble av deltakerne fremhevet som en hovedfaktor for at enkelte spillere blir prioritert gjennom mer spilletid. Ifølge deltakerne ble også de spillerne som ble identifisert som de *fremste* ofte prioritert fremfor andre. Fremtidig forskning bør søke etter å utforske treneres syn på lederegenskaper, og hvordan identifisering av lederegenskaper kan påvirke identifisering av talenter. Mer forskning på trenere og talentidentifisering trengs for å enda bedre belyse problemstillingene som er utforsket i denne studien.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse	4
Forord	5
1. Innledning og bakgrunn for oppgaven	6
2. Eksisterende kunnskap og forskning	9
2.1 Forskjellige tilnærminger til talentutvikling	9
2.2 Psykologiske faktorer	11
2.2.1 <i>Selvregulering</i>	12
2.2.2 <i>Taktiske og kognitive faktorer:</i>	13
2.3 Antropometriske og fysiske forskjeller	14
2.4 Relativ alders effekt	15
2.5 Trener og talentidentifisering:	16
3. Problemstilling	20
3.1 Hvorfor er akkurat dette temaet interessant?	20
4. Metode:	22
4.1 Studiets populasjon og design	22
4.2 Beskrivelse av fokusgruppe-samtalene	25
4.3 Fokusgruppe-spørsmål	25
4.4 Etske retningslinjer	26
4.5 Analysearbeid:	27
4.5.1 <i>Troverdighet</i>	28
5. Resultater:	30
5.1 Arv og miljø	30
5.2 Spisskompetanse	33
5.3 Hvem blir prioritert?	39
6. Diskusjon:	45
6.1 Arv og miljø	45
6.2 Spisskompetanse	49
6.3 Hvem blir prioritert?	61
7. Oppsummering og konklusjon:	70
7.1 Oppsummerende resultater	70
7.2 Prosjektets begrensinger	73
7.3 Konklusjon	74
Referanseliste	75
Vedlegg	91

Forord

Nå har jeg vært student på Norges Idrettshøgskole i snart fem år, og jeg sitter igjen med veldig mange morsomme og interessante øyeblikk og opplevelser. Det har vært forelesninger som har gått i glemmeboken, men også forelesninger som fortsatt ligger godt i minne, og som jeg har tatt lærdom av, og videre brukt i min praksis som trener. Gjennom studietiden har jeg fått meg mange nye venner, og venner som jeg vil ha med meg hele livet ut. Det settes selvfølgelig stort pris på.

De første fire årene på Norges Idrettshøgskole har vært stort sett interessante, da jeg stadig har lært nye ting som jeg har kunnet anvende i min egen praksis som trener. Dette siste året med masterskriving har vært et tungt år, spesielt første halvår da det har vært vanskelig å prioritere masterskriving fremfor jobben som trener. Det har vært noen tøffe stunder, der det så mørkt ut til tider med tanke på å fullføre, men et siste effektivt halvår har gjort veldig mye for denne oppgaven. Jeg må først og fremst takke mine kolleger i Skeid som gjennom året har vært veldig støttende, og hele veien oppmuntret meg til å jobbe med masteren. En stor takk til dere for mange spennende diskusjoner, og for hjelp til å fullføre oppgaven!

Ellers vil jeg takke min hovedveileder Henrik Gustafsson for å ha hjulpet meg mye i prosessen med å skrive masteroppgaven. Han har alltid vært tilgjengelig til å svare på spørsmål, og har gjennom hele prosessen vært positiv, og oppmuntret meg til å fortsette og skrive videre. Jeg har lært mye av Henrik, og ønsker å takke han for at jeg har fått levert oppgaven.

En siste takk til venner og familie som har vært en moralsk støtte gjennom ett år med masterskriving. Det har vært et år med mye jobb og skole, som har ført til at jeg har måttet takke nei til en rekke familiemiddager og bursdager. Heldigvis har familien vist forståelse for dette, og fortsetter å invitere meg på familieselskaper. De fortjener en stor takk!

Oslo, mai 2016

Eirik Bie

1. Innledning og bakgrunn for oppgaven

«Av 265 millioner fotballspillere som regelmessig spiller fotball, er det kun 0.04% som spiller i en profesjonell liga» (Haugaasen & Jordet, 2012)

Talentidentifikasjon er, i sin enkleste form, prosessen med å identifisere personer med potensiale til å utmerke seg i et gitt domene (Williams & Reilly, 2000). Talentidentifisering har lenge vært en stor interesse for trenere og administratorer, og da spesielt for fotball (Cooper & Payne, 1972). Det er mange grunner til at talentidentifisering har vokst de siste årene, blant annet et ønske om å predikere suksess i voksen alder, bevissthet rundt optimale utviklingsprosesser, samt effektiv bruk av ressurser. I profesjonell fotball er effekten av talentidentifiseringsprogrammer en utbredt bekymring på grunn av de åpenbare fordelene ved å rekruttere dyktige spillere i en konkurransesatt, høy-risiko industri, og å gjøre det før sine rivaler. I tillegg kan talentidentifisering gi økonomiske fordeler, ved for eksempel at spillere rekrutteres og videre selges for betydelige summer (Miller m.fl, 2015). Som et resultat av dette begynner fotballklubber ofte å speide etter spillere så unge som ni til elleve år med et mål om å identifisere deres store potensiale (Ford m.fl, 2008), og videre vurderes spillernes potensiale med jevne mellomrom i spillernes karriere. I disse vurderingene avsettes fremtidige utviklingsmuligheter til noen (og holdes tilbake for andre) på bakgrunn av nåværende prestasjoner (Miller et m.fl, 2015).

Cushion og Jones (2006) har rapportert at en plass på et profesjonelt fotballakademi vanligvis avgjøres gjennom invitasjon til prøvespill arrangert av klubbens speidere eller trenere, og konkurransen for å komme inn i akademiet er stor og vanskelig. Videre, hvis en prøvespiller er blitt identifisert som en spiller med stort potensiale, kan spilleren ta en annen spiller sin plass, og spilleren som mister sin plass er ikke lenger en del av det akademiet.

Talentidentifisering er derfor ikke bare sentral i kommersielle og sportslige prestasjoner av profesjonelle fotballklubber, men er også med på å avgjøre hvilke spillere som får tilgang og ikke tilgang til profesjonelle akademier. Derfor, hvordan talentidentifisering *blir gjort* er av stor vitenskapelig og praktisk betydning (Miller et al., 2015).

Tidlig identifisering av fremtidige eliteprestasjoner vil være en konkurransedyktig fordel til enhver organisasjon. Talentidentifisering baserer seg på tanken om at hvis talentfulle unge blir en del av et program med best mulig coaching og trening, øker sannsynligheten for at de vil

bli eliteutøvere (Morris, 2000). Fotballspillere og andre utøvere kan selekteres gjennom talentidentifiseringsprogrammer som er basert på forskjellige kriterier. Disse kriteriene er designet til å reflektere nøkkelferdigheter og evner som kan predikere potensiale til en utøvers prestasjon som voksen (Breitbach, Tug, & Simon, 2014). Selv om det har blitt utviklet en rekke kriterier for hva som kan predikere en utøvers potensial har det ikke blitt utviklet et optimalt testdesign for å predikere suksess (Vaeyens m.fl, 2008). Spesielt i en så kompleks lagidrett som fotball har det vært vanskelig å identifisere hva som er et talent, da senere suksess i fotball er i stor grad avhengig av eksterne faktorer som muligheter til å trene, holde seg skadefri, tilgang til gode trenere i ung alder, og også personlige-, sosiale-, og kulturelle faktorer (Reilly, Williams, Nevill, & Franks, 2000).

En annen faktor som har påvirket identifisering av talenter har vært uenighet rundt bruken av begrepet talent (Heller & Ziegler, 1998), hvor begrepet ofte har blitt forklart gjennom en genetisk- eller miljøtilnærming (arv kontra miljø) (Davids & Baker, 2007). Underteksten av fortellinger fra fortiden formidler at talenter, enten de er tolket som pengeenheter eller som naturlige evner, er verdifulle, og burde ikke kastes bort. Og denne moralen gjelder fortsatt i dag (Meyers, van Woerkom, & Dries, 2013). I dag defineres talent i «Cambride dictionary» som «en naturlig evne til å være god i noe, spesielt uten å bli lært» (Meyers m.fl, 2013). Over til idretten baserer enkelte forklaringer av talent seg på antakelsen om at talent er genetisk overført eller at suksess i et domene er forutbestemt. Andre forklaringer ser på et talent som noe tidlig begavet (medfødt), men at suksess eller store prestasjoner som voksen i bare liten grad kan skyldes medfødte egenskaper. Suksess og gode prestasjoner er heller en årsak av miljømessige faktorer slik som trening og ulike tilnærminger, og med det vil derfor utviklingen av personen og personens ferdigheter være viktigere enn personens medfødte evner. Denne oversikten har ikke som utgangspunkt å finne frem til en «riktig» måte å definere et talent, eller om det faktisk burde eksistere en definisjon av begrepet, men heller bruke begrepet som et utgangspunkt i en diskusjon blant trenere om talentidentifisering.

Allerede på 1800 og 1900-tallet var trenere fullt klar over viktigheten av å velge de «riktige» utøverne å jobbe med, og i 1913 understreket Sam Mussabini at alle erfarne trenere bør klare å gjenkjenne det riktige råmaterialet, og videre trene det riktig (Day, 2011). Selv om Mussabini brukte ulike verktøy som videoanalyse og analyse av teknikker for å identifisere talenter, var Mussabini, i likhet med sine forgjengere og sine daværende kolleger, ikke en mann som stolte på akademikere i sin jakt på talenter. Som i andre håndverk, var treneren

hærføreren av tradisjonell kunnskap fått gjennom «organisatorisk sosialisering», der fremadstormende trenere anskaffet seg kunnskap og ferdigheter, samt tok til seg nyansene i trener-praksisen. Tidligere utøvere som gikk inn i trener-praksisen var allerede utstyrt med et *kart med mening* fra sine egne erfaringer som utøver, og var på mange måter med på å forevige praksisen fra deres egne tidligere trenere. Disse trenerne blir av Day (2011) sett på som *craft coaches* (håndverkstrenerne). Håndverkstrenerne bruker sine praktiske kunnskaper når de identifiserer potensial, og med en tro om at en trener kan gjenkjenne potensial på et øyeblikk. Men er det nok at trenere setter sin lit til sine praktiske kunnskaper når en skal gjenkjenne potensialet til en spiller? Og hvis ja, vil alle trenere komme frem til samme konklusjon om potensialet? Eller vil trenere verdsette forskjellige egenskaper og ferdigheter hos spillere, og som videre vil påvirke hvem som lykkes og ikke?

2. Eksisterende kunnskap og forskning

Under *eksisterende kunnskap og forskning* presenteres det kort om forskning gjort på talentidentifisering i fotball. Her vil faktorer som kan påvirke identifiseringen av talenter løftes fram, og videre gå nærmere inn på trenerens rolle i talentidentifiseringen. Til slutt vil det bli redegjort for hvorfor dette prosjektet er aktuelt å forske på innenfor talentidentifisering i fotball.

2.1 Forskjellige tilnærminger til talentutvikling

I flere tiår har det vært forsket på hva som kjennetegner den optimale inngangen til å oppnå ekspertise (Storm, Kristoffer, & Krogh, 2012). I alle idretter på ulike nivå er det å finne den optimale banen fra identifisering av talent til å utvikle den neste topputøveren en viktig oppgave (Williams & Reilly, 2000). Videre presenteres kort forskning om allsidighet og tidlig spesialisering, og videre inn mot deliberate practice, og hvordan det kan påvirke identifiseringen av et talent.

2.1.1 Tidlig allsidighet versus tidlig spesialisering

Hvilken rolle tidlig spesialisering har i utviklingen av ekspertise strides det om blant forskere. Selv om det finnes mye forskning som støtter opp under linken mellom antall timer trening og prestasjonsnivå, har fokus på tidlig spesialisering i tidlige stadier av utviklingen blitt koblet med en rekke negative konsekvenser. En allsidig involvering i flere idretter i tidlige stadier av utviklingen har blitt presentert som et mulig alternativ til tidlig spesialisering (Baker, 2003). Oppnåelsen av ekspertise i en idrett er resultat av komplekse interaksjoner mellom biologiske, psykologiske og sosiologiske begrensninger (Singer & Janelle, 1999). En suksessfull interaksjon mellom disse begrensningene kan føre til de beste prestasjonene, mens en negativ interaksjon kan føre til utbrenthet eller frafall fra idretten (Wiersma, 2000). En utfordring for forskere i forskningen på ekspertise fra et utviklingsperspektiv, er om utøvere er nødt til å begrense sin deltakelse i barndommen til en idrett, med et bevisst fokus på trening og utvikling i den idretten (tidlig spesialisering) (Baker, Cote, & Abernethy, 2003; Ericsson, Krampe, & Teschmer, 1993), eller et motsatt perspektiv som favoriserer et fokus på involvering i flere forskjellige idretter før en spesialiserer seg i en idrett i senere alder (tidlig allsidighet) (Wiersma, 2000). Spørsmålet om en skal spesialisere seg tidlig er også vært en utfordring i fotball (Haugaasen & Jordet, 2012).

Den optimale veien for å nå elitenivå er en kombinasjon av tidlig allsidighet og en senere spesialisering, fordi utøvere opprettholder en god helse og mye motivasjon lengre enn med å spesialisere seg tidlig (Côté, Baker, & Abernethy, 2007). Videre argumenteres det imot tidlig spesialisering i lagidretter slik som fotball fordi det kan føre til utbrenthet og frafall, og vektlegger heller det å ha det gøy og deltakelse i flere idretter er viktig for å opprettholde motivasjonen og lyst til å trene (Baliy & Hamilton, 2004). Det er mye forskning som viser at allsidighet og variasjon i tidlig stadiet i utviklingen kan være gunstig for utviklingen (Côté m.fl, 2007; Ford et m.fl, 2011; Storm m.fl, 2012).

Det ser ut til at elite unge fotballspillere deltar i en eller to idretter utenom fotball, og dette antallet synker når alder og tid brukt på fotball øker (Ford, Ward, Hodges, & Williams, 2009; Ford & Williams, 2008; Leite, Baker, & Sampaio, 2009). I en studie av portugisiske landslagsspillere rapporterte 33% at de hadde deltatt i en idrett i tillegg til fotball i en tidlig stadiet av utviklingen (Leite m.fl, 2009). Kun 2,4% deltok i to idretter utenom fotball. I en alder av 14 år hadde antallet av de som bare deltok i en idrett steget til 91%. I forskningen om identifisering av talent, trekkes deliberate practice frem som en viktig faktor for å oppnå ekspertise. Deliberate practice, som er en form for tidlig spesialisering, vil presenteres videre i neste avsnitt.

Som nevnt i innledningen har begrepet talent ofte blitt forklart gjennom en genetisk- eller miljøtilnærming (Davids & Baker, 2007), det vil si gjennom arv og miljø. Ericsson, Nandagopal og Roring (2009) argumenterer for at prestasjoner ikke er begrenset av genetiske eller iboende faktorer, men av engasjement i «deliberate practice» (bevisst trening) og trening i optimale perioder av utviklingen. Ifølge Ericsson og kolleger (1993) sin modell, er trening både nødvendig og tilstrekkelig for oppnåelse av ekspert prestasjoner, og er effektivt fordi treningen selektivt aktiverer sovende gener som befinner seg i alle friske individers DNA. Det har dessverre ikke blitt produsert noen vitenskapelige bevis på hvilke gener som aktiveres, og det er heller ikke etablert at trening aktiverer gener på samme måte hos alle individer. Ericsson sin modell er basert på retrospektive studier av treningshistorikk i ferdighetsbaserte aktiviteter som fiolin og dart, og overser vitenskapelig litteratur som motbeviser hans modell (Ericsson, Charness, Feltovich, & Hoffman, 2006). En viktig komponent i denne teorien er at alle individer kan oppnå eliteprestasjoner, og er i all hovedsak bare begrenset av engasjementet i bevisst trening og kvaliteten i de tilgjengelige treningsressursene.

Videre har Ericsson (Ericsson m.fl, 2009) utviklet sin modell ved å inkludere et spesifikt volum på 10 000 timer over en periode på cirka 10 år med strukturert trening i én idrett for å oppnå ekspertnivå. Med dette vil alle individer som når ekspertnivå uten minimum 10 000 timer være med å sette spørsmålsteget til Ericssons teori om antall timer og ekspertnivå. Et eksempel er en studie som undersøkte antall treningstimer og mesternivå i sjakk (Gobet & Campitelli, 2007). En gruppe på 104 sjakkspillere ble undersøkt, og resultatene viste at en sjakkspiller trengte gjennomsnittlig 11 053 timer med bevisst trening for å nå mesternivå, noe som samsvarer med Ericssons teori. Derimot var det store forskjeller mellom individene. En sjakkspiller klarte å nå mesternivå etter bare 3 016 timer, mens en annen brukte 23 608 timer. Resultatene viste også at det var flere sjakkspillere som hadde gjennomført over 25 000 timer med bevisst trening uten å nå mesternivå. Gobet og Campitelli (2007) konkluderte med at trening, selv om det er viktig for prestasjon, ikke er nok for å bli en ekspert.

Over til fotball, er det en utfordring å definere akkurat i hvilken alder en spiller når ekspertise da den profesjonelle karrieren kan vare så lenge som 20 år (Besson, Poli, & Ravenel, 2010). Med hensyn til mengde, er de rapporterte timer trent i fotball konsekvent lavere enn 10 000 timer som er rapportert i Ericsson og kolleger (1993) sin studie, men lik rapportene i andre idretter som landhockey (Helsen, Starkes, & Hodges, 1998), og basketball (Baker m.fl, 2003). Det er videre vist at elite juniorspillere og senere senior profesjonelle bruker lite tid i andre idretter og bruker mesteparten av sin tid i fotballaktiviteter (Haugaasen & Jordet, 2012). Forskning på deliberate practice i fotball og andre domener kan kanskje legge viktige føringer på hvordan trenere bør identifisere talenter. En spillers engasjement til å drive med mye bevisst trening kan være viktig å kartlegge når en skal selektere spillere inn i et talentutviklingsprogram. Men samtidig virker det som om det er også andre faktorer som er viktig for identifiseringen av talenter.

2.2 Psykologiske faktorer

Det er i forskning vist at det finnes en sammenheng mellom prestasjoner i idrett og psykologiske faktorer (Orlick & Partington, 1988). For å forstå linken mellom psykologiske faktorer og prestasjon har forskning hovedsakelig undersøkt de psykologiske karakteristikkene til elite og ikke-elite voksne utøvere (Ikuleyo & Vipene, 1996) eller de psykologiske kvalitetene til de som er suksessfulle sammenlignet med dem som ikke ble suksessfulle, voksne utøvere (Panda & Bisivas, 1989). En forutsetning bak denne tilnærmingen er at ungdom som besitter egenskaper som er viktig for å lykkes som voksen, vil

beholde disse attributtene til å bli en suksessfull utøver som voksen. Beskrevet på en annen måte, vil egenskaper som anses som viktig på toppnivå kunne brukes til å identifisere barn og ungdom i tidlig alder.

Psykologiske karakteristikk slik som målsetting, realistisk prestasjonsevaluering, visualisering (imagery) og engasjement (commitment) har tidligere blitt identifisert som faktorer som kan diskriminere mellom medalje- og ikke medalje vinnere (Gould, Eklund, & Jackson, 1992). Det har blitt gjort en del forskning på hva som skiller utøvere som klarer å reproducere suksess sammenlignet med utøvere som ikke klarer det. Et kjennetegn på en ekte mester er ofte deres evne til å reproducere suksess (Abbott & Collins, 2004). I en studie av Kreiner-Phillips og Orlick (1992) undersøkte de hvilke faktorer som gjorde at noen utøvere klarte å gjenskape suksess, mens andre ikke. Av 17 utøvere i forskjellige idretter som hadde vunnet store internasjonale titler, klarte bare syv av utøverne å opprettholde prestasjonsnivået. De gjenværende utøverne opplevde enten en vedvarende periode med prestasjonsnedgang (n=6), eller var aldri i stand til å reproducere tidligere prestasjoner (n=4).

Videre fant Kreiner-Phillips og Orlick (1992) ut at det bare var psykologiske faktorer som kunne skille mellom de som produserte gode prestasjoner, de som opplevde en vedvarende periode med prestasjonsnedgang, og de som aldri var i stand til å reproducere tidligere prestasjoner. Spesifikt, så var de olympiske mestrene som fortsatte å vinne på øverste nivå bedre på å håndtere kravene som var assosiert med økende personlig og eksterne forventninger, og bedre på å fokusere effektivt heller enn å bli påvirket av distraksjoner. Annen forskning tyder også på at psykologiske faktorer underbygger evnen til å konsistent reproducere verdensklasse prestasjoner (Gould, Jackson, & Finch, 1993; Jackson, Mayocchi, & Dover, 1998). Videre presenteres kort forskning om psykologiske faktorer som går spesifikt inn på fotball, og hvordan disse faktorene kan være med å påvirke hvordan trenere identifiserer talenter.

2.2.1 Selvregulering

En faktor som kan spille en viktig rolle for talentidentifisering i fotball er selvregulering. Selvregulering involverer prosesser som muliggjør et individ å kontrollere sine følelser, tanker og handlinger (Baumeister & Vohs, 2004). Vår kanskje mest viktige kvalitet som mennesker er vår kapasitet til å selvregulere, fordi det har gitt oss et tilpasningsdyktig fortrinn som muliggjorde for våre forfedre å overleve og til og med blomstre i endrende forhold der det

førte til utryddelse av andre arter (Zimmerman, 2000). Selvregulering tillater individer å tilpasse seg deres sosiale- og fysiske miljø, og er derfor påstått å være en nøkkelprosess for normal psykologisk funksjonalitet (Baumeister & Vohs, 2004). For at et individ skal kunne mestre komplekse motoriske ferdigheter kreves det av individet å ta kontroll over sin egen læringsprosess, altså trenger de å selvregulere sin læring (Kirschenbaum, 1987). Forskere har kommet opp med flere nøkkelprosesser som er involvert i prosessen med å bli en selvregulert lærer, inkludert mestringstro, motivasjon, og mål-orientering (Zimmerman, 2000).

En studie av Toering, Elferink-Gemser, Jordet og Visscher (2009) undersøkte forholdet mellom selvregulering og prestasjonsnivå i elite (n= 159) og sub-elite (n= 285) fotballspillere i alderen 11-17 år. Spillerne gjennomførte et spørreskjema som tok for seg planlegging, selv-monitorering, evaluering, refleksjon, innsats, og mestringstro. Resultatene viste at refleksjon og innsats var assosiert med prestasjonsnivå. En høyere skåre på refleksjon og innsats indikerte en større sjanse for at spilleren tilhørte elitegruppen. Eksperter er ikke bare i stand til å prestere effektivt, men de har også evnen til å reflektere over deres tankeprosesser og metoder. Resultatene fra dette studiet kan bety at elitespillere er mer engasjerte i å utvikle sine prestasjoner. Dette støttes også av Kitsantas og Zimmerman (2002) som fant ut at eksperter bruker bedre strategier under trening. Videre rapporterte elitespillere at de investerte mer innsats enn sub-elite spillere, som indikerer at elitespillere har en tendens til å prøve hardere for å lykkes i en oppgave, selv med vanskelige betingelser. Elitespillere ser også ut til å være mer utholdende når de løser en oppgave, noe som indikerer at de lærer mer siden de prøver hardere. Et viktig kjennetegn ved eksperter er at de putter inn en ekstrem innsats for å bedre sine prestasjoner (Feltovich, Prietula, & Ericsson, 2006). Flere studier viser altså at selvregulerende prosesser kan være viktig for å nå ekspertnivå, og kan dermed spille en viktig rolle for identifiseringen av talenter i fotball.

2.2.2 Taktiske og kognitive faktorer:

God persepsjon og spilleforståelse er en viktig faktor for ekspertise innen idrett (Abernethy, Thomas, & Thomas, 1993; Williams, Davids, & Williams, 1999). Dette er spesielt viktig i fotball, da spillerne hele tiden blir konfrontert med kompliserte- og raskt endrede situasjoner. I en studie av Ward og Williams (2003) undersøkte de forskjeller i perseptuelle og kognitive ferdigheter mellom elite og sub-elite spillere i alderen 9 til 17 år. Studien viste at så tidlig som i en alder av ni år, så var elitespillere bedre på å forutse nøkkelinvolvinger i offensive spill sekvenser, og videre vurdere sannsynligheten for at en situasjon skulle oppstå. Videre

undersøkte Kannekens, Elferink-Gemser og Visscher (2011) hvilke taktiske ferdigheter som skilte unge fotballspillere (gjennomsnittalder 17.8) fra å bli profesjonelle og ikke. Alle deltakerne (105) hadde tidligere vært en del av talentutviklingsprogram i fotball. I studien viste det seg at *positioning* (posisjonering) og *deciding* (valg) var de taktiske ferdighetene som best kunne predikere prestasjonsnivå som voksen ($P < 0.05$). Posisjonering og valg var i denne studien kategorisert som offensive situasjoner, det vil si hvordan spilleren posisjonerte seg når eget lag hadde ball, og hvilke valg spilleren tok ut fra det. Posisjonering og valg gjaldt spesielt for midtbanespillere, hvor det var 80% sjans for at spilleren tilhørte gruppen som ble profesjonelle hvis spiller scoret høyt på posisjonering og valg. Videre, for dem som scoret høyt på disse to ferdighetene var det 6,6 ganger større sjans for å bli profesjonell enn spillere som scoret lavt. Resultatene kan tyde på at en spiller må minst score fra *gjennomsnittlig til god* på posisjonering og valg for å bli profesjonell som voksen (Kannekens et al., 2011).

En studie av Helsen og Starkes (1999) viser at eksperter (fotballspillere) er raskere og mer nøyaktig i valgene sine enn sub-elite spillere. Når kun data med de korrekte valgene til spillerne er analysert er det ingen signifikante forskjeller for varighet av fiksering / søk (hvor du ser) eller retning av fiksering / søk mellom eksperter og sub-elitespillere, men det er en signifikant forskjell i antall søk. Det konkluderes videre at eksperter kan gjøre «mer med mindre», at de kan finne den beste løsningen basert på færre søk enn sub-elite. Eksperter er bedre på å ta inn mer relevant informasjon i en enkelt fiksering, først og fremst på grunn av deres store domene spesifikke kunnskap som tillater dem i å gjøre om det de ser om til meningsfull informasjon, som videre hjelper dem til å hente informasjon raskere og mer nøyaktig (Helsen & Starkes, 1999).

2.3 Antropometriske og fysiske forskjeller

Flere tverrsnittstudier har sammenlignet unge fotballspillere fra forskjellige nivåer, og funnet ut blant annet at elite spillere har mindre kroppsfett og er generelt høyere enn sub-elite spillere (Williams & Reilly, 2000). Det har også vært en enighet blant forskere om at unge elitespillere presterer bedre på fysiske tester, samt tekniske ferdigheter (Vaeyens m.fl, 2006; Williams & Reilly, 2000). En studie av Le Gall, Carling, Williams og Reilly (2010) sammenlignet over en ti års-periode antropometriske og fysiske prestasjonsdata mellom fotballspillere som gikk ut av et profesjonelt akademi som enten suksessfulle eller ikke nådde et høyere nivå. Til sammen ble utvalget på 161 spillere i alderen 14-16 år og ble gruppert etter om de oppnådde internasjonal status, profesjonell status eller om de forble status som amatør.

Analysen viste en signifikant forskjell i modenhet-status mellom amatør og profesjonelle - spillere og internasjonale spillere, i kroppsmasse i profesjonelle versus amatører, i høyde, og i maksimal anaerob kraft for både profesjonelle- og internasjonale spillere versus amatører. Videre var det også en signifikant forskjell i svikthopp og 40 meter sprint-tid mellom internasjonale- og amatørspillere. Disse resultatene tyder på at antropometriske og fysiske vurderinger av elite ungdomsfotballspillere kan spille en rolle i å forutse spillernes sjanser til å spille på et høyere nivå (le Gall m.fl, 2010).

I en studie av Deprez, Fransen, Lenoir, Philippaerts og Vaeyens (2015) på 388 belgiske fotballspillere i alderen 8-16 år viste at spillere som fikk en profesjonell kontrakt hoppet signifikant lengre, og gjorde det signifikant bedre på 5 meter sprint enn spillere som ikke fikk kontrakt. Ifølge Deprez og kolleger (2015) kan målinger av eksplosivitet fra alderen 16 år være støttende når en skal velge ut spillere for en fremtidig profesjonell karriere. I en studie av Figueiredo, Goncalves, Silva og Malina (2009) sammenlignet de vekst, modenhet-status, funksjonsevne, fotballspesifikke ferdigheter, og målorientering av 159 mannlige fotballspillere i alderen 11-12 år (n=97), og 13-14 år (n=72), som ved oppfølging to år senere droppet ut, fortsatte på samme nivå (samme klubb), eller ble flyttet til et høyere nivå (elite). Elitespillere presterte signifikant bedre på bare to av fire fotballspesifikke ferdigheter, dribling og ballkontroll. Videre var elitespillere eldre både kronologisk og i skjelett-status, større kroppsstørrelse, og gjorde det bedre i funksjonell kapasitet enn klubbspillere og de som droppet ut. Resultatene er i tråd med oppfatningen om at fotball systematisk utelukker senere utviklede spillere og favoriserer de tidlig utviklede når de idrettsspesifikke kravene øker, spesielt i vekstspurtperioden (Figueiredo m.fl, 2009; Malina m.fl, 2000).

2.4 Relativ alderseffekt

I 1997 bestemte FIFA (Fédération Internationale de Football Association) at spillere skulle deles inn etter kronologisk alder med 1. januar som utvalgsdato. Hovedmålet ved å legge inn et slikt seleksjonskriterium var for å forsikre seg om at barnas utvikling skal være aldersrelatert, det skal være en rettferdig konkurranse, og en lik sjanse for suksess for alle (Helsen, Van Winckel, & Williams, 2005). Dessverre, når barn er delt inn i aldersgrupper er det alltid kognitive-, fysiske- og følelsesmessige forskjeller mellom de yngste og eldste barna i en årgang (Malina, 1994; Musch & Grondin, 2001). Nåværende forskning på talentidentifikasjon i fotball viser tydelig at det er en systematisk seleksjonsskjevhet mot å velge spillere som er født tidlig på året (Meylan, Cronin, Oliver, & Hughes, 2010). Spillere som er født tidlig i

seleksjonsåret har ofte en fordel ved å være større, sterkere, raskere, og holder ut lenger i idretten (Hirose, 2009; Musch & Grondin, 2001). Som et resultat av dette kan de oppleve mer suksess enn de som er født senere på året, som igjen kan føre til mer motivasjon og engasjement. Videre blir yngre og mindre modne spillere ofte sett på som mindre talentfulle underveis i seleksjonsprosessen (Helsen, Starkes, & Van Winckel, 1998) eller dropper ut fordi de opplever lite mestring og suksess (Figueiredo m.fl, 2009; Musch & Grondin, 2001). Dette fenomenet hvor spillere som er født tidlig på året får fordeler, og det oppstår en skjevhet i fødselsdato fordeling refereres til det som kalles *relativ alderseffekt*.

En studie av Helsen, Baker, Michiels, Schorer, Van Winckel og Williams (2012) sammenlignet fødselsdato distribusjon av profesjonelle fotballspillere i ti europeiske land over en ti års periode som involverte sesongen 2000-2001 og 2010-2011, for å undersøke om mer kunnskap om relativ alderseffekt hadde gjort noe utslag. I 2000-01 sesongen viste alle land, med unntak av Spania og Portugal, en signifikant relativ alderseffekt. I 2010-11 sesongen var det kun Portugal som ikke var påvist en signifikant relativ alderseffekt. Det har vært foreslått av forskere at eksistensen av, og mulig økning i forekomsten av relativ alderseffekt er drevet av tre mekanismer (Helsen, Starkes, & Van Winckel, 1998). For det første får barn mer spilletid som et resultat av deres fysiske utvikling heller enn deres ferdigheter/nivå. For det andre er det foreslått av Ward og Williams (2003) at spillere som er født tidlig på året har bedre tekniske ferdigheter og har mer taktisk forståelse på grunn av mer erfaring gjennom tidligere eksponering til trening og konkurranser (Helsen, Starkes, & Van Winckel, 1998; Ward, Hodges, Williams, & Starkes, 2004). Spillere som er født tidlig i seleksjonsåret, hvor det starter i 6-års alderen, har større sannsynlighet for å bli identifisert som talent, til å spille for landslaget, og videre til å ta steget opp til profesjonell. Til sammenligning, så har spillere født sent i seleksjonsåret større sannsynlighet for å droppe ut av fotballen allerede før 13 år (Feltz & Petlichkoff, 1983; Helsen, Starkes, & Hodges, 1998).

2.5 Trenere og talentidentifisering:

En studie av Miller og kolleger (2015) har søkt etter å gi noen kvalitative forklaringer til hvordan treneres praktisering av talentidentifikasjon oppleves og tolkes av profesjonelle trenere på en rekke nivåer i engelsk ungdomsfotball. Der kom det frem at deltakerne konsekvent definerte talent som et multidimensjonalt og svært trenbart fenomen. Disse trenerne la altså mye større vekt på miljø kontra arv, spesielt i forhold til fysiske, tekniske og taktiske aspekter i fotballen. De så videre på psykologiske- og personlighetsfaktorer som

veldig viktig og delvis statistisk. Delvis statistisk vil si at det er mulig å endre, men mye vanskeligere å endre enn andre aspekter. Dette støttes også opp av Jenssen (2011) sin studie som viser at mange trenere fremhever mentale eller psykologiske faktorer som det viktigste, men også det vanskeligste å utvikle. Videre i en kvantitativ studie om hva spillerutviklere i Norge ser på som viktig for å lykkes i fotball, rangerte spillerutviklerne taktiske faktorer og psykologiske faktorer som det viktigste for å lykkes for unge fotballspillere (Mong, 2009). I en studie av Sæther (2004) undersøkte han hvordan eliteserietrenere forstår talent. Resultatene fra studien viser at trenere har forskjellige oppfatninger om hva talent innebærer og omhandler, og de fleste av trenerne bruker i praksis en annen vurdering i selekteringen av spillere enn hva de selv anser som viktig for utplukkingen og utviklingen av talenter i teorien.

I en studie av Christensen (2009) viste det seg at talentidentifisering ikke nødvendigvis er en objektiv og rasjonell prosess, men at talentidentifikasjon på toppnivå i fotball innebærer en treners øye for talenter og trenerens praktiske sans (practical sense). I Christensen (2009) sin studie dybde-intervjuet hun åtte danske ungdomslandslagstrenerne om hvordan trenerne identifiserte talenter. I analysen kom det frem at trenerne hovedsakelig identifiserer talenter på tre måter: Først bruker trenere sin praktiske sans og sine visuelle erfaringer til å gjenkjenne bevegelsesmønstre hos spillere. Videre bruker trenere egne klassifiseringskriterier som preges av trenerens preferanser for såkalte 'autoteliske' (engelsk autotelic) spillere, det vil si spillere som fra trenerens perspektiv utviser et potensial for å lære, trene, og forbedre seg. For det tredje viser analysen at talent, hvor trenere opptrer som dommere over smak, er sosialt konfigurert på toppnivå i fotball. Treneren på toppnivå er den personen som representerer en spesifikk kultur hvor talenter enten blir identifisert eller oversett.

Csikszentmihalyi, Rathunde og Whalen (1997) definerte talent som en sosial konstruksjon: Det er en merkelapp med godkjenning vi putter på trekk som har en positiv verdi i den aktuelle konteksten vi lever i. Tilsvarende er fotballspillere definert som talent av hver trener bare i relasjon til en spesifikk kontekst hvor trenere holder en dominant posisjon som personen som både har erfaringen og makten til å definere spillere som talentfulle. I en kvalitativ studie av Roaas (2011) søkte han etter å få innsikt i begrunnelser og synspunkter til kvalifiserte norske fotballfaglige som utfører, og har et forhold til utvelgelse og utvikling av guttespillere under 16 år. I undersøkelsen kom det fram at utvelgelsen av spillere er en subjektiv prosess. Ifølge Howe og kolleger (1998) kan et «trent øye» gjenkjenne et talent i sin spesifikke kontekst, og med det kan utvelgelsen legitimeres gjennom et subjektivt syn på

kvalitet. Deltakerne i studiet uttalte at det finnes store mangler i tydelige og validerte kriterier for utvelgelse av unge talenter, noe som bidrar til at hver enkelt trener vurderer spillere ut ifra egne subjektive kriterier. Dette kommer fram ved et eksempel hvor en informant hevder at unge spillere som er gode med ballen (teknikk) får et fortrinn senere, mens en annen informant mener at teknikk er det enkleste å utvikle (Roaas, 2011). Videre får da dette konsekvenser for hvilke spillere som anses som talenter, og da også hvem som velges ut i et utviklingsprogram.

I en studie av studie av Cushion og Jones (2006) ble det sosiale samspillet mellom trener, fotballspillere og konteksten i engelsk profesjonell ungdomsfotball undersøkt, med et utgangspunkt i Bourdieu sitt teoretiske rammeverk. Der kom det frem at selv om spillere kan tro på sitt eget potensial, eller sine egne ferdigheter, så er de bare aktive deltakere til noen gitte muligheter som er sosialt innstiftet (Cushion & Jones, 2006). Suksess i å realisere spillerens potensial, eller tilgang til de gitte mulighetene, avhenger av spillerens evne til å tilegne seg symbolsk- og kulturell kapital (eksempelvis status), og videre utvikle en habitus (atferd) som passer inn i organisasjonen eller miljøet som spilleren er en del av. Innenfor denne organisasjonen eller miljøet vil en spiller for å kunne bli sett på som en «god spiller» være avhengig om spilleren aksepterer en atferd som er tilnærmet lik den som er etablert av trenerne. En slik aksept ble sett på av trenerne som legitimt og verdsatt atferd, og spilleren ble da belønnet for sine gode holdninger, og bidro også til å øke trenernes oppfatning om at denne spilleren kommer til å lykkes som profesjonell fotballspiller. Dermed var trenerne sentrale figurer i tildeling av kapital verdsatt på feltet. En slik posisjon støtter tidligere forskning om at trenere har en positiv holdning mot spillere som «bekrefter, samarbeider, og opptre ryddig» i forhold til trenernes atferd (Martinek, 1983). Videre kom det også fram i Cushion og Jones (2006) sin studie at når spillere viste frem det profesjonelle «idealet», ble disse spillerne favorisert av trenerne, uten å legge stor vekt på spillernes ferdigheter eller medfødte talent. Dette kommer frem blant annet ved en uttalelse fra en trener: «The first thing I look at is the attitude of the player, not only on the pitch but in training and even off the pitch. That's the first thing I look for. Then skill and athletic ability» (Cushion & Jones, 2006, side 152).

Videre, ved å leve ut alt det trenerne fremmer, kan det bidra til å få en bedre relasjon med treneren for enkelte spillere (Parker, 1996). I studiet av Cushion og Jones (2006) identifiserte trenerne spiller-undergrupper forskjellige fra akademiets offisielle hierarkiske aldersgrupper. Disse undergruppene var selv hierarkisk organisert og kategorisert som «favoritter», «de

perifere», og «de avviste». Oppturene og nedturene i lag- og spiller prestasjoner, sammen med skader gjennom sesongen gjorde at statusen som de perifere og favoritter holdt seg rimelig flytende. For de avviste var det imidlertid få endringer gjennom sesongen. Hvilken gruppe spilleren tilhørte var også ensbetydende med et forskjellig forhold til trener, og forskjellige erfaringer i praksis på feltet. Å være blant favoritter betydde et positivt forhold til treneren og belønninger. Dette kom først og fremst til syne gjennom mer spilletid, nesten uavhengig av personlige prestasjoner så lenge laget vant. Spillerne i studiet rapporterte også at de opplevde store forskjeller i hvordan trenerne adresserte dem. I direkte kontrast til de som ble kategorisert som favoritter, oppfattet de avviste noe Parker (1996) beskriver som et negativt trenersyn som til tider grenser på fiendtlighet. Trenerne oppfattet disse spillerne som begrenset i fotballferdigheter, og viktigst, i «attitude» (holdninger/attityde). Dette resulterte i at de avviste oftere ble offentlig refset for å gjøre små feil både på trening og i kamper (Cushion & Jones, 2006).

3. Problemstilling

Gjennom fokusgrupper som metode, søker denne studien etter å belyse problemstillinger knyttet til talentidentifisering i fotball i Norge, ut ifra treneres perspektiv. For å gi leseren bedre forutsetninger til å reflektere rundt problemstillingene, presenteres det først kort om forskning gjort på talentidentifisering i fotball, og hvordan forskning kan være med å påvirke hvordan trenere kan identifisere såkalte talenter. Problemstillingene som forsker ønsker å belyse er: 1) *Hvilke faktorer anser trenere i en breddeklubb som viktig i identifiseringen av talenter (8-19 år), og kan disse faktorene knyttes opp mot forskning på talentidentifisering i fotball?* og 2) *Vil de spillerne som blir ansett som «talenter» av treneren bli satset mer på?* Det å bli satset mer på betyr at spilleren blir gitt mer spilletid enn andre, og at en spiller blir selektert inn i et utviklingsprogram der spilleren får bedre muligheter til å utvikle seg.

Denne studien bygger på Christensen (2009) sin antagelse om at talentidentifisering ikke er en objektiv og rasjonell prosess, men at talentidentifikasjon på toppnivå i fotball innebærer en treners øye for talenter og trenerens praktiske sans (practical sense). Christensen (2009) utforsket talentidentifisering i fotball av topptrenere som et sosiologisk fenomen som involverte trenerens praktiske sans. Praktiske sans er av Bourdieu (1998) beskrevet som et tilegnet system av preferanser (vanligvis kalt smak), og også et system av holdbare kognitive strukturer (som er et produkt av internalisering av objektive strukturer) og av «planer av handling», som handler om oppfatninger av situasjoner og de forventede responsene.

3.1 Hvorfor er akkurat dette temaet interessant?

I og med at fotball er en så komplisert idrett slik at det er vanskelig å predikere fremtidig suksess, er det ifølge William og Franks (1998) ikke overraskende at talentidentifiseringsprogrammer over hele verden ikke er grunnfestet i vitenskapelig materiale, men legger heller stor vekt på intuisjon eller det «trente øyet» av ekspert- trenere og speidere for å identifisere talentfulle utøvere (Williams & Reilly, 2000). Selv om det har vært forsket en del på talentidentifisering, har få rettet oppmerksomheten til hvilke kriterier trenere bruker i å identifisere talenter i fotball (Pankhurst & Collins, 2013).

Noen få studier som har undersøkt treneres forståelse og kriterier for identifisering av fotball er den danske studien på trenere på ungdomslandslag (Christensen, 2009), og studien av Miller og kolleger (2015) som har søkt etter å gi noen kvalitative forklaringer til hvordan

treneres praktisering av talentidentifikasjon oppleves og tolkes av profesjonelle trenere på en rekke nivåer i engelsk ungdomsfotball. Det finnes få studier som har undersøkt hvordan trenere i Norge forstår talentidentifisering i fotball. Studier av Roaas (2011), Jenssen (2011), og Sæther (2004) er studier som har undersøkt nettopp dette, men etter vår kunnskap er det ikke gjort noen forskning på hvilke faktorer trenere i breddeklubber i Norge anser som viktigst identifiseringen av talenter, og videre hvilke faktorer som kan gjøre at trenere satser mer på noen spillere fremfor andre.

Etter vår kunnskap finnes det som nevnt svært lite forskning på dette i Norge. Forskning på talentidentifikasjon i coaching litteratur har ofte blitt behandlet på en pessimistisk måte, og har blitt omtalt som en prosess hvor trenere altfor ofte legger for mye vekt på tidligere erfaringer når de identifiserer unge talenter (Christensen, 2009; Williams & Reilly, 2000). Noen forfattere har også gått så langt ved å hevde at talentidentifisering i idrett foregår nesten fundamentalt feil på grunn av mangelen på en konsekvent og objektiv gjennomføring (Vaeyens m.fl, 2008; Williams & Reilly, 2000).

Dette prosjektet ønsker å undersøke hvilke faktorer trenere i breddeklubber i Norge vektlegger i identifiseringen av talenter, og knytte disse faktorene opp mot aktuell forskning på talentidentifisering i fotball. Videre vil også prosjektet undersøke om disse faktorene trenerne anser som viktig i identifiseringen av et talent kan føre til at noen spillere blir satset mer på fremfor andre. I tillegg vil prosjektet undersøke hvilke tanker trenere i breddeklubber i Norge har om subjektivitet og talentidentifisering, da dette etter vår kunnskap ikke har vært forsket på i fotball i Norge.

4. Metode:

4.1 Studiets populasjon og design

En og samme virkelighet kan alltid beskrives ut fra ulike perspektiver, selv om ikke alle perspektiver er like relevante for den problemstillingen vi som forskere ønsker å belyse. Med kvalitative forskningsmetoder muliggjør det for forskere å utvikle vitenskapelig kunnskap som er preget av mangfold og nyanser. Målet er å utforske meningsinnholdets kulturelle og sosiale fenomener, slik som det kan oppleves for de involverte selv, innenfor sin naturlige sammenheng (Malterud, 2012). I tillegg til at metoden kan gi konkrete svar på spørsmål, så gir fokusgrupper informasjon på flere nivå. Ifølge Wibeck (2000) så vil gruppedynamikken som oppstår generere en rikere skala av ideer i fokusgruppene enn i et intervju én til én. En årsak til dette er at fokusgrupper ikke bare gir informasjon om belysningen av problemstillingen eller om det aktuelle temaet, men at det i tillegg involverer interaksjonen mellom deltakerne, den gjensidige påvirkningen mellom gruppedeltakerne. I fokusgrupper kan man derfor undersøke hvordan uttalelser fra en enkelt deltaker påvirker de andre, og hvordan diskusjoner bringes fremover. Dette særtrekket er det som hovedsakelig skiller fokusgrupper fra et personlig intervju (Wilkinson, 1998).

I en fokusgruppestudie skal det gjennomføres så mange fokusgrupper at empiriske data kan belyse problemstillingen på en forsvarlig måte, men heller ikke flere (Kitzinger & Barbour, 1999). Derfor var utgangspunktet mitt som forsker å gjennomføre to fokusgrupper i utgangspunktet, og deretter vurdere om det var nødvendig å inkludere flere fokusgrupper til å kunne belyse problemstillingen. Etter å ha gjennomført to fokusgrupper har forsker kommet fram til at data ut fra de fokusgruppene har gitt nok kunnskap til å belyse problemstillingen på en forsvarlig måte. Ifølge Malterud (2012) så kommer antallet fokusgrupper helt an på studiens problemstilling og analytiske ambisjoner, og kvaliteten av empirisk data i forhold til dette. I fokusgrupper er det viktig å foreta et strategisk utvalg som prioriterer informasjonssterke deltakere som best mulig kan bidra til å belyse problemstillingen. Et strategisk inklusjonskriterium er å rekruttere deltakere som faktisk har noe å fortelle om temaet. Et inklusjonskriterium var at deltakerne har vært fotballtrener for guttespillere i barne- eller ungdomsfotballen (8-19 år), og at deltakeren må ha minimum to års erfaring i å trene barn og/eller ungdom. På bakgrunn av dette ble 13 trenere spurt om å kunne delta i fokusgruppe-studiet.

Studiets populasjon inkluderte ni voksne menn fra to forskjellige fotballklubber i en by i Norge, hvor deltakerne deltok i en fokusgruppe hver (fordelt i grupper på 4 og 5 deltakere). Det ble inkludert to fokusgrupper i studien. Gjennomsnittlig alder på deltakerne var 28.9 år (fra 20 – 46 år). Disse to klubbene ble valgt fordi de begge er breddeklubber i fotball, og representerer mange av de samme utfordringene eller problemstillingene innenfor talentidentifisering som mange andre breddeklubber i Norge står ovenfor.

Deltakerne har blitt gitt fiktive navn for å anonymisere, og spillere og klubber som er nevnt i samtalene er også gitt fiktive navn. De fiktive navnene til deltakerne som brukes videre i studie er: Fredrik, Petter, Erling, Sverre, Anders, Olav, Henrik, Trym og Pål. Deltaker 1 har jobbet i fem år med guttespillere i alderen 14-19 år. Han har også jobbet i flere år på klubben sitt akademi med både gutter og jenter i alderen 8-12 år. Han har hatt en UEFA B-lisens siden 2014. Deltaker 2 har to års erfaring som trener på trener for et skoletilbud i fotball. Han har senere to års erfaring som hovedtrener for gutter 13 og 14 år, og har også jobbet i to år på klubbens akademi. Han har nå en UEFA C-lisens.

Deltaker 3 har jobbet ett år som trener for gutter 16, hvor han har erfaring med å jobbe som trener for spillere fra alle nivåer. Han har også jobbet ett år som trener for spillere i alderen 16-18 år, og jobbet ett år på klubbens akademi. Han har nå en UEFA C-lisens. Deltaker 4 har jobbet som trener for gutter 14 i ett år, og vært trener for jenter 16 i et halvt år. Han jobber nå som hovedtrener for gutter 13 år, og har gjort det i et halvt år. Han har også UEFA C-lisens. Deltaker 5 har to års erfaring som trener for gutter i alderen 14-16 år. Han har også to års erfaring som hovedtrener for g13-14. Videre har han to års erfaring som trener på klubbens akademi og UEFA C-lisens. Deltaker 6 har jobbet som trener i elleve år, blant annet som trener for G16, J16, senior herrer 2. divisjon og senior damer 1. divisjon. Han har per i dag en UEFA B-lisens.

Deltaker 7 har erfaring som trener med G14 (ett år) G15 (ett år), G16 (ett år) og G19 (to år). Han har også jobbet med et senior damelag i ett år. Han har foreløpig ingen UEFA lisenser. Deltaker 8 har erfaring med å jobbe med spillere helt fra G13 og opp til junior. Han har videre ett års erfaring som trener for landslagsskolen i regi av NFF, og også jobbet i tre år som trener på klubbens akademi med spillere i alderen 8-12 år. Han har til sammen fem års erfaring som trener. Siste deltaker, deltaker 9 har 13 års erfaring som fotballtrener. Han har blant annet jobbet som trener for senior herrer i 3. divisjon, i toppserien for kvinner, og som trener for

juniorlag i fem sesonger. Han har tatt UEFA B-lisens.

For å sikre bedre variasjon i fokusgruppene var et inklusjonskriterium at det skulle være en variasjon i trenererfaring fra forskjellige aldersgrupper blant deltakerne. Deltakerne i dette prosjektet har erfaringer som trener helt fra alderen 8 år og opp til seniornivå. En fokusgruppe som består av deltakere fra fotballmiljøer vil bidra til en god homogenitet, og dermed bidra til å styrke gruppedynamikken på to måter: For det første kan deltakerne lettere gjenkjenne og identifisere seg med hverandres erfaringer, slik at assosiasjonseffekten øker. For det andre blir det mindre strategisk kommunikasjon, der deltakerne argumenterer motsetninger og maktspill, til fordel for substansiell kommunikasjon som omhandler dagens tema (Krueger & Casey, 2000).

Av 13 trenere som ble spurt om å delta i prosjektet, var det 9 (69.2%) som deltok i prosjektet. Grunnen til at ikke alle kunne delta i studiet var hovedsakelig fordi trenerne som ble spurt fikk kort tidsfrist for å gjennomføre en gruppesamtale. For å finne potensielle deltakere som best mulig kunne belyse problemstillingen benyttet forsker seg av en kombinasjon av målrettet sampling (purposive sampling) og snøball sampling (snowball sampling). En målrettet sampling ble gjort med å inkludere flere inklusjonskriterier som er beskrevet tidligere i metoddelen. Med snøball sampling innebærer det at jeg som forsker spurte en forhåndsbestemt deltaker om å identifisere flere deltakere han kjenner som kan passe inn i inklusjonskriteriene til prosjektet (Ritchie & Lewis, 2013). For å unngå faren for at utvalget skulle bli for likt, spurte forsker om den forhåndsbestemte deltakeren kunne foreslå deltakere som passet til inklusjonskriteriene, men som kunne være forskjellig fra dem selv, og som ikke var familiemedlemmer eller nære venner (Ritchie & Lewis, 2013). Snøball sampling ble brukt i dette prosjektet for å inkludere deltakere som kunne være med på å belyse problemstillingene på en god måte.

For å beskrive snøball samplingen i denne studien tok forsker først kontakt med sportslig leder i en av klubbene, for å høre med den sportslige lederen om hvem som kunne være aktuelle. Etter kontakt med sportslig leder i den ene klubben ble syv potensielle deltakere identifisert og valgt. Deretter sendte forsker en forespørsel om deltakelse til prosjektet til disse syv potensielle deltakerne. Fem av syv deltakere sa ja til å delta i prosjektet, og det ble på mail avtalt tidspunkt for samtale. I den andre klubben tok forsker først kontakt med en bekjent som har jobbet som trener i den klubben i mange år. Sammen diskuterte vi potensielle

deltakere til prosjektet, og fant seks potensielle kandidater. Deretter sendte forsker en forespørsel om deltakelse til prosjektet til disse seks potensielle deltakerne. Fire av seks deltakere sa ja til å delta i prosjektet, og det ble på mail avtalt tidspunkt for samtale.

For å bedre håndtere den typen prosesser som en fokusgruppe skaper, så ble det utviklet en prosjektlogg (Malterud, 2011). En prosjektlogg er et uredigert arbeidsdokument som skal hjelpe forsker i å ta nye beslutninger, eller gjøre om beslutninger underveis i prosessen. En detaljert prosjektlogg kan hjelpe til en mer fleksibel og kreativ forskningsprosess. Før selve gruppesamtalene ble det ført inn i prosjektloggen forskerens forforståelse til problemstillingen, slik at forsker senere ikke forveksler det man visste fra før med det en tror en har funnet. Denne prosjektloggen har blitt anvendt gjennom hele prosessen med prosjektet, slik at forsker kan gå tilbake og eventuelt gjøre forandringer.

4.2 Beskrivelse av fokusgruppe-samtalene

Gruppesamtalene ble gjennomført i lokalene til hver enkelt fotballklubb. Samtalene ble tatt på lydopptak, og opptakene ble transkribert ordrett for å sikre systematisk analyse av diskusjonene. Begge gruppesamtalene varte rundt 80 minutter, og ble tilrettelagt av moderator (forsker).

4.3 Fokusgruppe-spørsmål

Fokusgruppe-spørsmålene ble utviklet av forsker. Samtalen tok utgangspunkt i noe kalt «Topic Guide», som er en huskeliste men noen utvalgte punkter (Krueger & Casey, 2000). Dette ble gjort for å sikre konsistens i spørsmål på tvers av de to gruppene, men likevel ikke helt kontrollert og strukturert for å tillate en viss fleksibilitet i henhold til temaer som ble tatt opp, og graden av deltakelse i gruppene. «Vi skal ikke møte deltakerne med blanke ark, uten å ha tenkt gjennom samtalen på forhånd, men vi skal heller ikke legge for høy grad av forhåndsregi på det som blir sagt» (Malterud, s. 33). Spørsmålene ble først og fremst rettet mot å kunne belyse problemstillingene om treneres erfaringer og tanker rundt talentidentifisering, samt hvilke faktorer som kan gjøre at trenere prioriterer enkelte spillere fremfor andre. I utarbeidelse av intervjuguiden har forsker tatt utgangspunkt i Krueger og Casey (2000) sine følgende kjennetegn for gode spørsmål i fokusgrupper: 1) spørsmål som bidrar til å skape en uformell og trygg atmosfære, 2) et språk som gjør seg forstått hos deltakerne, 3) en ledig formulering, 4) spørsmål som er lett å forstå, uten lange og omfattende

innledninger, 5) korte og konsise spørsmål, 6) åpne spørsmål som inviterer til at deltakerne kan gi utfyllende forklaringer, eksempler og beskrivelser, og 7) ikke spør om forskjellige ting samtidig.

For å hjelpe deltakerne med å reflektere rundt egne erfaringer og tanker og komme med konkrete eksempler til deres responser, la moderator (forsker) i innledningen av samtalen vekt på at alle deltakere sine tanker og erfaringer var viktige, og at konkrete eksempler ville hjelpe på å belyse problemstillingen. Moderator understreket videre at deltakernes kunnskap og erfaringer er nødvendige for at vi som forskere skal kunne utvikle ny kunnskap som kan gi trenere bedre forutsetninger i møte med fotballspillere. Moderator forklarte også at i fokusgrupper så er moderator her for å lære av dem, og ikke omvendt. For å videre bidra til mer diskusjon blant deltakerne, nevnte moderator at det er moderator selv som har ansvaret for at tiden blir brukt best mulig til å samle kunnskap om det vi vet for lite om, men at det er samtalen imellom deltakerne som gir den beste kunnskapen. På denne måten får moderator fullmakt til å avbryte deltakere som tar uforholdsmessig stor plass i samtalen, samtidig som deltakerne ikke behøver å vente på stikkord fra moderator hvis samtalen forløper godt (Malterud, 2012). Moderator tok utgangspunkt i å stille spørsmål i innledningen som det er lette for alle deltakere å engasjere seg i, og som videre kan danne et grunnlag for bred deltakelse. Innledningen kan dermed fungere som en sosial funksjon, hvor de viktigste spørsmålene kommer senere i samtalen (Morgan, 1997). Som nevnt tidligere ble samtale gjennomført i lokalene til klubbene deltakerne jobbet for. Dette ble gjort for å lettere få flere deltakere til å bli med på prosjektet, og for å bidra til en mer uformell samtale der samtalen flyter godt.

4.4 Etske retningslinjer

Prosjekter som går under personopplysningsloven, slik som denne studien, skal meldes inn for godkjenning hos Norsk Samfunnsvitenskapelige Datatjeneste (NSD). Fordi dette prosjektet omfatter personopplysninger og data med lyd, meldtes dette prosjektet inn til NSD, som videre har ført til en godkjenning av prosjektet.

Allmenntsetiske verdier som velgjørenhet, respekt og rettferdighet ligger til grunn for de forskningsetiske prinsippene vi forholder oss til, og informert samtykke og personvern er sentrale prosedyrer som skal ivareta disse verdiene (Malterud, 2012). Når en gjennomfører en fokusgruppestudie kan etisk dømmekraft ha betydning i alle ledd av forskningsprosessen.

Etisk dømmekraft handler som forsker å ha en holdning som krever oppmerksomhet overfor etisk betydningsfulle hendelser. Det innebærer for eksempel for forsker å klare identifisere hva som er viktig, være åpen for kritikk, og stille spørsmål til seg selv og sin egen rolle (Guillemain & Heggen, 2009). Dette er noe forsker har vært oppmerksom på gjennom hele prosessen, og forsøkt å ivareta. I rekrutteringsfasen er en viktig etisk retningslinje at ingen skal føle seg presset til å delta, og det må forsker ta hensyn til. I og med at deltakere i en fokusgruppe deler sin tid og tillit med oss, er det et etisk anliggende å ikke gjennomføre flere fokusgruppesamtaler enn nødvendig for å etablere nok empiriske data til å gjennomføre en forsvarlig analyse i forhold til problemstillingen (Malterud, 2012). Gjennom prosessen med å samle inn data og analyse har forsker funnet ut at det var nok med to fokusgruppesamtaler for å kunne belyse problemstillingen på en forsvarlig måte.

Med fokusgrupper vil det innebære at jeg samler, registrerer og lagrer personopplysninger ved bruk av datamaskin, og videre lagrer det over på en minnepenn som låses inn i skap. Videre slettes opptak og personopplysninger fra pc-en, og oppbevares kun på minnepinnen som låses inne. Materiale som inngår i prosjektet skal ikke kunne knyttes tilbake til deltakeren. Til sammen utgjør dette et personarkiv med sensitive opplysninger, altså informasjon som skal håndteres i samsvar med lover og forskrifter for sikring, kobling, utlevering og sletting (Justis- og politidepartementet, 2015). For å øke informasjonssikkerheten knyttet rundt anonymisering av deltakere, så registreres ikke direkte personidentifiserende opplysninger sammen med det øvrige datamaterialet.

I forkant av gruppesamtalen skrev deltakerne under et samtykkeskjema, som innebærer at de takker ja til å delta i prosjektet, men har mulighet til å trekke seg fra prosjektet når som helst uten å oppgi grunn. I samtykkeskjema inkluderte formålet med prosjektet, samt opplysning om personvern og lagring av data. Gjensidig taushetsplikt, som også ble inkludert i samtykkeskjemaet, ble også nevnt for deltakerne i forkant av gruppesamtalen.

4.5 Analysearbeid:

Transkribering fra taleopptak i fokusgruppesamtalene inngikk i analyseprosessen. Ifølge Strauss og Corbin (2014) så beskrives analyse som et samspill mellom forsker og data, og erkjenne at det er en viss grad av subjektivt utvalg og tolkning av de genererte dataene. Det er viktig å få fram at uavhengig hvilken type forskning (kvalitativt eller kvantitativt), så vil en grad av subjektivitet eksistere. For å kunne minimalisere den potensielle skjevheten som

forbindes med analysering og tolkning av fokusgruppe data, påpeker Krueger og Casey (2000) at analysen bør være systematisk, kronologisk, verifiserbar, og sammenhengende. For å få til dette er det viktig at det legges frem en sti av bevis, samt øke omfanget av pålitelighet, konsistens og bekreftbarhet av dataen (Lincoln & Guba, 1989). Dette er viktige utfordringer å ta hensyn til når en vurderer kvaliteten på kvalitative data (Secker, Wimbush, Watson, & Milburn, 1995). Forsker har gjennom hele prosessen forsøkt å være så objektiv som mulig da denne studien ønsker å se på treneres tanker om talentidentifisering knyttet opp mot aktuell forskning. Subjektive tolkninger fra forsker om hva deltakerne kan ha ment med sine uttalelser har ikke fått stor plass i prosessen med forskningsprosjektet, men heller gitt mer plass til det deltakerne faktisk har uttalt.

En kvalitativ innholdsanalyse (Graneheim & Lundman, 2004) ble brukt for å analysere data. I prosedyren i en kvalitativ innholdsanalyse er første steg å bli kjent med innholdet i teksten fra gruppesamtalene. Spesifikt vil det si at hver samtale ble lest igjennom flere ganger, med formålet med studien i bakhodet, for å få en oversikt over innholdet. Videre identifiserte forsker segmenter av data som kan inneholde meningsfull informasjon om formålet med studiet, samtidig som personlige notater og egne tanker ble skrevet ned. Den meningsfulle informasjonen, kalt *meaning units* (meningsfulle enheter) ble videre merket med koder, og utgjorde *initial coding scheme* (første kodeskjema) (Hsieh & Shannon, 2005). I litteraturen, vil det å korte ned teksten inkludere konseptet reduksjon, destillasjon og kondensasjon (Coffey & Atkinson, 1996). I analysen har forsker valgt å bruke kondensasjon, fordi det inneholder prosessen med å forkorte teksten, samtidig som man beholder kjernen. Etter å ha kortet ned teksten, ble det tatt i bruk abstraksjon av den kondenserte teksten for å få fram koder, kategorier og hovedtema. Hovedkategoriene ble *arv og miljø, spisskompetanse, og hvem blir prioritert?* Hovedtema ble *treneres tanker om talentidentifisering og satsing på spillere*.

4.5.1 Troverdighet

I kvalitativ forskning har begrepene kredibilitet, pålitelighet og bekreftbarhet blitt anvendt for å beskrive aspekter av troverdighet (Graneheim & Lundman, 2004; Sparkes & Smith, 2014). «Virkeligheten har mange farger og versjoner, og min oppfatning av verden forandrer seg etter hvor jeg står og hva jeg er opptatt av» (Malterud, 2012, s. 89). Det er allikevel ikke likegyldig hvilke sider av virkeligheten vi velger å rette fokuset mot, eller fra hvilken posisjon vi velger å gjennomføre vår utforskning (Malterud, 2012). Helt til slutt skal

forskningsprosjektet fortelle troverdige historier som kan utgjøre en forskjell (Kvale, 1996). Kunnskapens brukbarhet eller overførbarhet blir av Kvale kalt *pragmatisk validitet*. For å lykkes med god pragmatisk validitet er det viktig at analysen baseres på empiriske data som inneholder et rikt mangfold av det forsker vil undersøke, og at forsker lykkes å gi plass til fortellinger med god bredde (Malterud, 2012). I analysen har forsker inkludert historier og fortellinger med stor bredde for å styrke den pragmatiske validiteten. Samtidig, som i all kvalitativ analyse, er *deviant case analysis* viktig, det vil si å rette oppmerksomheten også mot minoritets tanker, meninger og eksempler som ikke passer med forskerens generelle overordnende teori (Kitzinger, 1995) eller med meningene til de andre deltakerne. I dette studiet har forsker forsøkt å inkludere utsagn fra deltakerne som ikke passer inn i den overordnende forskningen på talentidentifisering, og også inkludert utsagn som går på tvers av andre deltakere sine meninger.

Som et mål på pålitelighet, ble en refleksiv holdning som fikk frem den sosiale bakgrunnen og posisjonen til forskeren vedtatt for å sikre en gjennomtenkt og selvbevisst analyse av de intersubjektive dynamikkene mellom forsker og dem som blir forsket (Sparkes & Smith, 2014). I dette tilfellet, denne forskeren er en 26 år gammel masterstudent på Norges Idrettshøgskole i Oslo. Han har en bakgrunn i fotball som fotballspiller på fjerde høyeste nivå i Norge i seks år, og har jobbet i fire år som fotballtrener for spillere i alderen 9 til 19 år.

For å styrke studiens pålitelighet er det viktig at forskeren gir leseren en åpen og detaljert beskrivelse av framgangsmåten i forskningsprosessen (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010). Forsker har i denne studien forsøkt å gi en god beskrivelse av framgangsmåten, slik at leseren har mulighet til å forstå hvordan forskningsprosessen har foregått. Oppgavens troverdighet er styrket gjennom at forsker har klart å danne tillit til deltakerne slik jeg som forsker ser det. Den tilliten jeg som forsker klarte å utvikle hos deltakerne tror jeg har bidratt til at deltakerne svarte ærlig og oppriktig på spørsmålene mine.

5. Resultater:

Av 57 sider med transkribert tekst fra to fokusgruppesamtaler, ble det gjennom koding av meaning units, identifisert tre hovedkategorier, og seks underkategorier som sammen representerer trenere sine tanker om talentidentifisering og satsing på spillere. Disse tre hovedkategoriene var; *arv og miljø*, *spisskompetanse*, og *hvem blir prioritert?* En tabell over de forskjellige hovedkategoriene, underkategoriene og kodene som representerer trenere sine tanker om talentidentifisering og satsing på spillere er vist i Figur 1. Hver av disse hovedkategoriene vil bli redegjort for i avsnittene nedenfor med relevans til problemstillingen om trenerens tanker rundt talentidentifisering stemmer overens med forskning, og om det satser mer på de som anses som talenter.

5.1 Arv og miljø

Denne hovedkategorien referer til debatten om det medfødte og det trente talentet, og spesifikt inn på hvorvidt deltakerne synes treningstalent er tilstrekkelig eller ikke for å nå toppen som fotballspiller. Spesifikt deles hovedkategorien inn i to underkategorier: *treningstalent* (for eksempel et stort antall timer med trening) og *medfødt talent* (for eksempel medfødt raske muskelfibre eller en medfødt god helse). Disse to begrepene ble ikke nødvendigvis anvendt av alle deltakere, men samtalen deltakerne imellom utgjorde til sammen de to underkategoriene treningstalent og medfødt talent.

5.1.1 *Treningstalent*

Et treningstalent handler om at personen er et produkt av trening, et produkt av antall timer med trening. I denne konteksten tolkes treningstalent av deltakerne, slik det er opplevd av forsker, som et produkt av trening, men uten medfødte evner som skiller seg ut positivt. I diskusjonen om hvorvidt treningstalent er nok, og kanskje det viktigste i identifiseringen av et talent, er det uenighet blant deltakerne. Sverre er en av to deltakere som trekker frem treningstalent som det viktigste i identifiseringen av talenter: «Hvor mye dem er villige til å trene. Og spesielt på kvaliteten på det dem gjør. Det kreves at du ser mer enn bare dem på fellestreninger 3-4 ganger i uken. Hvis du kan se en spiller inne på feltet, alene eller med noen andre, og trener mer kvalitet på en trening, så mener vi å kunne identifisere talentet, treningstalentet.

Tema	Treneres tanker om talentidentifisering og satsing på spillere					
Kategori	Arv og miljø		Spisskompetanse		Hvem blir prioritert?	
Under-Kategori	Treningstalent	Medfødt talent	Fysisk spisskompetanse	Psykisk spisskompetanse	Satses mer på	Satses mindre på
Koder	Hardt arbeid slår talent	Talent slår treningstalent	Ekstremferdighet	Mentalitet	Spissede systemer i toppklubber	Tidlig bestemt
	En av tre viktigste	Holder ikke med treningstalent	Hurtighet gir større potensial	Spilleforståelse	Lederegenskaper	Dårlig innsats
	Stayer-evne	Evne til å lære	Hurtighet ikke viktig tidlig	Attitude	Trenerens egne interesser	Foreldretrenere lager lister
	Bør være tidlig god	Tidlig fysisk utviklet	Hver trener har sine egne preferanser på talent	Takle motgang	Tidlig gode	Store forskjeller i overgangen til ungdomsfotballen
	Aldri for sent å bli god	Hurtighet gjør at du blir valgt	Ballkontroll	Evne til å lære	Atferd som passer treneren	Andrelagsspillere
		Helse	Fysikk kan påvirke synet på talent	Indre motivasjon	De største talentene	Late bloomers
				Jobber hardt		Unntakene
				Vinnermentalitet		Resultatkrav påvirker spilletid
				Duellene		

Figur 1: Tema, kategorier, underkategorier og koder som representerer treneres tanker om talentidentifisering og satsing på spillere

De fleste deltakerne trekker frem treningstalent som en viktig del av identifiseringen og en viktig faktor for å nå toppen, men det fremstår ikke som det viktigste. Dette kommer frem ved blant annet Petter: «Nei, altså hvis du skal nevne tre faktorer, så er jeg enig at treningstalent kan være en av tre. Men ikke den eneste ... Jeg er enig at treningstalent er viktig, men jeg synes ganske klart at det er andre ting som er, det er ikke første jeg ser på». Av deltakerne kom det frem at treningstalent kanskje var viktigere før i tiden fordi fotballen ikke gikk like raskt som nå, og at det ville gå enda raskere i fremtiden.

Selv om de aller fleste deltakerne trekker frem treningstalent som en viktig faktor, var det mange flere eksempler fra deltakerne på spillere som ikke kom til å klare å nå toppen selv om de hadde treningstalent enn motsatt. Flere deltakere trekker frem ivrige spillere som har et treningstalent, men mangler et eller annet for å nå toppen. Petter beskriver: «Så treningstalent, du kan jo så treningstalent du bare vil uten å ha forutsetninger i det hele tatt i å bli god. Så jeg har jo hatt masse spillere på nivå 2 og 3 som møtte opp hver dag på trening, og trener egentrening like mye som alle andre, men som ikke er i nærheten av å kunne spille toppfotball i Norge. Så det må jo være, man må jo ha noe mer. Jeg synes ikke treningstalent kan være det

viktigste, i talentidentifisering».

Spesielt mangelen på evne til å lære virker for deltakerne å være en viktig faktor som hindrer treningstalent i å være tilstrekkelig. Et eksempel er Henrik som forklarer hvorfor det ikke holder med treningstalent: «Han var ikke i nærheten ferdighetsmessig, men han hadde den driven at han ville bli god. Han trente mye, han viste at han ville lære, men han hadde ikke den evnen til å faktisk lære da. Han som du sa i sted, det at man prøver på tingene man blir coachet på. Karl prøvde, men med en gang han kom ut i en kampsituasjon, han hadde i sjans. Han klarte ikke å ta det til seg». Selv om deltakerne kom med flere eksempler på at treningstalent ikke var nok alene for å nå toppen, så var det to deltakere som fremhevet at treningstalent kanskje ikke er nok på kort sikt, men at det spørs helt hvilken alder en skal nå toppen. Dette kom tydeligst frem ved Trym: «Altså Levante ble nr 3 i La Liga, eller nr. 4 i La Liga med en snittalder på 31. Så fotball er jo en kognitiv sport, det er utrolig mye som ligger på erfaring, og taktisk forståelse, fordi det er jo klart at. Det er nesten sånn at det nesten aldri er for sent».

Spesielt en deltaker trekker frem at spillere må være som han beskriver som «god i løypen» eller «god i systemet som fanger opp de aller beste» for å kunne ha en god mulighet for å nå toppen. Et eksempel er Olav som beskriver treningstalentet som unntaket: «Så er det vi diskuterer nå er unntaket som faktisk, det kan være de blir god allikevel. Men sannsynligheten er ikke stor for det. Og sannsynligheten er størst for at de som er best, og innom aldersbestemte landslag i dag, også er de som kommer på a-landslandslaget». Videre trekker Olav frem: «Hvis vi sier på A-landslaget vårt nå, nå er ikke Norge et veldig godt bilde, men vi ser på landslaget, så har de aller fleste spillerne vært innom aldersbestemte landslag ... Du bør egentlig har vært god i systemet som fanger de aller fleste av de beste. Også finnes det noen få som likevel kan bli gode».

5.1.2 Medfødt talent

Et medfødt talent vil si at en person er født med evner som skiller seg ut positivt, og gjør at personen har et stort potensiale. Ifølge flere av deltakerne er det en stor fordel med en unik fysikk og raske muskelfibre for å nå toppfotballen, og at den er i stor grad medfødt. Henrik nevner muskelfibertype som en viktig fordel ovenfor andre spillere: «Fysiske egenskaper som kanskje mest muskelfibretype da, noe du er født med. Se på hurtighet, det vet du at du kommer til å få bruk for. Som gjør at du kan, ha en fordel i forhold til andre som ikke har den

type fibre, litt treigere fibre». Den unike fysikken trekkes frem best av Olav: «I toppfotballen er alle atleter nå. Du må ha en helt unik fysikk for å i det hele tatt nå opp, fordi kunnskapen om å trene er så stor».

Videre beskriver Trym spesifikt fordelene med å ha medfødt god fysikk og raske muskelfibre: «Jeg tror den største fordelene du har gjennom å ha det i ung alder, er at du blir valgt, du blir prioritert, du får den oppmerksomheten som gjør at du igjen får større framgang på kanskje tekniske ferdigheter. Du får faktisk en fysisk trener, istedenfor at du havner på et lavere nivå, og ikke får en fysisk trener som da kanskje kan ut det potensiale som du har». Dette støttes av flere deltakere som trekker frem at raske spillere har «fordel» ovenfor andre spillere, eller «at de har automatisk et høyere potensial» enn de litt tregere spillerne.

I en diskusjon rundt hvilke spillere som har størst mulighet til å lykkes av treningstalente og det medfødte talentet, er det usikkerhet blant deltakerne om hvem av dem som lykkes oftest. Petter trekker frem et eksempel hvor det medfødte talentet gir større muligheter: «Mohammed kontra Anders. Anders, hardt arbeid, Mohammed, talent. Og Mohammed er ikke noe særlig treningstalent. Er ganske vanskelig å coache. Trener ikke noe særlig mye egentrening, men er kanskje den som kommer til å nå lengst i den gruppen». Petter trekker frem treningstalent som en viktig del av identifiseringen, men at treningstalentet tar deg bare til et visst punkt, du er nødt til å ha noe medfødt som gjør potensialet høyere: «Jeg tror alle kan bli bedre enn det dem er, og kan bli så god som dem kan bli. Men ikke alle kan bli toppspillere».

To av deltakerne nevner også helse som en viktig faktor for å kunne nå opp i internasjonal toppfotball, og videre bli i toppfotballen. En medfødt god helse som gjør at spilleren tåler den belastningen som det innebærer å spille på høyt nivå. Trym: «Jeg har jo snakket om det der med å håndtere med- og motgang som på en måte en variabel oppe i dette her, men også helse. Altså, er du på en måte skrudd sammen for å drive med toppidrett. Altså, har du knær og ankler, og rygg, altså alt dette her. Og det er det jo mange eksempler på at, når skruen dras til nok, så viser det faktisk seg at noen av de såkalt største talentene da ikke har helsen til det».

5.2 Spisskompetanse

Denne hovedkategorien omhandler spesifikke kompetanser eller ferdigheter som ifølge deltakerne skiller seg ut som spesielt viktig i identifiseringen av et talent. Kunnskapen deltakerne imellom kan hovedsakelig deles inn i to underkategorier: *fysisk spisskompetanse*

og psykisk spisskompetanse.

Tabell 1: Eksempel på prosessen med analysen fra meaning units til condensed meaning units, over til koder

Meaning unit / Meningsenheter	Condensed meaning unit / Kondenserte meningsenheter	Code / Koder
Jeg tror han har større sjans for å nå toppen enn Anders. Det er det ingen tvil om	Talentet har større sjanse enn treningstalentet til å nå toppen	Talent slår treningstalent
Jeg tenker man må ser litt mer helhet egentlig. At du bør litt mer på ambisjoner. Hva tenker du om kosthold, er du reflektert, tar du ansvar for egen utvikling. De tingene der. Kombinert med det å trene.	Ser mer på ambisjoner, kosthold, om du er reflektert og tar ansvar for egen utvikling	Ambisjoner, kosthold, refleksjon og utviklingsorientert

5.2.1 Fysisk spisskompetanse

I denne oppgaven vil fysisk spisskompetanse innebære fysiske ferdigheter og egenskaper slik som ballkontroll, hurtighet, dribbleferdigheter, motorikk og lignende. Ferdigheter eller egenskaper som ikke er mentalt (tankemessig), men synlig for trenere å identifisere.

Flere deltakere fremhever viktigheten av å ha en form for fysisk ekstremferdighet for å kunne nå toppen, at ekstremferdigheter vil gi spilleren en fordel ovenfor de som ikke har en ferdighet som skiller seg ut. Petter er en som nevner at de spillerne har en fordel: «Jeg er ganske overbevist at en aller annen form for ekstremferdighet må du ha, for å bli god. Kommer det en spiller som ikke er god på noe, altså ikke drit god på noe, passe god på alt. Så tror jeg han har en mye tøffere vei opp til å bli god, enn en som har en eller flere ting han er helt sinnssyk bra på».

Erling trekker frem hvilke ferdigheter toppfotballen er ute etter når de identifiserer talenter: «Jeg er også litt enig med tanke på toppmoderne fotball da. Hvis du tenker på offensiv spiller, så leter klubber nå etter folk som har litt mer fart, som er flink til å utfordre 1v1, og de forventer nå enn før at vingene skal score mer mål da. Da er jo de talentene som finnes som kommer opp da. De har jo de ekstremferdighetene som du sier». Men det er kun Erling som nevner spesifikt at det er viktig å gå vekk fra ekstremferdigheter når du identifiserer talenter, selv om han vet at toppfotballen ser etter spillere med ekstremferdigheter: «At talentidentifisering for meg handler mest om å gå vekk fra de ekstreme ferdighetene gutta har, som for eksempel dribbleferdigheter, skudd, og teknikk. For meg handler det mye om å gå litt

vekk fra det». Her er Erling litt motsigende med seg selv når han senere nevner ekstremferdigheter som et tidlig tegn på at en spiller ville nå toppen: «Når jeg spilte mot Theo så skjønnte jeg med en gang at han kom til å nå toppen. Fordi han herjet 1 mot 1, ekstreme dribbleferdigheter, liten, lavt tyngdepunkt, god spilleforståelse. Da så jeg på ekstremferdighetene hans».

I identifisering av et talent nevner flere av deltakerne at det er viktig å identifisere fysikken til spillerne. På et spørsmål om deltakeren ser på fysikken hos spilleren når han identifiserer et talent svarer deltakeren at «det er det første jeg ser på». Fredrik trekker frem Messi som et eksempel: «altså når jeg ser på gode spillere, så ser jeg på de fysiske ferdighetene. Når jeg ser på Messi for eksempel, så har han ekstreme fysiske ferdigheter ved at han har en ekstrem balanse. Han har ikke noen blendende finter eller noe sånt noe. Det er jo balansen hans som gjør at han er umulig å stoppe omtrent». Petter sier seg enig at fysikk er viktig, og videre at fysikken ligger til grunn for identifisering fordi det er det vi ser på først: «Jeg er helt enig. Jeg ser alltid på fysikken til spilleren. Da ligger jo det i grunn, også kan du se liksom på taktiske ferdigheter, kanskje tekniske ferdigheter, kanskje relasjonelle ferdigheter».

Sverre er den eneste deltakeren som påpeker usikkerheten knyttet til det å identifisere spillere på bakgrunn av fysikk: «du aner ikke hvordan en spiller er, hvis du tenker på 12-16 år. Du aner ikke hvordan han er fysisk utviklet, så en spiller kan være liten når han er 13, og 20 cm høyere og 10cm bredere to år etterpå. Mens en kan være ferdig utviklet når han er 13. Det blir jævlige vanskelig med talentidentifisering på fysikk da, fordi du aner ikke hvor spilleren er, i forhold til hvordan spilleren kommer til å være».

Hvor det i diskusjonen om det medfødte talentet fremheves at hurtighet er en viktig faktor i identifisering av potensial blant flere av deltakerne, er det knyttet usikkerhet rundt hvor viktig hurtighet er i tidlig alder, i en tidlig identifisering. I forbindelse med utsagnet til Anders om at «har du farta, har du automatisk et høyere potensial enn alle andre», var det flere deltakere som påpekte at de ikke så på hurtighet i tidlig alder. Fra Fredrik: «Det er helt ok å ikke ha fart som 12 åring». Når de blir eldre derimot trekker Petter frem dette som viktig: «Men jeg er enig at det spiller en rolle på et ferdig produkt, at det spiller en kjempe rolle. For en treg og tung spiller vil aldri ha samme muligheter til å bli toppspiller som de andre».

Flere av deltakerne trekker frem at identifisering av talent er veldig subjektiv, og at det er

opp til hver enkelt trener hvem som anses som et talent. At identifiseringen av fysiske ferdigheter er subjektiv kommer frem ved et eksempel fra Henrik sin hverdag: «Alle har hver sin oppfatning om hva talent er, jeg vet jeg har en helt annen en veldig mange andre. Som for eksempel, med Per da ... er han et talent da fordi han kanskje er to år eldre fysisk enn resten av gruppen? Det er på en måte det da, at veldig mange ser på de som presterer best som det største talentet. Der er jeg veldig uenig med mange andre». Erling påpeker at trenerens interesser og favorittlag påvirker identifiseringen av talent: «Favorittspilleren hans er jo Thiago. Det sier litt om hva, hvilke spillere han er ute etter, ikke sant? Mens Sivert har lyst til å hente spillere som har mer fart, og har mer tekniske ferdigheter».

Ord som teknikk, ballkontroll, og teknisk repertoar er hyppig anvendt blant deltakerne i beskrivelsen av et fotballtalent. Det er en enighet blant de fleste deltakerne at teknikk (bruker dette samlebegrepet) er viktig faktor for å nå toppen, men at en spiller trenger bare å inneha et visst nivå med tekniske ferdigheter. Altså teknikk er viktig og nødvendig, men ikke det viktigste i identifiseringen av talenter. Som Pål sier: «Tekniske ferdigheter har faktisk mye å si. Må ikke være sykt god, men må ha det». På spørsmål om hvilke tre faktorer som er viktigst i identifiseringen av de største talentene, var det kun to som trakk frem teknikk som en av de tre viktigste faktorene. Olav derimot påpeker at teknikk er noe du alltid kan utvikle, og hvis du er sterk nok i hode, så vil spilleren trene på teknikken: «Sliter de med mottak eller dribling som 12 åring, drit i det. Det kommer etter hvert hvis du er tøff nok. Du må ha et eller annet i hodet som gjør at det går fremover med dem».

5.2.2 Psykisk spisskompetanse

Psykisk spisskompetanse innebærer her mentale ferdigheter som evne til å lære, vilje, takle motgang og medgang, spilleforståelse, vinnermentalitet og lignende. Mentale ferdigheter som i utgangspunktet er vanskelig å identifisere for trenere fordi disse ferdighetene er like synlige som det fysiske.

Anders trekker frem det han kaller den psykiske delen av fotballen som det viktigste i fotball: «Jeg mener det og det er største delen er den psykiske delen, det du ikke ser. Det er da og det viktigste». Det støttes også av Pål, som omtaler fotball som 75% mentalt: «... jeg vet ikke om jeg har sett det av forskning ennå, men det er mange som nevner at fotball da, så er jo 75% mentalt. Og det tror jeg faktisk kan stemme litt. At du kan være så god i ferdigheter, men hvis du ikke har det oppi her (hjernen), kan det være utslagsgivende».

Flere av deltakerne trekker frem evnen til å lære, det vil si evnen til å lære av egne feil, lære av trenere og av andre, som en veldig viktig egenskap for å nå toppen. Et eksempel er hva Olav ser på som viktig: «jeg er i alle fall veldig opptatt av smarte fotballspillere. De lærer fort av sine egne feil, de gjør ikke de samme feilene to ganger på rad liksom. En gang er greit, to ganger, da lærer du litt for seint. Altså, det er litt sånn i hodet deres, at de blir litt oppgitt når andre ikke skjønner». Henrik ser også på evne til å lære som en veldig viktig faktor i identifiseringen av talent: «Hvis jeg finner en 12 åring som er kanskje litt svakere enn en annen 12 åring, men har evnen til å lære da, har ja, gode ballferdigheter, litt hurtighet. Så ser jeg på han som et større talent enn en som er to hoder høyere og er raskere fordi du ser at han har kommet lengre i utviklingen». På et spørsmål om det finnes enkelte spillere som en tidlig kan identifisere til å nå toppen, ga Olav et eksempel på en spiller som han tidlig visste kom til å klare det: «Magnus skjønte du fort kom til å bli god. Han lærte av sine egne feil, og gjorde nesten ikke feil på eget nivå. Han valgte så rett, kunne dra av folk, kunne sette opp folk».

Av alle deltakere var det hele fem deltakere som fremhevet evne til å lære som en av de tre viktigste faktorene i identifiseringen av talent. Eksempelvis ved Henrik: «Det med å ta læring egne feil, fra trenere, medspillere er ekstremt viktig ... Jeg tenker at hvertfall fra yngre alder, så mener jeg at den største faktoren da for å bli sett på som talent er evnen til å lære. At du på en måte, du ser at du som trener gir en, eller du prøver å coache en spiller, og så ser jeg at han tar det ganske kjapt, så ser jeg på han på en spiller som kan bli veldig god over tid da».

Et begrep som er sterkt relatert til evne til å lære er spilleforståelse. Det er kun to deltakere som eksplisitt nevner spilleforståelse, det å ta gode valg, som en av de viktigste faktorene i identifiseringen av et talent: «Det med handlingsvalg, decision making, ta raske valg er viktig. Gjenkjenne situasjonen, men det handler litt om å ta til seg læring» (Henrik), og «Spilleforståelse er veldig viktig, hvordan de klarer å lese spillet. Om de er med på å forstå hvordan kampbildet er under en kamp, og ikke minst om gutta er ganske lærevillige» (Erling).

Det å takle medgang og motgang ses på av mange av deltakerne som en viktig faktor både i identifiseringen av talent, og som en viktig faktor for å nå toppen. Trym fremhever spesielt evnen til å takle medgang som en essensiell faktor for å nå toppen: «Så jeg tror på en måte, altså den mentale faktoren i forhold til det å håndtere med- og motgang som jeg sa i sted, spesielt medgang, tror jeg på en måte skiller veldig mange talenter ... De som blir blant de

aller beste møter ofte mye medgang på veien, og det er ofte det som skiller de som klarer det og ikke. Om de takler balansegangen mellom medgang og motgang på en god måte», og nevner videre en bekymring rundt en spiller i klubben som takler medgang dårlig: «Jeg er kjempe bekymret for Lars hos oss, som for mange er helt fantastisk. Jeg synes jeg ser store, store mangler med han. Både på banen, men ikke minst utenfor. Jeg tenker at det er 80% sjanse for at han ikke blir toppspiller. Fordi at jeg tror på en måte at den mentale faktoren kommer til å vippe han av pinnen».

De andre deltakerne som nevner motgang fremhever ikke medgang som noe viktigere enn motgang, men heller påpeker viktigheten av å både takle medgang og motgang. Pål er en av deltakere som trekker dette frem som viktig: «Jeg er litt enig det Trym sier der at det mentale kan være avgjørende altså. Ser jo det på mitt lag også. Mentalt er det mange som på en måte takler motgang og medgang». Trym gir et eksempel på hvordan det å takle med- og motgang kan være avgjørende for å lykkes: «Altså Tallak var ikke noe større fotballtalent enn Roger eller Cris, men han hadde jævlig sterk panne, som gjorde at han tålte både med- og motgang. Og han har da cup og seriemesterskap, og har spilt 10 sesonger nå på toppnivå i Norge».

Det er mange mentale faktorer som trekkes frem av deltakerne som viktig identifisering av talenter, og spesielt de spillerne som har en vinnermentalitet, som jobber hardt, har en indre drive eller motivasjon, elsker å ta seg ut, har en egen type attityde (attityde), og elsker duellene er spillere som har store muligheter for å nå toppen. Vinnermentalitet nevnes av fire deltakere som en veldig viktig faktor: «Vinnermentaliteten er svært viktig» (Pål). Spesielt Olav anser det han kaller *duellen* som en viktig del av skoleringen til unge fotballspillere, og som henger tett sammen med vinnermentalitet: «Han er ikke redd for å gå på løkka for å trene med eldre spillere, han elsker det. Han lager seg dueller i kampene, plukker ut den beste motstanderen. Igjen dukker vinnermentalitet opp». Olav trekker frem duellen og vinnermentalitet som en av de viktigste faktorene i identifisering av talenter: «vinnermentalitet og dueller er en svært viktig del. De som elsker å vinne, elsker utfordringer, elsker å ta seg ut, og ikke er redd for noe. Takler motgang». Videre foreslår Olav at det kan være en sammenheng mellom vinnermentalitet og de største talentene: «... for jeg tror de beste talentene, de har så sterk vinnermentalitet at det å underordne seg på en måte, å være nummer to, det er litt vanskelig for dem nesten.

Olav relaterer vinnermentalitet også opp mot det han kaller attityde, og beskriver spillerens

attityde også som en viktig faktor i identifiseringen av talenter: «Det er måten han går på, prater på, attityden hans. Han har et eller annet som gjør at han her kan klare det. Han har en sterk vinnermentalitet, han elsker duellen, og ta seg ut og løpe, å bli sliten, og tar nye utfordringer ... Ett eller annet vi ser på blikket hans da. Han her er ikke redd for noen ting. Han ser deg inn i øynene han, og snakker deg rett imot. Det er irriterende ja, men han har ett eller annet da, han går som om han eier denne banen han. Fast handtrykk, det er liksom måten han prater på. Han trashtalker motstanderne. Han bare, han her han har ett eller annet». Det er flere av deltakerne som nevner flere andre psykiske faktorer som kan knyttes opp mot vinnermentalitet. Vilje trekkes frem av både Henrik og Olav som en viktig faktor for å lykkes: «Vilje er ekstremt viktig. Det at man har en indre glød, indre motivasjon» (Henrik), og «Jeg tror det handler mye om viljen til å ha det vondt da, fordi det kommer til å treffe han som faen der ute (på høyt nivå)» (Olav).

5.3 Hvem blir prioritert?

Denne kategorien handler om hvordan enkelte spillere av forskjellige grunner kanskje blir prioritert foran andre spillere. Om en spiller blir prioritert blir først og fremst målt i mer spilletid.

5.3.1 Satses mer på

Underkategorien *satses mer på* handler om faktorer trenere anser som viktig i identifiseringen av talenter, og som videre påvirker hvilke spillere de prioriterer i hverdagen sin som trener.

Det er en klar enighet blant alle deltakerne om at de som blir identifisert som de største talentene satses mer på. Fredrik og Trym er ganske klar på at de fremste talentene får spille mest og satses mest på: «Jeg tror ikke det er tvil om dem spiller mer (de fremste)» (Fredrik), og «Ingen som tør å innrømme at de ikke satser mer på de som er best som unge» (Trym). På et spørsmål om det er noen tvil om de fremste får spille mer svarer Petter: «I praksis nei. Hvertfall ikke hvis vi tenker på det store bildet der. På landsbasis, eller sånne ting. Så er det ikke noe tvil i det hele tatt». Videre nevner flere deltakere at de fremste satser mer på gjennom «å spille mer» (Fredrik), «mer coaching» (Erling), «å spille på et nivå høyere» (Fredrik), og «mer oppfølging utenfor treninger» (Petter).

Det er en uenighet blant deltakerne om det er riktig å satse mer på de fremste talentene eller ikke. Trym uttrykker en bekymring for de som ikke anses som de fremste, og er spesielt

bekymret for de nest beste spillerne i toppklubbene i Norge: «Toppklubbene lager spissede systemer rundt sine førstelag. De får en smal grein oppover i forhold til hvem som blir prioritert. Og det er ganske mange som faller utenfor. Det gjør at de som faller utenfor får dårligere oppfølging i andre klubber». Trym engasjerer seg veldig i de nest beste: «Det er farlig å miste dem på veien, fordi kanskje hadde de det inni seg, en indre drive eller motivasjon som kunne vært spennende på sikt. Med et slikt spisset system blir dem på en måte valgt bort». Trym motsier også litt seg selv ved at han nevner at det lønner seg å lage et bedre opplegg for de beste på bekostning av de nest beste, og trekker inn langrenn som et eksempel: «Men ellers så er det jo, det er jo ingen som er dumme i utgangspunkt. Vi lager jo bedre opplegg for de beste, fordi at vi vet at det lønner seg. Det er en grunn at til at norske langrennsløpere går, EM og VM eller hva det heter, OL, ungdoms OL når dem er 15-16 år. Det er jo fordi at dem vil konkurrere mot de beste, og måle seg mot de beste for å se om de kan bli enda hvassere».

Olav påpeker at det bedre opplegget vi lager for de fremste også kan være selvforsterkende: «Kan være selvforsterkende at de vi trener best får størst motstand, mest utfordringer, og dermed utvikler seg mest. Så der har vi på en måte selektert tidlig». Som nevnt tidligere i avsnittet om treningstalent, så påpeker Olav at det er en fordel å være god tidlig, og det kanskje bør jobbes mot å satse enda hardere på de beste: «Du bør egentlig har vært god i systemet som fanger de aller fleste av de beste. Også finnes det noen få som likevel kan bli gode. Det gjør at jeg tror at hvis vi hadde valgt å satse enda hardere på de beste, så kan det være at de beste hadde blitt enda bedre, og at vi hadde hevdet oss bedre med landslagene».

Olav trekker altså frem viktigheten av å satse hardere på de beste, noe som står i kontrast til bekymringene til andre deltakere knyttet til de nest beste, eller litt svakere spillere. Han relaterer det å satse hardere på de beste til hvordan internasjonal selektering foregår: «Når du ser internasjonalt, hva de beste får, og hva de beste gjør. Og det er utvelgelse og en selektering som det er tungt for norsk fotball å akseptere, at så tøft er det faktisk. Men sånn er det, det er de beste som blir plukket ut. Så har de selvfølgelig ekstremt mange flere å ta av, som gjør at der kan det være en del spillere som ikke har vært innom landslaget. Men de har fortsatt vært best når de var yngst, og de har blitt satset på, og de har gått den beste skolen».

Ifølge deltakerne er de klare på at identifiseringen av talenter er veldig subjektiv, og påvirkes i stor grad av trenerens interesser og erfaringer. Som Pål og Fredrik fremhever her: «Det å

identifisere talent, det går jo på våre egne subjektive meninger, mitt syn hva jeg ser på, hva Trym ser på, på Henrik sitt syn» (Pål), og «Alle ser på en spiller forskjellig. Spesielt Petter her ser veldig forskjellig på en spiller kontra foreldetrenerne Lars og Anders» (Fredrik), så kan talentidentifisering være en veldig subjektiv prosess. Ifølge Erling har alle trenere en egen liste over hva de ser etter hos en spiller, og at den listen kan påvirkes av hvilken type fotball du liker, hvem som er favorittspilleren din, hvilket lag du holder med også videre: «Alle har en egen liste over hva de er ute etter hos en spiller. Bare se på Sivert, Anders og Sverre, når de skal hente spillere. De ser ikke på de samme spillertypene. De har en egen liste over hvem de anser som talenter».

I diskusjonen om hvorvidt talentidentifisering kan være sosialt konstruert, det vil si at fotballspillere blir definert som talent av hver trener bare i relasjon til en spesifikk kontekst hvor trenere holder en dominant posisjon som personen som både har erfaringen og makten til å definere spillere som talentfulle, var det en uenighet blant deltakerne om spillere var nødt til å inneha spesifikke holdninger som passet overens med treneren for å bli prioritert eller anset som et talent. Henrik nevner at spillere kanskje blir selektert bort hvis spillere ikke passer inn: «Jeg gir mindre tillit til spillere som ikke passer inn i mine tanker om hvordan spillere skal oppføre seg. Hvis du har dårlige holdninger eller atferd, så blir de selektert bort for min del. De må passe inn i systemet ... Spillere må oppfylle visse krav for å spille da. Møte opp på trening, ha en viss holdning som gjør at det er forsvarlig å la han få spille».

Trym påpeker at trenere har en tendens til å velge det sikre, altså spillere som treneren er komfortabel med, og ikke utfordrer treneren i stor grad: «Litt av faren med det å være trener er at man velger litt det sikre, det behagelige». Olav er ikke så opptatt av at spillerne hele tiden gjør som han sier, men er mer opptatt av hva han kan gjøre for å hjelpe dem: «Jeg er ikke så opptatt at de må gjøre som jeg sier, men mer opptatt av hvordan jeg skal klare å forme dem». I Trym sin tidligere praksis som trener med juniorspillere påpeker han at han var veldig opptatt av å ta inn spillere med litt andre holdninger for å utfordre resten av gruppen, og også han som trener: «Hvert år ville vi ta inn en eller to som vi visste kom til å utfordre oss. En som tester grensene og sprenger litt barrierer. Som setter de andre spillerne på prøve ... For homogene grupper vil redusere sjansen for å komme til yttergrensene»

På et spørsmål i intervjuguiden angående om det satses mer på enkelte spillertyper, om det er noen spillertyper trenere foretrekker å bruke, nevnte hele seks deltakere at ledertyper ofte fikk

ekstra spilletid fordi de anså slike typer som viktig for en gruppe. Fredrik dro frem at i sin praksis har han ofte praktisert mer spilletid for ledertyper: «For min del har jeg selv praktisert den der at de som er litt ledere i gruppe på en måte, som holder ting sammen. De får kanskje spille litt mer enn disse, kall det ikke ledere». Selv mener Trym at identifisering av ledertyper burde være et eget område innenfor talentidentifisering: «Burde vært en egen nisje med det å identifisere ledere, de som kan få andre med seg ... Udefinerbar lederegenskap er ekstremt undervurdert i forhold til det å vinne ... I mine eldre dager har jeg blitt mer nysgjerrig på hvordan vi kan finne de typene som gjør andre gode, og hvordan vi kan dyrke dem».

5.3.2 Satses mindre på

Underkategorien *satses mindre på* handler om hvilke faktorer som gjør at trenere kan velge å nedprioritere enkelte spillere.

I diskusjonen om det finnes faktorer som gjør at trenere prioriterer noen foran andre, eller nedprioriterer enkelte spillere, trakk flere deltakere frem foreldretrenere som en viktig faktor i selekteringsprosessen. Flere av deltakerne mener at mange foreldretrenere, og også noen trenere har en låst tankegang om hvem som blir god, hvem som ikke blir god, og hvem som er første- og andrelagsspillere: «At trenere, og kanskje spesielt litt eldre foreldretrenere, for jo eldre du blir jo mindre endringskompetanse har du. Du låser deg veldig til sånn er det, og sånn blir det. Så jeg tror veldig mange av dem som er litt eldre fotballtrenere, og fotballpappa trenere har bestemt seg veldig tidlig hvem de skal satse på. Hvem vet vel hvem som blir god av de 11 og 12 åringene der? Det er faen meg klin umulig. Men jeg utelukket aldri at de kunne bli god» (Petter). I overgangen fra barnefotballen til ungdomsfotballen påpeker Erling at mange foreldretrenere allerede har bestemt seg for hvem som kan bli gode, men at de spillerne foreldrene peker ut som fremst eller svakest ofte er feil: «På G13 fikk vi allerede en klar liste for hvem som var de fremste. Men vi la merke til at spillere på Nivå 3 plutselig var gode nok for nivå 1 med en gang ... Da hadde allerede foreldrene satt rollekravene om hvem som var de fremste, hvem som er talentene».

Ifølge Erling er det også mange foreldretrenere som kritiserer trenere i ungdomsfotballen for bruk av *andrelagsspillere* i en *førstelagstropp*, og at det kan være et tegn på hvordan det gjøres i barnefotballen: «Et perfekt eksempel er to foreldretrenere som gir jævlige mye kritikk til oss for at nivå 2 spillere får prøve seg på nivå 1 kamper, fordi de mener at de ikke er førstelagsspillere». For Sverre er det tydeligst hvem vi satser mer og mindre på i overgangen

fra barnefotballen til ungdomsfotballen, fordi spillerne blir ofte selektert i et første-, andre- og tredjelag, og at førstelaget får den beste treneren: «I overgangen til ungdomsfotballen går du fra foreldretrenere til profesjonelle trenere. Da havner du enten på første-, andre- eller tredjelaget ... I overgangen til ungdomsfotballen får førstelaget den beste treneren, som er litt mer utdannet. Da kan man si at i akkurat den alderen så satses det mer på dem som er god enn de andre».

Ifølge flere av deltakere er det en bekymring knyttet til det Trym kaller *late bloomers* (sent utviklede) eller unntakene, om trenerne og klubben klarer å ta vare på dem, og i hvor stor grad trenerne skal prioritere dem. Som det er fremhevet i underkategorien *satses mer på* så prioriterer ifølge Erling trenere de fremste talentene, og dermed nedprioriterer de svakeste: «Vi er jo ganske late da, siden vi fokuserer mer på de fremste spillerne, og ikke på de svakeste som kanskje etter hvert blir bedre enn de som er fremst nå». Trym drar frem et eksempel på hvorfor Norge må identifisere annerledes enn i land som Argentina og Nigeria, land med stor befolkning: «I land som Argentina og Nigeria er utvalget så enormt. En grovsortering der vil du allikevel få med nok spillere. Men i lille Norge blir jeg bekymret for at vi mister noen på veien, som ingen fanger opp».

Som nevnt i underkategorien *treningstalent*, så presenterer Olav en motpol til hvorfor det kanskje er riktig å prioritere bort de spillerne som er ansett som mindre talenter som ung: «Så er det vi diskuterer nå er unntaket som faktisk, det kan være de blir god allikevel. Men sannsynligheten er ikke stor for det. Og sannsynligheten er størst for at de som er best, og innom aldersbestemte landslag i dag, også er de som kommer på a-landslandslaget ... Og der er det en og annen Vardy, men de aller fleste er ikke det. Og da er spørsmålet, skal du bruke masse energi da på å fange opp, og lage det systemet som fanger opp de 5-6 beste, nei 5-6 unntakene fordi du mener du ikke har råd til å miste de? Eller skal du heller bruke alle ressurser på å få opp mengden av de beste? Det er jo en interessant greie».

Det var en enighet blant deltakerne om at spilletid og resultatkrav er tett knyttet opp hverandre, eksempelvis forklart av Trym: «Spilletid er naturlig knyttet til resultatkravet», og Henrik: «Spilletid avhenger veldig av resultatkravet da. På G13, G14 og G16 hvor det ikke er resultatkrav har jeg prøvd å utvikle samtlige spillere i det laget ... På G13, G14 spilte alle på laget stort sett like mye». Henrik sier at de største talentene blir på en måte valgt tidlig gjennom at de får møte god motstand oftere, og trener kanskje mer enn de spillerne på

andrelaget: «Mot de beste stilte vi et bedre lag enn mot de svakeste. Men alle fikk cirka like mye spilletid ... Når resultatet betyr mye, så blir det mer spissing for min del».

6. Diskusjon:

I denne delen drøftes resultatene fra studie opp mot relevant litteratur om talentidentifisering. Med *treneres tanker om talentidentifisering og satsing på spillere* som overordnet tema, vil diskusjonsdelen bestå av tre hoveddeler: 1) *arv og miljø*, 2) *spisskompetanse*, og 3) *Hvem blir prioritert?* Disse hoveddelene vil drøftes opp mot relevant teori og litteratur.

Som nevnt tidligere bygger denne studien på Christensen (2009) sin antagelse om at talentidentifisering ikke er en objektiv og rasjonell prosess, men at talentidentifikasjon i fotball innebærer en trenerens øye for talenter og trenerens praktiske sans. Resultatene vil i tillegg til relevant litteratur, også i kategorien *satses mer på* drøftes i lys av Christensen sin antagelse om at talentidentifikasjon ikke er en objektiv og rasjonell prosess.

6.1 Arv og miljø

Som nevnt tidligere i innledninger har det vært uenighet rundt begrepet talent (Heller & Ziegler, 1998), hvor begrepet ofte har blitt forklart gjennom en genetisk- eller miljøtilnærming (arv kontra miljø) (Davids & Baker, 2007). Talenter har blitt sett på som verdifulle, og må ikke kastes bort. I idretten baserer enkelte forklaringer av talent seg på antakelsen om at talent er genetisk overført eller suksess i et domene er forutbestemt. Andre forklaringer ser på et talent som noe tidlig begavet (medfødt), men at suksess eller store prestasjoner som voksen i bare liten grad kan skyldes medfødte egenskaper. Suksess og gode prestasjoner er heller en årsak av miljømessige faktorer slik som trening og ulike tilnærminger, og med det vil derfor utviklingen av personen og personens ferdigheter være viktigere enn personens medfødte evner.

Denne uenigheten i hva et talent er gjør seg også gjeldende blant deltakerne i studiet. Deltakerne diskuterte ikke spesifikt definisjonen på et talent, eller hvorvidt det skulle eksistere en definisjon av begrepet, men deltakerne diskuterte hovedsakelig i hvilken grad trening og medfødte evner er viktig i identifiseringen av et talent. I neste avsnitt vil resultater fra studie drøftes opp mot litteratur om Ericssons deliberate practice og relativ alderseffekt.

6.1.1 Treningstalent eller medfødt talent?

I norsk media blir unge talenter i dag ofte løftet frem som vidunderbarn, hvor det legges stor vekt på antall timer talentet har lagt ned for å utvikle seg. I en artikkel fra Nettavisen om

hvordan Norges Fotballforbund (NFF) skal redde norsk fotball, har NFF nevnt *trene mye* som en av fire faktorer de skal se etter i identifiseringen av et talent (Sande, 2014), som kan tolkes at NFF er ute etter spillere som i dette studie omtales som et *treningstalent*. Et treningstalent handler om at personen er et produkt av trening, et produkt av antall timer med trening. I denne konteksten tolkes treningstalent av deltakerne, slik det er opplevd av forsker, som et produkt av trening, men uten medfødte evner som skiller seg ut positivt.

To av deltakerne trekker frem treningstalent, altså hvor mye spilleren trener, som den viktigste faktoren i identifiseringen og det støttes av Ericsson og kolleger (2009) sin modell, hvor trening både er nødvendig og tilstrekkelig for oppnåelse av ekspert prestasjoner. En viktig komponent i Ericsson sin teori er at alle individer kan oppnå eliteprestasjoner, og er i all hovedsak bare begrenset av engasjementet i bevisst trening og kvaliteten i de tilgjengelige treningsressursene. I kontrast til Ericsson teori om at trening er nødvendig og tilstrekkelig for oppnåelse av ekspert prestasjoner, nevner Petter at alle spillere har muligheten til å utvikle seg, men ikke alle har muligheten til å bli toppspiller, det vil si ekspert prestasjoner. I Miller og kolleger (2015) sin kvalitative studie om trenere og talentidentifisering i ungdomsfotball i England, nevnte en av trenerne at han hadde full tiltro til Ericsson sin teori om 10 000 timer. Denne trenerens synspunkt går da direkte mot Petter syn på at ikke alle har muligheten til å bli toppspiller.

Selv om det er en enighet blant deltakerne om at treningstalent er en viktig faktor i identifiseringen av et talent, er det en viss uenighet rundt hvorvidt antall timer trening er tilstrekkelig for å oppnå ekspert prestasjoner både hos deltakerne, og også i forskningen. Men et spørsmål er da hvis det å være et treningstalent ikke er tilstrekkelig, hva er det da som gjør at det å være treningstalent faktisk ikke er tilstrekkelig? I Gagné sin *Differentiated Model of Giftedness and Talent* (DMGT) foreslår Gagné at en «one term fits all» bruk av talent var uakseptabelt og argumenterer for en klargjøring med å utvikle en definisjon basert på mening heller enn beskrivelse og egenskaper. Dette resulterte at Gagné lagde et skille mellom råmateriale i en ende av et kontinuum som han beskrev som: «besittelsen og bruken av utrent og spontane, naturlige evner (kalt evner eller gaver) i hvertfall et domene, i en grad som plasserer et barn blant topp 10% av jevnaldrende» (min oversettelse) (Gagne, 2000). Slike evner eller gaver kan skyldes modning eller ubevisst læring. I den andre enden av kontinuumet finnes det Gagné kaller sluttproduktet av utviklingen, og beskrives som: «... den overlegne mestringen av systematisk utviklede ferdigheter (kalt kompetanse eller talent) og

kunnskap i minst ett område som plasserer et barns oppnåelse innenfor de øverste 10% av alle jevnaldrende som er aktive deltakere i samme området eller felt» (min oversettelse) (Gagne, 2000). Istedenfor tilnærmingen om en «*one term fits all*» ser DMGT på arv og miljø som to relaterte områder. Deltakerne i denne studien virker også å se på arv og miljø som to relaterte områder.

I Miller og kolleger (2015) sin studie nevnte to av trenerne at genetikken kan spille en rolle i identifiseringen, men også at spillere har gode muligheter til å utvikle seg helt opp til toppen. Resultatene fra studien viste at trenerne hovedsakelig la større vekt på miljø enn arv i identifiseringen av talenter. Resultatene fra Miller og kolleger (2015) støtter opp under flere av deltakernes tanker om at treningstalenter er en viktig faktor, men at også arv har en rolle i talentidentifiseringen. I en studie av Sæther (2004) som undersøkte eliteserietrenere i Norge sin forståelse av talent, samt en studie av Jenssen (2011) som undersøkte talentidentifisering og spillerutvikling i en norsk toppklubb, viste resultatene at mange trenere legger stor vekt på en indre driv, indre motivasjon og vilje til å trene, som kan indikere at de forstår talentutviklingsprosessen som noe som er i stor grad avhengig av spillerne selv. Disse faktorene som trenerne trekker frem kan antas å falle under begrepet *treningstalenter* som deltakerne i denne studien nevner, og kan tyde på å være en viktig faktor i identifiseringen av et talent. Etter vår kunnskap finnes det ingen andre studier i Norge på trenere og talentidentifisering som trekker frem faktorer knyttet til treningstalenter som en viktig faktor. Videre forskning bør søke etter å utforske mer om hvordan trenere forstår arv og miljø i identifiseringen av talenter.

To av deltakerne nevnte helse som en viktig faktor for å nå toppnivå, og er spesielt viktig i overgangen til profesjonell fotball, og videre for å forbli i toppfotballen. En medfødt god helse som gjør at spilleren tåler den belastningen som det innebærer å spille på høyt nivå vil være viktig ifølge Trym. Altså hvis en spiller unngår skader så har spilleren bedre forutsetninger for å nå toppnivå, og videre bli værende på toppnivå. En studie av Kucera, Marshall, Kirkendall, Marchak og Garrett Jr (2005) undersøkte om utøvere i alderen 12-18 år med en selvrapportert historie av tidligere skader hadde større sjanser for å få en ny skade enn utøvere uten en selvrapportert skadehistorie. 1483 deltakere deltok i studien, og mer enn halvparten rapporterte en historie med skader (59,7%). Resultater fra studien indikerte at spillere med én tidligere skade hadde dobbelt så stor risiko for ny skade, og de deltakerne med to eller flere tidligere skader hadde en tre ganger så stor risiko for ny skade, sammenlignet

med de deltakerne med ingen tidligere skader. Studiet til Kucera og kolleger (2005) konkluderte med at skadehistorie var assosiert med en økende skadehyppighet. Denne forskningen støtter Trym sine tanker om at noen unge spillere har mindre muligheter til å nå toppen fordi de blir hyppig plaget av skader, og takler ikke den belastningen som kreves for å spille på toppnivå.

Hvorvidt årsaken til at enkelte spillere er hyppig plaget av skader eller ikke er på grunn av en medfødt helse som Trym sier, er vanskelig å forklare. Det kan være noe med genetikken som gjør at en spiller ikke takler belastningen, men det kan også være andre faktorer som belastningsstyringen i trening, kampprogram, underlag, flaks eller uflaks, skotøy eller andre faktorer. Kanskje alle de faktorene til sammen avgjør om en spiller har gode muligheter for å nå toppen? Forskningen på reskader kan støtte opp om Trym sine tanker om at spillere behøver en unik helse for å tåle den belastningen som kreves på toppnivå. En spiller som er på vei opp i systemet kan dra på seg en skade, og videre havne inn i en ond sirkel hvor nye skader oppstår gang på gang, som gjør at spilleren ikke får utviklet seg videre.

En annen forklaring til hvorfor spillere ikke klarer å takle overgangen til profesjonell fotball, eller ikke blir værende i toppfotballen etter at de har slått igjennom kan kanskje være sammenhengen mellom skader og frafall (dropout). Skader har blitt referert til som en av de største hovedårsakene til at utøvere velger å droppe ut av idretten. En spørreundersøkelse gjort på tidligere norske kvinnelige toppidrettsutøvere fordelt på 38 idretter viste at 24% av de som måtte legge opp skyldes på grunn av skader (Steffen & Engebretsen, 2010). I en systematisk oversikt over frafall fra idrett blant unge utøvere kom forskerne frem til at det var to fysiske faktorer som var assosiert med frafall: modning og skader. Skader var assosiert med frafall i seks av studiene som ble inkludert, og hovedårsaken i to av studiene (Crane & Temple, 2015). Som en konsekvens av skader, blir mange talenter nødt til å gi opp sine lovende idrettskarrierer. Etter vår kunnskap finnes det ingen forskning på trenere og talentidentifisering som nevner helse, frafall eller skader som en faktor i identifiseringen av talenter. Trym og Olav sine tanker om at spillere bør ha en unik helse kan derfor ikke støttes opp av forskning på andre trenere i fotballen. Om spillere er nødt til å ha en unik helse er uvisst, og fremtidig forskning bør undersøke nærmere hvordan trenere ser på talentidentifisering i sammenheng med skader og frafall, slik at vi kan forstå bedre hvilken rolle helse har i talentidentifiseringen i fotball.

Spillernes evne til å lære ble trukket fram som en viktig faktor i identifiseringen av et talent, og kan ifølge flere av deltakerne også være en begrensning for treningstalentet. Spillernes evne til å lære som en faktor for identifisering vil drøftes mer i avsnittet om spisskompetanse. Deltakernes tanker om hurtighet som en viktig faktor i identifiseringen vil også drøftes i avsnittet om spisskompetanse. Diskusjonen om hvorvidt du er nødt til å være tidlig god for å nå toppnivå vil drøftes i avsnittet om hvilke spillere som blir prioritert, da mer data falt innenfor den kategorien.

6.2 Spisskompetanse

I kategorien spisskompetanse vil det drøftes rundt faktorer deltakere trekker frem som spesielt viktig i identifiseringen av talenter opp mot aktuell forskning om talentidentifisering. Faktorer som deltakerne i studie nevner, som *evne til å lære*, takle medgang, motgang, hurtighet og vinnermentalitet vil drøftes i lys av aktuell forskning. Ifølge Abbot og Collins (2004) er talent multidimensjonal, det vil si at individer kan kompensere for svakheter i en komponent (for eksempel ballkontroll) med styrker i en eller flere andre komponenter (for eksempel vilje og hurtighet). Denne kategorien omhandler faktorer som skiller seg ut spesielt viktige i identifiseringen av et talent, og med det kan kompensere for svakheter en spiller eventuelt måtte ha.

6.2.1 Fysisk- eller psykisk spisskompetanse?

Ifølge Anders er den psykiske delen av fotballen det viktigste, det en trener ikke kan se så lett som den fysiske delen. Pål nevner videre at fotball kanskje kan være 75% mentalt, at ferdigheter ikke har noe å si hvis du ikke er sterk tankemessig. At psykologiske faktorer ofte skiller de som lykkes og ikke er ifølge Morgan (1980) anerkjent. I studien av Miller og kolleger (2015) viste resultatene trenere så på psykologiske faktorer som helst essensielle i identifiseringen av talenter. Hvilke psykologiske faktorer dette er kommer ikke godt fram blant trenerne, men de nevner spesielt at spilleres begrensinger i psykologiske faktorer er det mest avgjørende for identifikasjonen. En spillers begrensinger i størrelse, fysikk eller ballkontroll ble ikke sett på som en viktig begrensning for spilleren. Men et «feil» tankesett ble derimot sett på noe som kunne begrense en spiller fra helt i starten av. Ifølge en av trenerne har ikke en spiller en sjanse hvis han ikke har det psykologiske på plass. I studien av Sæther (2004) ble trenere spurt om å rangere fem faktorer (fra 1 til 5 hvor 1 var viktigst) som trenere brukere i identifiseringen av talenter fra viktigst til minst viktig. Resultatene viste at trenerne rangerte psykologiske faktorer (3.14) som tredje viktigst, bak teknikk (1.5), og taktisk (2.29).

Videre i en kvantitativ studie om hva spillerutviklere i Norge ser på som viktig for å lykkes i fotball, rangerte spillerutviklerne taktiske faktorer og psykologiske faktorer som det viktigste for å lykkes for unge fotballspillere (Mong, 2009).

«Winners never quit, and quitters never win» (Lombardi, n.d). En av de psykologiske faktorene som skiller seg ut som viktigst av deltakerne i studie, er *vinnermentalitet*. Ifølge Håkon Grøtland og NFF er de ute etter unge fotballspillere som har karakter og vinnerskalle: «Det er ikke noe tema lenger hvor bra ferdigheter en 13-åring har, det vi ønsker og ser etter er karakter og vinnerskalle. All historikk viser at det er de som blir best til slutt» (Sande, 2014). Av fire deltakere nevnes vinnermentalitet som en viktig faktor i identifiseringen av et talent. Giacobbi, Whitney, Roper og Butryn (2002) undersøkte 10 *NCAA division 1* treneres synspunkter om utviklingen av suksessfulle utøvere i en rekke idretter, inkludert fotball. Resultatene fra studien viste at trenerne trakk spesielt frem *competitiveness* (konkurransesevne/-vilje) som en av de tre viktigste faktorene for hvorfor spillere utvikler seg mest. Videre, i en studie av Vrljic og Mallett (2008) undersøkte de hvilke faktorer trenere anså som viktig i identifiseringen av talenter. Dette var trenere som hadde ansvar for utvelgelse av de beste 15 og 16-åringene i Queensland til deltakelse i en nasjonal ungdomsturnering. En av trenerne trekker spesielt frem vilje til å vinne som en viktig faktor, og nevner at han ville velge en spiller med vilje til å vinne fremfor en ferdighetsmessig god spiller hver eneste gang. I en diskusjon blant trenere om personlige kvaliteter til spillere ble blant annet hardt arbeid og dedikasjon fremhevet som viktige faktorer i talentidentifikasjon i fotball (Jenssen, 2011). Resultatene fra studiene til Jenssen (2011), Vrljic og Mallett (2008) og Giacobbi og kolleger (2002) kan tyde på at vinnermentalitet kan være en faktor i identifiseringen av talenter, og støttes opp av flere deltakere i denne studien.

Etter søk i litteraturen viste det seg å være svært lite forskning gjort på vinnermentalitet, eller direkte oversatt til engelsk, *winning mentality*. Derfor har forsker valgt å ta utgangspunkt i hva deltakerne selv forklarer med vinnermentalitet, og se om det kan knyttes opp mot begreper i litteraturen. Olav beskriver vinnermentalitet slik: «De gir seg ikke selv om de møter en litt for tøff fysisk utfordring. Det å være tøff i hodet er helt essensielt for å kunne nå opp ... De som elsker å vinne, elsker utfordringer, elsker å ta seg ut, og ikke er redd for noe. Takler motgang». Trym nevner også det med å være tøff i hodet i diskusjon om vinnermentalitet: «Det er et latterlig tøft løp å gå hele veien. Er du ikke tøff i hodet så ryker du ut et eller annet sted på veien».

Et begrep innen forskning som kan på noen områder relateres til det Olav og Trym beskriver som vinnermentalitet, er *mental toughness* (mental tøffhet). I studien av Jenssen (2011) viste det seg at noen trenere fremhevet at mentale eller psykologiske faktorer er både det viktigste, men også det vanskeligste å utvikle, noe som indikerer at mentale eller psykologiske faktorer er svært viktig i identifikasjonen av talenter. Clough, Earle og Sewell (2002) rapporterte at mentalt tøffe individer har en «høy mestringstro og en urokkelig tro på at selv kontrollerer sin egen skjebne, og disse individene kan være relativt upåvirket av konkurranser og motgang» (min oversettelse). Jones, Hanton og Connaughton (2002) derimot foreslår at mental tøffhet representerer et individs evne til å håndtere kravene til trening og konkurranser, økt vilje, fokus, selvtillit, og å opprettholde kontroll under press. Olav trekker frem «tøff i hodet», «takle motgang», «ikke redd for noe», «elsker å ta seg ut» og «elsker utfordringer» når han beskriver vinnermentalitet.

Selv om vinnermentalitet slik deltakerne beskriver det ikke kan direkte oversettes til mental tøffhet, inneholder mental tøffhet noen komponenter som kan relateres til vinnermentalitet. Ifølge Jones og Koller (2002) har mental tøffhet blitt konstruert til å representere en rekke positive responser som evnen til å fortsette, og nekte å gi opp (Gould, Hodge, Peterson, & Petlichkoff, 1987), overkomme motgang og svake prestasjoner (Goldberg, 1998), takle mye press (Gould m.fl, 1987), og ikke la uønskede prestasjoner påvirke prestasjonen (Goldberg, 1998). Om disse mentale ferdighetene som utgjør mental tøffhet eller vinnermentalitet er trenbart er ikke nevnt blant deltakerne. Som nevnt tidligere så enkelte trenere på psykologiske faktorer som det vanskeligste å utvikle, noe som kan legge føringen for hvor tidlig trenere skal identifisere de spillerne med stor vinnermentalitet. Hvis en ikke kan utvikle vinnermentaliteten i stor grad, kan det antas at en tidlig identifikasjon av spillere for deltakerne i denne studien vil være en riktig prosess i å få fram flere spillere til toppen.

I en studie av Thelwell, Weston og Greenlees (2005) intervjuet de seks fotballspillere som har spilt fotball for et landslag. Ifølge de deltakerne innebærer mental tøffhet å ha en naturlig eller utviklet psykologisk fordel som muliggjør å: a) alltid takle de mange kravene (konkurranser, trening, livsstil) som fotballspillere møter, bedre enn motstanderne, og b) være mer konsistent og bedre enn dine motstandere til å forbli bestemt, fokusert, trygg, og i kontroll under press. I og med at mental tøffhet er et vidt begrep som dekker veldig mye, er det vanskelig å konkludere med at vinnermentalitet slik deltakerne beskriver det, nøyaktig kan oversettes til

mental tøffhet, og som en konsekvens av det kunne si at vinnermentalitet er en veldig viktig faktor i identifiseringen av talenter. Mental tøffhet har blitt rapportert å være den aller viktigste psykologiske karakteristikken i å oppnå ekspertprestasjoner (f.eks. Goldberg, 1998; Gould m.fl, 1987), men svært lite forskning har vært gjort på viktigheten av mental tøffhet i fotball (Thelwell m.fl, 2005). I tillegg til en vilje til å vinne og lykkes nevner flere trenere i Vrljic og Mallett (2008) sin studie at spillere med mental tøffhet har større muligheter til å lykkes. De spillerne som kjemper når ting går imot blir av flere trenere trukket frem som en viktig faktor. Denne viljen til å vinne, som er tett knyttet til mental tøffhet blir av trenerne nevnt som en av de tre viktigste faktorene i identifiseringen av talenter i fotball. Etter vår kunnskap finnes det svært lite forskning på trenere og talentidentifisering som trekker frem mental tøffhet som en faktor i identifiseringen av et talent. Det kan antas at spillere som er mentalt tøffe vil ha en fordel ovenfor andre, da mental tøffhet er vist å være viktig i en rekke domener, men mer forskning på trenere og talentidentifisering inn mot mental tøffhet trengs for å bedre forstå viktigheten av mental tøffhet i fotball.

Ved å dykke inn i forskningen om resiliens kan deltakernes tanker rundt vinnermentalitet og motgang drøftes. Resiliens er også et begrep innen forskning som kan knyttes til det Olav og Trym beskriver som vinnermentalitet. Resiliens kan defineres som «kapasiteten til å tilpasse seg, selv i møte med utfordrende situasjoner» (Collins & MacNamara, 2012) (min oversettelse), eller som «en dynamisk prosess som fører til en positiv tilpasning i møte med signifikant motstand (Luthar, Cicchetti, & Becker, 2000) (min oversettelse). En viktig komponent innenfor resiliens er at hvert menneske er bæreren av sitt eget utviklingspotensial. Det personen opplever blir gjort om til mer eller mindre bevisste erfaringer som kan påvirke videre handlingsvalg. Uteblir utfordringene, vil personen få mindre erfaringer av å håndtere motstand, og det vil bli vanskeligere å takle fremtidige utfordringer. Så resiliens innebærer hvordan et individ responderer på utfordringer eller motgang.

Som nevnt tidligere beskrev Olav det å takle motgang som en del av vinnermentaliteten. Erling er en av flere deltakere som trekker frem hvordan et individ takler medgang og motgang som en viktig faktor i identifiseringen av et talent. MacNamara, Button og Collins (2010a) undersøkte hvilke attributter som fremmer den suksessfulle utviklingen fra utøvere med innledende engasjement i idretten til å oppnå og opprettholde verdensklasse status. I undersøkelsene kom det fra at evnen til å håndtere motgang var en viktig faktor. Ifølge MacNamara og kolleger (2010a) vil enhver utfordring og motgang et individ overvinne,

desto sterkere vil individet stå enn tidligere. Det MacNamara og kolleger trekker frem her kan være med på å støtte opp under noe Olav beskriver som *duellene* i identifiseringen av talent. Spillere som oppsøker dueller og hele tiden leter etter utfordringer kan kanskje ha større muligheter for å lykkes, nettopp fordi det MacNamara og kolleger nevner: en står sterkere for hver utfordring og motgang en overvinner.

Innen forskning finnes det gode bevis på at oppturer og nedturer er viktige landemerker og overganger for utviklingen av utøveren, og at en altfor lineær progresjon mot toppen er ofte symptomatisk med problemer (MacNamara, Button & Collins, 2010b). Uten den tidlige læringen og utviklingen av ferdigheter og selvtillit som slike oppturer og nedturer kan generere, kan utøveren ofte få store tilbakeslag av plutselige, uforventede og raske økninger i utfordringer når en utøver nærmer seg toppen av pyramiden, og det kan også være med på å forklare den høyere representasjonen av utøvere født tidlig på året i hver aldersgruppe (Helsen, Hodges, Van Winckel, & Starkes, 2000). Etter vår kunnskap finnes det ingen forskning på talentidentifisering og trenere i fotball i Norge som nevner motgang og medgang som en viktig faktor i talentutviklingen eller i identifisering. Selv om det kan antas at det vil være en fordel å være en resilient spiller, finnes det ikke etter vår kunnskap forskning som kan støtte opp under deltakernes tanker om håndtering av med- og motgang som en viktig faktor i identifiseringen av talenter i fotball. Mer forskning på talentidentifisering og trenere trengs for å avdekke om med- og motgang blir ansett som viktige faktorer eller ikke.

«Det første tingen jeg ser på er holdningen (attityden) til spilleren, ikke bare i kamp, men også på trening og til og med utenfor banen. Det er det første jeg ser på, så på ferdigheter og evner» (min oversettelse) (Cushion & Jones, 2006). Olav relaterer vinnermentalitet også opp mot det han kaller attityde, og beskriver spillerens attityde også som en viktig faktor i identifiseringen av talenter: «Det er måten han går på, prater på, attityden hans. Han har et eller annet som gjør at han her kan klare det ... Ett eller annet vi ser på blikket hans da. Han her er ikke redd for noen ting. Han ser deg inn i øynene han, og snakker deg rett imot. Det er irriterende ja, men han har ett eller annet da, han går som om han eier denne banen han. Fast handtrykk, det er liksom måten han prater på. Han trashtalker motstanderne. Han bare, han her han har ett eller annet». Olav er den eneste som trekker frem attityde i identifiseringen av et talent, men ifølge han er det til gjengjeld en av de tre viktigste faktorene.

I studien av Miller og kolleger (2015) nevner flere av trenerne attityde som en viktig faktor i

identifiseringen av et talent, og beskrivelsen av hvilken attityde en bør ha har store likheter til Olav sin beskrivelse. En av trenerne nevner at spillerne må ha litt arroganse, mens en annen trener trekker frem at en spiller som er vanskelig å håndtere, som har en liten djevel i seg har større muligheter til å nå toppen. Arroganse ble bare sett på som positivt hvis det påvirket laget i riktig retning, og ikke satte seg selv som noe utenfor laget. I likhet med Olav sin beskrivelse av attityde, er også trenernes beskrivelse av attityde vag, og er vanskelig å forstå hva trenerne faktisk er ute etter hos en spiller. Men en slags arroganse og en selvtillit som gjør at spilleren kan være litt vanskelig å håndtere for en trener, blir her sett på som en positiv faktor i identifiseringen av et talent.

Ifølge mange trenere er det forventet at talentfulle spillere har store ambisjoner og en god attityde inn mot sin fotballkarriere (Christensen, 2009; Sæther, 2004). Betydningen av attityde var i stor grad knyttet til en forståelse av sitt eget talent, som det hevdes av trenerne at mangles blant mange av de mest talentfulle spillerne (Sæther, 2004). Videre ble denne attityden best observert gjennom kamper og treninger (Jenssen, 2011; Sæther, 2004). Ganske mange trenere hevder faktisk at attityde utgjorde en av de mest avgjørende faktorene i identifiseringen av talenter, og at denne faktoren faktisk bestemmer hvor profesjonell en spiller vil bli (Roaas, 2011; Sæther, 2004). En spillerutvikler i Roaas (2011) sin studie påpeker at det som skiller en som spiller som kan nå toppen og en spiller som kan bli god i 3. divisjon er nettopp attityde. I disse studiene blir attityde sett på spillerens forståelse av sitt eget talent, og kan ikke direkte knyttes til Olav sin beskrivelse av attityde. Men det kan antas at attityde spiller en rolle i identifiseringen av et talent, og tidligere forskning på talentidentifisering og trenere kan støtte opp under Olav sitt syn på attityde som en viktig faktor i identifiseringen av talenter. Det at spillere har mye selvtillit og en forståelse over egne prestasjoner kan antas å være viktig for en spiller, men mer forskning trengs på attityde for å kunne bedre forstå begrepet inn mot fotballen.

En spillers evne til å lære blir av flere deltakere trukket frem som en spesielt viktig faktor i identifiseringen av et talent. Spillere som har evnen til å lære raskt av egne feil, lære av treneren av med- og motspillere har ifølge fire deltakerne et stort potensiale. Men hva er det som gjør at noen spillere er flinke til å ta til seg læring, mens andre spillere bruker lengre tid? Er evne til å lære noe medfødt, eller kan det være et spørsmål om hvor i modningsprosessen spilleren er? Ifølge Abbot og Collins (2004) er forskning på læring et oversett område innenfor talentidentifisering, og bør utforskes mer på. Freeman (2000) argumenterer for at det

er vanskelig å forutsette et individs potensial på bakgrunn av nåværende prestasjoner, fordi individers virkelige potensial blir ofte oversett blant barn som ikke presterer over gjennomsnittet. Som et eksempel undersøkte Gardner (1993, 1997) storheter som Freud, Einstein og Gandhi, og fant ut at det bare var Picasso sin suksess som kunne vært forutsett med tanke på arbeidet de hadde gjort i en alder av 20 år. Selv om prestasjon ser ut til å være en svak indikator på potensiale, er det vist at individer som er mest suksessfulle i et felt, ser ut til å tenke og lære forskjellig sammenlignet med deres mindre suksessfulle jevnaldrende (Flynn, 1991; Simonton, 1994). Som en konsekvens av dette kan vi ifølge ved å forstå disse prosessene, begynne å predikere hvilke individer som vil respondere mest ønskelig til de mulighetene som er tilgjengelig, og derfor vite hvem som har den største kapasiteten til å utvikle seg (Abbott & Collins, 2004).

Et område som kan knytte evne til å lære som en viktig faktor i identifiseringen av talent, er selvregulering. Mye forskning har vist at individer som opplever mye suksess, i tillegg til å være veldig motivert, også jevnlig bruker strategier (meta-kognitive strategier) som optimaliserer fokus og læring (Freeman, 2000). Olav beskriver viktigheten av at spillere bør lære fort av egne feil for å kunne ha potensiale til å nå toppen: ««jeg er i alle fall veldig opptatt av smarte fotballspillere. De lærer fort av sine egne feil, de gjør ikke de samme feilene to ganger på rad liksom. En gang er greit, to ganger, da lærer du litt for seint». Men kan noen spillere lære raskere enn andre? Og finnes det andre trenere som trekker frem evne til å lære som en viktig faktor i identifiseringen av talenter i fotball?

Over til fotball og selvregulering så har som nevnt i innledningen, Toering og kolleger (2009) undersøkt forholdet mellom selvregulering og prestasjonsnivå i elite og sub-elite fotballspillere i alderen 11-17 år. Resultatene fra studier at refleksjon og innsats var assosiert med prestasjonsnivå. En høyere skåre på refleksjon og innsats indikerte en større sjanse for at spilleren tilhørte elitegruppen. Ifølge Toering og kolleger (2009) er eksperter ikke bare i stand til å prestere effektivt, men de har også evnen til å reflektere over deres tankeprosesser og metoder. Videre rapporterte elitespillere at de investerte mer innsats enn sub-elite spillere, som indikerer at elitespillere har en tendens til å prøve hardere for å lykkes i en oppgave, selv med vanskelige betingelser. Til sammen vil dette gjøre at de utøverne lærer mer effektivt, og kan relateres til deltakernes tanker om evne til å lære som en viktig faktor i identifiseringen av talenter i fotball. Hvis et individ selvregulerer mye, tar individet et større ansvar for sin egen læring (Ommundsen & Lemyre, 2007).

Ifølge trenere vil unge fotballspillere som anses som talent *nå* ikke nødvendigvis bli sett på talenter på et senere stadiet hvis ikke spillerne responderer bra til coaching (Christensen, 2009). Videre viser resultater fra Christensen (2009) sin studie at trenere bruker egne klassifiseringskriterier som preges av trenerens preferanser for såkalte 'autoteliske' (engelsk autotelic) spillere, det vil si spillere som fra trenerens perspektiv utviser et potensial for å lære, trene, og forbedre seg. De spillerne som viser et potensiale for å lære kan antas å ha større muligheter for å bli identifisert og selektert. I studien til Giacobbi og kolleger (2002) viste det seg at trenere fremhevet *mottakelig til instruksjon* som en av de tre viktigste faktorene til hvorfor utøvere utvikler seg mest. En utfordring med utsagnet «evne til å lære» er at deltakerne ikke utdyper i hvilken grad denne evnen til å lære er noe medfødt, eller noe utøverne kan utvikle over tid. Forskning på talentidentifisering og trenere viser at læring kan være en viktig faktor i identifiseringen av talenter, men det er også her usikkerhet knyttet til hvilken grad evnen til å lære er medfødt eller ikke. Hvis en spiller er født med gode eller dårlige muligheter til å lære i en fotball kontekst, kan det være med å legge føringen for hvor tidlig eller sent identifisering av talenter bør gjøres. Fremtidig forskning på læring og fotball bør undersøke nærmere hvordan trenere forstår læring i fotball, og hvordan læring kan ha en påvirkning i identifiseringen av talenter i fotball.

Et begrep innen fotball som er knyttet til evne til å lære er spilleforståelse. Kun to deltakere nevner spilleforståelse som en av de viktigste faktorene i identifiseringen av et talent: «Det med handlingsvalg, decision making, ta raske valg er viktig. Gjenkjenne situasjonen, men det handler litt om å ta til seg læring» (Henrik), og «Spilleforståelse er veldig viktig, hvordan de klarer å lese spillet. Om de er med på å forstå hvordan kampbildet er under en kamp, og ikke minst om gutta er ganske lærevillige» (Erling). En rekke studier har vist at spilleforståelse er en viktig faktor for å oppnå ekspertise innen idrett (Abernethy m.fl, 1993; Williams m.fl, 1999), og er spesielt viktig innen fotball (Helsen & Starkes, 1999; Kannekens m.fl, 2011; Vaeyens, Lenoir, Williams, & Philippaerts, 2007; Ward & Williams, 2003). I og med at fotball er en idrett hvor spillere hele tiden blir konfrontert med kompliserte- og raskt endrede situasjoner, er det kanskje litt overraskende at kun to av deltakerne trekker frem spilleforståelse som en av de viktigste faktorene i identifiseringen av et talent.

Ifølge trenerne i Miller og kolleger (2015) vil de mest talentfulle spillerne ta de beste valgene, de vil kunne lese spillet, og de vil ikke sette medspillerne sine i vanskelige situasjoner. I Vrljic

og Mallett (2008) sin studie rapporterte trenerne at talenter i fotball er de som besitter overlegne kognitive perseptuelle ferdigheter slik som evnen til å «lese spillet». Handlingsvalg, eller spilleforståelse var derfor en viktig ferdighet blant talentfulle spillere ifølge trenerne. Som nevnt tidligere, i Mong (2009) sin undersøkelse om spillerutvikleres oppfatning av hva som skal til for å lykkes i fotball, viste resultatene at spillerutviklerne rangerte taktiske og psykologiske faktorer som det aller viktigste for å lykkes. I forskning på talentidentifisering og trenere kan det antas at spilleforståelse spiller en viktig rolle i identifiseringen av talenter i fotball, og kan skille mellom hvem som når toppen og ikke. Hvorfor spilleforståelse for de andre deltakere ikke blir sett på som en av de viktigste faktorene blir ikke utdypet i gruppesamtalen i stor grad, annet enn at enkelte av deltakere trekker frem andre faktorer som er helt essensielle i identifiseringen, og spilleforståelse er for dem ikke en av de essensielle faktorene. Videre presenteres en kort drøfting om de fysiske faktorene som deltakerne trekker frem som viktig i identifiseringen av et talent.

I identifiseringen av et talent er de fleste deltakerne enig at det er viktig å fysikken til spilleren med i betraktningen. «Når jeg ser på Messi for eksempel, så har han ekstreme fysiske ferdigheter ved at han har en ekstrem balanse. Han har ikke noen blendende finter eller noe sånt noe. Det er jo balansen hans som gjør at han er umulig å stoppe omtrent ... fysikk ligger i en del av underbevisstheten vår» (Fredrik), og «Jeg er helt enig. Jeg ser alltid på fysikken til spilleren. Da ligger jo det i grunn, også kan du se liksom på taktiske ferdigheter, kanskje tekniske ferdigheter, kanskje relasjonelle ferdigheter» (Petter). Allikevel fremhever Sverre usikkerheten ved å identifisere spillere på bakgrunn av fysikk fordi ifølge han aner en ikke hvordan en spiller er fysisk utviklet, spesielt i alderen 12-16 år, da en spiller mye høyere og bredere bare to år senere.

Ifølge Phillippaerts og kolleger (2006) er fysisk prestasjon sterkt relatert til biologisk modning i ungdomsårene, og forholdet mellom prestasjon og modning er spesielt når en sammenligner tidlig- og sent utviklede. Gutter som har kommet langt i den biologiske modningsprosessen presterer generelt bedre enn de senere utviklede jevnaldrende (Malina, Bouchard, & Bar-Or, 2004). Flere studier har rapportert at flere- og bedre muligheter i fotball gis til spillere født tidlig på året og fysisk større guttespillere (Meylan m.fl, 2010; Simmons & Paull, 2001), slik at proporsjonalt færre spillere i sen modning er representert på fotballag etter en alder av 13 år (Malina, 2003). Forskjellene mellom individer i samme kronologiske alder i somatisk- og biologisk vekst og prestasjon kan være stor, spesielt i pubertetsårene, også kalt vekstspurt

(Malina, Eisenmann, Cumming, Ribeiro, & Aroso, 2004). I en studie av Philippaerts og kolleger undersøkte de endringer i vekst, vekt og prestasjon på 33 fotballspillere i alderen 10-14 år. Studien viste at spillerne på det meste vokste i gjennomsnitt 9,7 +- 1,5 cm på et år, og gikk opp 8,4 +- 3,0 kg på et år.

Som nevnt tidligere rapporterte trenere at hverken uønsket størrelse, fysikk eller ballkontroll ble sett på som fatale mangler i identifiseringen av talenter (Miller m.fl, 2015). I studien av Vrljic og Malett (2008) fremhevet flere av trenerne at fysikk kan gi spillere en fordel i en mot én situasjoner, men at denne forskjellen i fysikk kanskje ikke er gjeldene mange år senere. Trenerne rapporterte at fysikk kan spille en rolle i identifiseringen av et talent, men at fysikk ikke var like viktig som andre faktorer. Ifølge trenerne identifiserte de ikke talenter på bakgrunn av fysikk, spesielt på grunn av at de mindre fysiske spillerne vil mest sannsynlig unngå situasjoner hvor de kan bli skadet. Utdringer knyttet til identifisering på bakgrunn av fysikk ble også fremhevet av spillerutviklere og trenere på grunn av de store forskjellene i puberteten og vekstspurten (Jenssen, 2011). Denne usikkerheten knyttet til identifiseringen på bakgrunn av fysikk kan antas å være viktig i talentidentifisering, og støttes også opp av Sverre, og stiller videre et spørsmålsteget til noen av de andre deltakernes synspunkter om at fysikken ligger til grunn, som en del av underbevisstheten deres i identifiseringen av talenter.

Hurtighet blir av flere av deltakerne trukkes fram som viktig indikator på potensiale hos spillere. Henrik er en av flere deltakere som nevner hurtighet som en viktig faktor, og en faktor som gjør at en spiller har en fordel ovenfor andre: «Se på hurtighet, det vet du at du kommer til å få bruk for. Som gjør at du kan, ha en fordel i forhold til andre som ikke har den type fibre, litt treigere fibre». I tillegg til å se på hurtighet som en faktor i identifiseringen av talenter, nevner flere deltakere usikkerhet rundt hvor viktig hurtighet var i tidlig alder. I studien av Philippaerts og kolleger (2006) fant de ut at balanse, hastighet på bevegelsene til ekstremitetene, core-muskulatur, eksplosiv styrke, hurtighet og smidighet og anaerob kapasitet økte maksimalt i topp vekstspurt. Identifikasjon på hurtighet i tidlig alder er derfor vanskelig før utøvere har vært gjennom vekstspurten. I senere alder er det en enighet blant flere av deltakerne at hurtighet er en viktig faktor i identifiseringen av et talent, eksempelvis ved Petter: «Men jeg er enig at det spiller en rolle på et ferdig produkt, at det spiller en kjempe rolle. For en treg og tung spiller vil aldri ha samme muligheter til å bli toppspiller som de andre».

I studien av Le Gall og kolleger (2010) hvor de sammenlignet over en ti års-periode antropometriske og fysiske prestasjonsdata mellom fotballspillere som gikk ut av et profesjonelt akademi som enten suksessfull eller ikke-suksessfulle, fant de en signifikant forskjell i svikhopp og 40 meter sprint-tid mellom internasjonale og amatørspillere. Resultatene viste også en signifikant forskjell i modningsstatus mellom amatører og profesjonelle versus internasjonale ($p < 0.05$), i kroppsmasse ($p < 0.05$), i høyde ($p < 0.05$), og i maksimal anaerob kraft ($p < 0.05$). Det kan tyde på spillere i ungdomslandslag selekteres ut fra fysikk, da også hurtighet, og kan også være med å legge føringer for hvordan en bør identifisere talenter. Dette er selvfølgelig ikke en fasit på selektering av talenter, da det er vist at spillere som har kommet langt i den biologiske modningsprosessen presterer generelt bedre enn de senere utviklede jevnaldrende (Malina m.fl, 2004), og som en konsekvens av det selekteres (Malina, 2003; Simmons & Paull, 2001).

I studien til Vrljic og Malett (2008) fremhevet trenerne hurtighet som en av tre viktigste faktorer i identifiseringen av talenter i fotball i 15 og 16 års alderen. Fem av fem deltakere anerkjente løpshurtighet (hurtighet uten ball) som en nøkkelferdighet i talentfulle fotballspillere, og trakk frem hurtighet som den viktigste fysiske faktoren. Etter vår kunnskap finnes det lite forskning på talentidentifisering og trenere som trekker frem hurtighet som en viktig faktor i identifiseringen av fotballtalenter. Allikevel finnes det mye forskning på hurtighet som kan tyde på at hurtighet kan være en viktig faktor, og som støtter opp under flere av deltakernes tanker om hurtighet. Det er vanskelig å se for seg at spillere som er raske ikke har en fordel ovenfor trege spiller. Når fotballen stadig utvikler seg til å bli raskere, kan det antas at hurtighet vil spille en enda større rolle i fremtiden. Fremtidig forskning kan undersøke nærmere på hvilket tidspunkt trenere mener det er riktig å identifisere på bakgrunn av hurtighet.

Flere av deltakerne trekker også frem ekstremferdigheter inn som en viktig del av identifiseringen av et talent. Hva deltakerne mener med ekstremferdigheter, og hvilke ekstremferdigheter de er ute etter er ganske diffust, noe som gjør det vanskelig å knytte det opp mot forskning. Hva ekstremferdigheter er kan best beskrives gjennom Abbot og Collins (2004) sin beskrivelse av talent. De beskriver talent som multidimensjonal, det vil si at individer kan kompensere for svakheter i en komponent (for eksempel ballkontroll) med styrker i en eller flere andre komponenter (for eksempel vilje og hurtighet). Slik det kan forstås gjennom Abbot og Collins (2004) sin beskrivelse av talent, er en ekstremferdighet en

ferdighet en spiller har som er spesielt god, og som kan kompensere for andre svake ferdigheter de eventuelt måtte ha. Ifølge Petter vil spillere som har en eller flere ekstremferdigheter ha en fordel ovenfor spillere som er passe god i alt. I studien av Sæther (2004) påpeker elite trenere at de fokuserer både på å utvikle basisferdigheter og ekstremferdigheter, som de anser som viktig i identifiseringen av talenter.

Ett av få eksempler på ekstremferdigheter som trekkes frem av deltakerne er dribleferdigheter. Ifølge to av deltakerne vil ekstreme dribleferdigheter gi en fordel ovenfor andre, og vil også være en viktig del av identifiseringen av et talent. I en studie av Figueiredo og kolleger (2009) kom det fram at elitespillere presterte signifikant bedre på dribling og ballkontroll sammenlignet med ikke-elite spillere. Dribling har også vist seg å være den mest konsistente tekniske ferdigheten som skiller elite fra ikke-elite spillere (Meylan m.fl, 2010).

Selv om det finnes forskning på at dribling er en viktig faktor i identifiseringen av talent, finnes det også en del forskning som kan stille et spørsmålstegn til hvor stor grad en trener bør ta hensyn til dribleferdigheter, og eventuelt når identifisering av dribleferdigheter bør gjøre seg gjeldende. I en undersøkelse om hvordan angrepsspillet har utviklet seg mellom 1982 og 2010 i EM og VM, er det vist at angrep som ender med mål har endret seg fra individuelle taktiske prestasjoner slik som dribling og føring med ballen sentralt i banen, og over til lagbaserte taktikker slik som kortpasninger og innlegg fra sidene (Barreira, Garganta, Castellano, Prudente, & Anguera, 2014). Det har også vært en del forskning som viser at fotballen blir stadig raskere, mer fysisk krevende, større krav til teknisk presisjon, og større krav til taktisk tilpasning for individet (Huijgen, Elferink-Gemser, Post, & Visscher, 2009; Paulis, Perea, & Blanco-Villasenõr, 2009; Reilly & Gilbourne, 2003)

Selve spillet kan altså ha forandret seg de siste årene, og det kan være at dribleferdigheter ikke er like viktig på toppnivå som før. I og med at spillet går raskere, det blir mindre tid og rom, taktikk står i større grad i fokus, så kan det antas at det er vanskeligere for spillere å drible seg forbi en motstander enn det var for bare 10 år siden. Flere av deltakerne i denne studien nevner også at fotballen stadig blir raskere, men de har ikke klart å relatere dette til hvordan dribleferdigheten blir påvirket. Om deltakerne i studien er oppdatert på hvordan utviklingen i fotballen påvirker identifiseringen av dribleferdigheter som en faktor er uvisst, men det kan antas at de ikke helt er klar over at identifiseringen av dribleferdigheter kanskje har endret seg.

Forskningen tyder på at dribleferdigheter kan være en viktig faktor i identifiseringen av et talent, men også at modningsstatusen kan påvirke dribleferdighetene (Meylan m.fl, 2010; Valente-Dos-Santos m.fl, 2014). Deltakerne i denne studien nevner ingenting om når de skal det er gunstig å identifisere etter dribleferdigheter, og heller ingenting om hvordan modningsstatusen kan påvirke dribleferdighetene. Ut ifra resultatene kan det antas at deltakerne ikke er selv klar over hvordan modning påvirker dribleferdighetene, og dermed også identifiseringen av talenter. Etter vår kunnskap har ikke trenere fra andre studier trukket frem dribleferdigheter eller ekstremferdigheter som viktige faktorer i identifiseringen av et talent. Det kan derfor virke som eksemferdigheter som flere av deltakerne trekker fram er litt nytt begrep, og heller ikke vektlagt så høyt blant andre trenere som deltakerne i denne studien.

Teknikk eller ballkontroll blir av flere av deltakerne sett på som en viktig faktor i identifiseringen av et talent, men at en spiller trenger kun å inneha et visst nivå for å nå toppen. Teknikk blir ikke fremhevet som en ekstremferdighet en spiller må ha, men heller som en nødvendig ferdighet. I Sæther (2004) sin studie rangerte trenere teknikk som den aller viktigste faktoren i identifiseringen av talenter. Videre viste resultatene i Mong (2009) sin studie at spillerutviklere rangerte tekniske faktorer som noe veldig viktig, tredje mest viktig bak taktiske og psykologiske faktorer. En annen studie som viser at teknikk kan være viktig i identifiseringen av talenter i fotball er studien av Vrljic og Mallett (2008). Der rapporterte trenerne i studien teknikk som en av de tre viktigste faktorene i identifiseringen av talenter. Forskning på trenere og talentidentifisering kan tyde på at trenere anser teknikk som en svært viktig faktor i identifiseringen av talenter, og går litt imot deltakernes syn på teknikk som kun en nødvendig faktor. Hvorfor det er slik kan antas å være på grunn av at deltakerne legger spesielt stor vekt på psykologiske faktorer, og som en konsekvens av det legger mindre vekt på teknikk.

6.3 Hvem blir prioritert?

Som nevnt tidligere bygger denne studien på Christensen (2009) sin antagelse om at talentidentifisering ikke er en objektiv og rasjonell prosess, men at talentidentifikasjon på toppnivå i fotball innebærer en treners øye for talenter og trenerens praktiske sans (practical sense). Denne kategorien handler om hvordan enkelte spillere av forskjellige grunner kanskje blir prioritert foran andre spillere eller motsatt, nedprioritert. Deltakernes tanker rundt faktorer som kan påvirke hvem som blir prioritert eller ikke drøftes i lys av aktuell forskning.

6.3.1 Prioritert eller nedprioritert?

Deltakerne i studien er veldig klare på at identifiseringen av talenter kan være en ganske subjektiv prosess, og påvirkes i stor grad av trenerens interesser og erfaringer. Fredrik er en av deltakerne som påpeker at alle trenere ser på spillere forskjellig, og at det kan påvirke talentidentifiseringen. Et godt utgangspunkt for drøfting rundt den subjektive prosessen i talentidentifiseringen som deltakerne mener det kan være, er å trekke fram Csikszentmihalyi og kolleger (1997) sin argumentasjon om at talent er sosialt konstruert: «Det er en merkelapp med godkjenning vi putter på trekk som har en positiv verdi i den aktuelle konteksten vi lever i» Tilsvarende er fotballspillere definert som talent av hver trener bare i relasjon til en spesifikk kontekst hvor trenere holder en dominant posisjon som personen som både har erfaringen og makten til å definere spillere som talentfulle. Studien av Christensen (2009) viser også at talent, hvor trenere opptrer som dommere over smak, er sosialt konfigurert på toppnivå i fotball. Treneren på toppnivå er den personen som representerer en spesifikk kultur hvor talenter enten blir identifisert eller oversett.

Hvis talent er i stor grad sosialt konstruert kan det antas at trenere sitter med veldig stor makt i forhold til hvilke spillere det eventuelt skal satses mer på. Hvis talentidentifiseringen i stor grad er subjektiv, kan det tenkes at flaks og uflaks spiller en ganske stor rolle for spillerne. En ung spiller velger sjeldent hvilken trener han skal ha, og to trenere kan kanskje verdsette den spilleren helt forskjellig. Flaks kan dermed være en faktor som påvirker om en spiller blir sett på som talent eller ikke, og det støttes også av Gagne (2004) sin modell DMGT om hvordan flaks og miljømessige faktorer kan påvirke talent. Linken til flaks og miljømessige faktorer handler om sjansen for at et individ er født inn i en viss kultur, omgitt av visse mennesker, har tilgang til bestemmelser, og effektene av positive eller negative hendelser i livet (Tranckle & Cushion, 2006). Hvilken kultur spilleren vokser opp i, og hvilken trener spilleren får kan påvirke om spilleren anses som et talent, og kan videre påvirke om spilleren blir satses mer på eller ikke.

Som nevnt tidligere i resultatdelen, har ifølge Erling alle trenere en egen liste over hva de ser etter hos en spiller, og at den listen kan påvirkes av hvilken type fotball du liker, hvem som er favorittspilleren din, hvilket lag du holder med også videre. I en kvalitativ studie av Roaas (2011) søkte han etter å få innsikt i begrunnelser og synspunkter til kvalifiserte norske fotballfaglige som utfører, og har et forhold til utvelgelse og utvikling av guttespillere under

16 år. Studien viser at unge spillere er avhengige av hvilke trenere eller spillerutviklere de møter dersom de skal bli valgt ut til lag eller treningsgrupper. Videre viser resultatene at valgene til trenerne er subjektive og at personlige preferanser råder. Informantene er heller ikke bevisste vedrørende teoretiske utviklingsparadigmer i sin argumentasjon, og derfor blir erfaring i fotball benyttet som begrunnelse for valg de tar (Roaas, 2011). Også historisk sett har talentidentifikasjon og seleksjon av lovende spillere inn til akademier ofte vært linket til treneres eller speideres subjektive, forutinntatte bilde av den ideelle spilleren (Williams & Reilly, 2000).

En kritikk til at talentidentifisering i idrett er for subjektiv kommer fra en klage fremmet i psykologien om at individer, når de drar konklusjoner ut ifra tilgjengelig bevis/informasjon, har vist å ta mentale snarveier for å lettere ta valg (Miller, Rowe, Cronin, & Bampouras, 2012). Disse valgene er, i sin natur erfaringsbasert, og derfor til en viss grad partisk (bias). Resultatene fra dette prosjektet viser at deltakerne er i stor grad enig med at alle trenere ser på spillere forskjellig, og at de basert på erfaring kan identifisere spillere forskjellig. Dette støttes også opp av en rekke forskning (Bailey & Morley, 2006; Nash & Collins, 2006; Thomas & Thomas, 1999) som fremhever at slike erfaringsbaserte vurderinger av trenere bør være et utgangspunkt for å forstå talentidentifikasjon i idrett generelt, og i fotballen spesielt.

Selv om det finnes noe forskning på at talentidentifisering i fotball i stor grad er en subjektiv prosess, finnes det også identifikasjonsprogrammer som skal gjøre prosessen med identifiseringen mer objektiv og systematisk. Et eksempel er Ajax, en profesjonell klubb i Nederland som bruker erfarne trenere til å vurdere spillere i tekniske ferdigheter, intelligens, personlighet og hurtighet, som er et identifiseringsprogram kalt TIPS (Brown, 2001). Allikevel er klubbene som anvender identifiseringsprogrammer avhengig av de subjektive vurderingene til trenerne eller speiderne. Etter vår kunnskap finnes det ingen forskning på trenere og talentidentifisering i Norge som nevner at trenere anvender identifiseringsprogrammer. Det kan derfor antas at identifiseringen og selekteringen i stor grad er opp til hver enkelt treners syn på hva et talent er.

Det er nå allment akseptert at når subjektivitet blir brukt i isolasjon i identifiseringen, kan denne tilnærmingen resultere i gjentatte feilvurderinger (Meylan m.fl, 2010), og kan mangle stabilitet (Williams & Reilly, 2000). Derfor har det i de siste årene vært et økende fokus på bruk av vitenskapelige systemer som tilbyr en mer helhetlig tilnærming til talentidentifikasjon

i fotball (Waldron & Worsfold, 2010), slik som målinger av fysiologiske- (le Gall m.fl, 2010), antropometriske- (Gil, Ruiz, Irazusta, Gil, & Irazusta, 2007), psykologiske- (Williams, 2000), sosiologiske- (Meylan m.fl, 2010) og tekniske egenskaper (Figueiredo m.fl, 2009) eller ferdigheter. Det kan virke som at deltakernes tanker i denne studien om at identifisering av talenter er i stor grad en subjektiv prosess kan støttes opp av en del forskning på talentidentifisering, selv om det er tatt i bruk en del målinger for å gjøre prosessen mer objektiv og systematisk (Carling, le Gall, Reilly, & Williams, 2009). Hvis en nå kan ta utgangspunkt i at prosessen fortsatt er i stor grad er subjektiv, hvilke spillere er det da som prioriteres? Og hvilke faktorer er det som gjør at noen spillere blir satset mer på, og andre oversett?

Det er en uenighet blant deltakerne om spillere var nødt til å inneha spesifikke holdninger som passet overens med treneren for å bli prioritert eller anset som et talent. Henrik forteller at i sin egen praksis, så kan spillere som ikke passer inn i hvordan han mener spillere bør oppføre seg, få mindre tillit, og også bli selektert bort. Fredrik nevner at det kan være vanskelig å endre sine egne tanker om spillere, selv om en trener prøver å se etter utvikling hos den aktuelle spilleren. To av deltakerne trekker fram viktigheten av å velge spillere som kanskje ikke passer inn gruppen eller hos treneren, fordi disse spillerne kan være med å utfordre gruppen og treneren til å ta nye steg.

Ifølge Tranckle og Cushion (2006) er det ingen tvil merkelappen på talent kan være subjektiv og komplisert. Forskning kan tyde på at trenere kan rekruttere eller selektere spillere som deler samme verdier som treneren (Lyle, 2002), og som en konsekvens av det blir spillere som ikke deler samme verdier som treneren valgt bort. Som nevnt tidligere ble det sosiale samspillet mellom trener, fotballspillere og konteksten i engelsk profesjonell ungdomsfotball undersøkt av Cushion og Jones (2006), med et utgangspunkt i Bourdieu sitt rammeverk. Det viste seg at for at spillere skulle bli sett på som en «god spiller» var spilleren avhengig av å akseptere en atferd som er tilnærmet lik det som det er etablert av trenerne. En slik aksept ble sett på av trenerne som legitimt og verdsatt atferd, og spilleren ble da belønnet for sine gode holdninger, og bidro også til at øke trenernes oppfatning om at denne spilleren kommer til å lykkes som profesjonell fotballspiller.

Videre kom det også fram i Cushion og Jones (2006) sin studie at når spillere viste frem det profesjonelle «idealet», ble disse spillerne favorisert av trenerne, uten å legge stor vekt på

spillernes ferdigheter eller medfødte talent. En slik posisjon støtter tidligere forskning om at trenere har en positiv holdning mot spillere som «bekrefter, samarbeider, og opptrer ryddig» i forhold til trenernes habitus (Martinek, 1983). I Cushion og Jones (2006) sin studie ble det sjeldent gjort endringer i grupperinger for de som ble kategorisert som de *de avviste*. Å være blant favoritter betydde et positivt forhold til treneren og belønninger. Dette kom først og fremst til syne gjennom mer spilletid, nesten uavhengig av personlige prestasjoner så lenge laget vant. Spillerne i studiet rapporterte også at de opplevde store forskjeller i hvordan trenerne adresserte dem. Forskning tyder ikke bare på at talentidentifiseringen i stor grad er subjektiv gjennom at trenere er ute etter forskjellige fotballferdigheter- eller egenskaper hos en spiller, men også at spillere kan behøve å tilegne seg en atferd som er tilnærmet lik treneren sin for å kunne bli prioritert. Atferden til en spiller, og atferden til en trener kan virke og spille en sentral rolle i identifiseringen av et talent. Flere av deltakerne nevner at spillere som ikke har gode holdninger ofte blir prioritert bort. Om disse holdningene er dårlige fordi de ikke stemmer overens med trenerens syn på holdninger, eller om de er dårlige fordi de påvirker gruppen negativt er uvisst. Men trenerens tanker om at noen spillere bortprioriteres på grunn av atferd kan støttes opp av forskning. Om spillere som har en atferd som ikke nødvendigvis passer inn i spillergruppen eller hos treneren er gunstig å ta inn i en gruppe vil ikke drøftes i denne studien.

Tidligere forskning har vist at en persons forventninger kan påvirke atferden til en annen person, og dermed skape en selvoppfyllende profeti (Weaver, Moses & Snyder, 2016). En selvoppfyllende profeti er: i begynnelsen en falsk definisjon av en oppfatning som fremkaller en ny atferd som gjør at den opprinnelige falske oppfatningen blir sann. Hvis denne oppfatningen blir sann til slutt argumenteres det for at personen hadde rett helt fra starten (Moston, Engelberg & Skinner, 2015). I Weaver og kolleger (2015) sin studie undersøkte de hvordan forventninger til trenere i basketball kan påvirke prestasjoner til spillere, og dermed lage en selvoppfyllende profeti. Resultatene viste at trenerne ga mer muligheter til spillere der de falske forventningene var positive, og færre muligheter til spillere der de falske forventningene var negative. Videre, i Cushion og Jones (2006) sin studie kan det tyde på at en selvoppfyllende profeti eksisterer, da de *avviste* forblir tilnærmet uendret gjennom hele sesongen, og de *prioriterte* får ekstra fordeler fordi de blir sett som de beste. I og med at deltakerne i denne studien er enig med hverandre om at alle trenere ser på spillere forskjellig, og identifiserer forskjellig, kan det antas at en selvoppfyllende profeti kan eksistere også i fotballen i Norge. En konsekvens av dette kan være at en spiller er i en viss grad avhengig av

å ha riktig trener for den aktuelle spilleren for å bli prioritert. Hvis en spiller blir identifisert som ikke en av de beste, vil spilleren hvis en selvoppfyllende profeti eksisterer ha mindre muligheter til å utvikle seg, da trenerens forventninger til spilleren kan endre spillerens atferd negativt.

Flere av deltakerne i studie nevner at det finnes mange foreldretrenere i Norge som har en låst tankegang til utvikling og identifisering av spillere. En låst tankegang handler ifølge Petter om at foreldrene er veldig bestemt på å identifisere spillere som førstelagsspillere eller andrelagsspillere, og sånn blir det værende. Også her kan det antas at en selvoppfyllende profeti kan eksistere. Foreldretrenere som allerede har bestemt seg for hvem som kan bli gode kan gi konsekvenser for spillerne både i barnefotballen og videre opp til ungdomsfotballen. Og når trenere får på forhånd vite hvem som er de fremste og svakeste, kan det føre til at forventninger fra trenerne til spillerne endres. Og som en konsekvens fører til en selvoppfyllende profeti. Hvis det antas at en selvoppfyllende profeti allerede eksisterer i barnefotballen, kan det videre antas at enkelte spillere på bakgrunn av trenernes forventninger vil få bedre muligheter gjennom bedre coaching, mer oppfølging og mer spilletid som er faktorer som deltakerne i denne studien har nevnt. Videre forskning bør undersøke om selvoppfyllende profeti i fotball i Norge kan eksistere, og konsekvenser dette eventuelt får.

I Miller og kolleger (2015) sin studie påpeker flere av trenerne at det er bekymring knyttet til en kortsiktig tankegang og tidlig identifisering. En av trenerne erkjenner at siden alle spillere ikke har muligheten til å bli en del av et utviklingsprogram, så har trenerne en tendens til å selektere på bakgrunn av prestasjon, og ikke potensial. Forsker har ikke klart å finne noe forskning på foreldre og identifikasjon eller selektering, hverken i fotball eller i andre idretter. Videre forskning bør undersøke hvordan foreldretrenere forstår talentidentifisering, og hvilke faktorer foreldretrenere anser for viktig i identifiseringen av talenter. I Norge i dag vil de aller fleste fotballspillere begynne karrieren sin med foreldretrenere, og det kan antas at disse foreldretrenere spiller en viktig rolle i talentidentifiseringen, spesielt i Norge som setter frivillighet så høyt.

«If ever professional football was judged on the way it rears its young, it would be shut down. The scouting comes too early, the fall-out is devastating, the waste is criminal. Youths are recruited and sacrificed like boy soldiers» (Parker, 1996, s. 9).

Trym er en av to deltakere som fremhever at toppklubbene i Norge lager det han kaller «spissede systemer», at det påvirker identifiseringen av talenter, og videre at det får konsekvenser for de som blir valgt bort. Han understreker også viktigheten av å ta vare på 5-6 spillerne som akkurat ikke blir selektert til et «førstelag». Olav derimot sier at kanskje må jobbes enda mer mot å satse hardere på de beste. Hovedargumentet for det er at de beste kanskje blir enda bedre, som vil gjøre at Norge kan hevde seg enda bedre med landslagene. Men hvem er som lykkes oftest? Er det de spillerne som har vært tidlig gode, eller de Trym kaller late bloomers (blomstrer sent)?

Gjennom diskusjonsdelen i oppgaven er det allerede dratt frem forskning om hvordan fysiske forskjeller kan påvirke identifiseringen av talenter, slik som flere- og bedre muligheter i fotball gis til spillere født tidlig på året og fysisk større guttespillere (Meylan m.fl, 2010; Simmons & Paull, 2001), slik at proporsjonalt færre spillere i sen modning er representert på fotballag etter en alder av 13 år (Malina, 2003). Gutter som har kommet langt i den biologiske modningsprosessen presterer generelt bedre enn de senere utviklede jevnaldrende (Malina m.fl, 2004). Dermed har de tidlig utviklede, altså de som kanskje presterer best per dags dato, større mulighet for å bli selektert ut i et utviklingsprogram. Talentidentifisering baserer seg på tanken om at hvis talentfulle unge blir en del av et program med best mulig coaching og trening, øker sannsynligheten for at de vil bli eliteutøvere (Morris, 2000). Det kan altså tyde på at ikke bare har de tidlig utviklede større muligheter for å bli selektert til et utviklingsprogram, men hvis det utviklingsprogrammet de blir selektert inn i er gunstig, har de tidlig utviklede også større muligheter for å nå toppen.

En studie som har undersøkt tidlig identifikasjon og sett det i forhold til hvem som lykkes, er en studie av Güllich (2014). Studien ønsket å utforske i hvilken grad utviklingen av profesjonelle tyske spillere er basert på tidlig talentidentifisering og langsiktig utvikling gjennom utviklingsprogrammer, eller spillerne som når opp er et resultat av gjentatte prosedyrer med selektering og re-selektering til utviklingsprogrammer gjennom barndommen og ungdomstiden. Et sentralt resultat i studiet viser at de fleste som blir selektert inn i utviklingsprogrammet i en tidlig alder ble byttet ut innen kort tid av andre som hadde utviklet seg mer utenom akademiene og ungdomslagslagene. De fleste unge medlemmer nådde ikke ungdomsfotballen i programmet, og ble heller ikke profesjonelle spillere. I tillegg, til tross for en massiv utvidelse av det tyske utviklingsprogrammet, viser det seg at de fleste profesjonelle tyske seniorspillere ikke var en del av programmet i tidlig alder. Ved å kombinere disse

resultatene fører det til en konklusjon om at tyske profesjonelle seniorspillere kommer som et resultat av hyppige, gjentatte prosedyrer av seleksjon og re-seleksjon i alle alderstrinn (kalt kollektivistisk tilnærming), heller enn et resultat av tidlig talentidentifisering og langsiktig utviklingsprosesser i utviklingsprogrammet (kalt individualistisk tilnærming) (Gullich, 2014).

Det har ikke forsket så mye på om spillere som er tidlig gode har større muligheter for å nå toppen (Gullich, 2014), men resultatene fra studie støttes også opp av tidligere forskning fra observasjoner i en rekke andre idretter (Gullich & Emrich, 2012). Dette kan ifølge Gullich (2014) reflektere en ufullkommenhet enten i talentidentifisering eller i talent utviklingsprogrammer, eller i begge deler. Trym fremhever som nevnt tidligere viktigheten av å ta vare på de som ikke blir tidlig selektert som talenter, mens Olav ser potensielle gevinster i å satse enda hardere på tidlig identifiserte talentene. Tyskland har utviklet et systematisk utviklingsprogram, som har et ønske om å utvikle så gode fotballspillere som mulig, helst med spillere som identifiseres tidlig som best. Men det viser seg at det er ikke de som blir identifisert i tidlig alder som lykkes oftest, og det støttes av Trym sine tanker om å ta vare på flere spillere.

Forsker har ikke klart å finne forskning som støtter opp for det motsatte, at tidlig identifisering inn i et utviklingsprogram som satser hardt på de beste, øker sjansen for å opp bedre spillere. Det at spillere som går gjennom gjentatte ganger med selektering og re-selektering har større sjanser for å lykkes, kan også legge føringer for hvordan identifiseringen bør gjøres. Det trengs mer forskning på sammenhengen mellom tidlig identifisering og hvem som lykkes i fotball, men forskning per nå tyder på at å tidlig identifisere talenter er en vanskelig prosess. Dette kommer best frem med et sitat fra Petter: «Hvem vet vel hvem som blir god av de 11 og 12 åringene der? Det er faen meg klin umulig»

Det er en generell enighet blant deltakerne at de fremste spillerne blir satset mer på gjennom mer spilletid, mer coaching, mer utfordringer, og mer oppfølging. Spesielt på landsbasis trekker Petter frem at det er store forskjeller i spilletid mellom de fremste og nest beste spillerne. Flere av deltakerne nevner at forskjellene i spilletid er størst der årgangene i klubbene har et resultatkrav de må forholde seg til. De årene der det er resultatkrav som på G15 og G19, blir de fremste gitt mer spilletid for å øke sjansene for å vinne kampene. Forskning fremover burde undersøke hvordan resultatkravene i ungdomsfotballen i Norge påvirker tilbudet for de nest beste, og konsekvensene resultatkravene får for utviklingen av

unge fotballspillere.

På spørsmål til deltakerne om det finnes enkelte spillertyper gjør at en spiller blir mer prioritert gjennom mer spilletid, nevnte hele seks deltakere at ledertyper ofte fikk ekstra spilletid fordi de anså slike typer som viktig for en gruppe. Spilleres lederegenskaper spiller derfor en rolle i identifiseringen av talenter ifølge disse deltakerne, fordi spillere med gode lederegenskaper får ofte litt ekstra spilletid. Lederskap har blitt tildelt stor betydning i idretten av utøvere, trenere og tilskuere (Chelladurai & Riemer, 1998). Lederskap i idrett har for det meste vært forsket på trenere som ledere, og utøvere som følger (Amorose, 2007). Northouse (2004) definerer lederskap som en prosess eller interaksjonell erfaringsutveksling mellom ledere og følgere for å oppnå et felles mål. Lederskap kan inkludere formelle leder (trenere, kapteiner), og uformelle ledere uansett status eller rolle i gruppen. En studie av Rees og Segal (1984) viser at ledere (spiller som leder) i fotball- og basketball lag bruker en kombinasjon av instrumental og ekspressiv atferd, noe som betyr at ledere både er opptatt av ferdigheter som hjelper gruppen i å løse oppgaver, og mellommenneskelige ferdigheter som kan øke samholdet i gruppen.

I deltakerne sin praksis med å jobbe med unge fotballspillere virker det som om spillere med gode lederegenskaper blir gitt mer spilletid fordi disse spillerne er viktig for en gruppe. Om denne fotballpraksisen også gjør seg gjeldende andre steder i Norge eller i andre land er uvisst, og det er også uvisst hvor viktig lederegenskaper er for prestasjonsutfall i fotball. Etter vår kunnskap er det ikke gjort noen forskning på treneres tanker om lederegenskaper i talentidentifisering, så fremtidig forskning bør søke etter å forstå hvordan lederegenskaper til spillere kan virke inn på identifiseringen av talenter i fotball. Av det deltakerne trekker frem, kan det antas at spillere med gode lederegenskaper muligens vil få flere muligheter til å utvikle seg enn andre, siden disse spillerne får mer kamptrening. Og det kan videre antas at disse lederne, som kanskje er mer opptatt av ferdigheter som hjelper gruppen i å løse oppgaver, og mellommenneskelige ferdigheter som kan øke samholdet i gruppen (Rees & Segal, 1984), også vil hjelpe flere spillere i gruppen opp på et høyere nivå. Det kan antas at spillere med lederegenskaper ikke bare vil få flere muligheter til å utvikle seg, men også hjelpe andre spillere i gruppen til å ta steg i utviklingen.

7. Oppsummering og konklusjon:

Her presenteres oppsummerende resultater, så begrensinger til prosjektet, og til slutt en konklusjon.

7.1 Oppsummerende resultater

Deltakerne i prosjektet er enig i at treningstalent er en viktig faktor i identifiseringen av unge talenter i fotball, men de er uenig i hvor stor grad treningstalent er viktig i identifiseringen. To av deltakernes tanker om at trening er både tilstrekkelig og nødvendig kan knyttes opp mot Ericsson sin teori om deliberate practice. Petter derimot legger større vekt på arven, at genetikken kan spille en avgjørende rolle om en spiller har mulighet til å nå toppen. Forskingen som best kunne beskrive denne uenigheten blant deltakerne rundt treningstalent og medfødt talent, var gjennom Gagné sin *Differentiated Model of Giftedness and Talent* (Gagne, 2004). Modellen får frem hvordan treningstalent kan være viktig, men ikke tilstrekkelig for å oppnå ekspertprestasjoner. Det finnes en del forskning på trenere og talentidentifisering som støtter opp under flere av deltakernes tanker om treningstalent som en viktig faktor, men at genetikken også kan spille en rolle.

To av deltakerne nevner helse som en viktig faktor i identifiseringen av et talent. Ifølge dem finnes det mange eksempler på store talenter som ikke når toppen fordi de ikke har helsen til å spille toppfotball. De får hele tiden skader som setter dem ut av spill i lengre perioder. Forskingen på reskader kan støtte opp om at spillere behøver en unik helse for å tåle den belastningen som kreves på toppnivå. Etter vår kunnskap finnes det ingen forskning på trenere og talentidentifisering som nevner helse, frafall eller skader som en faktor i identifiseringen av talenter. Derfor kan deltakernes tanker om helse ikke støttes opp av forskning gjort på andre trenere i fotball.

Hele fire av deltakerne trekker frem vinnermentalitet som en veldig viktig faktor i talentidentifiseringen. Det er vanskelig å finne forskning som direkte kan knyttes opp mot begrepet, men det viser seg at i Norge så leter NFF er unge spillere med en vinnerskalle. Mental tøffhet og resiliens er begreper som kan relateres til vinnermentalitet, og forskning viser at begge begrepene kan være viktige faktorer i identifiseringen av talenter. Videre forskning bør søke etter å undersøke mental tøffhet og resiliens relatert til fotball.

I tillegg til vinnermentalitet, blir spillerens evne til å lære trukket frem av flere av deltakerne som spesielt viktig. Det finnes en del forskning som viser at noen individer lærer mer effektivt enn andre, og at komponenter innenfor selvregulering (innsats og refleksjon) kan være avgjørende for hvilket nivå en spiller befinner seg på. Forskning på talentidentifisering og trenere viser at læring kan være en viktig faktor i identifiseringen av talenter, og støttes opp av flere av deltakerne i denne studien.

En overraskelse er kanskje at kun to av deltakerne har trukket frem spilleforståelse som en faktor i identifiseringen. Det finnes en rekke studier som har vist at spilleforståelse er en viktig faktor for å oppnå ekspertise innen idrett (Abernethy m.fl, 1993; Williams m.fl, 1999), og er spesielt viktig innen fotball (Helsen & Starkes, 1999; Kannekens m.fl, 2011; Vaeyens m.fl, 2007; Ward & Williams, 2003). I forskning på talentidentifisering og trenere kan det antas at spilleforståelse spiller en viktig rolle i identifiseringen av talenter i fotball, og kan skille mellom hvem som når toppen og ikke. Kun to av deltakerne trekker frem spilleforståelse som en viktig faktor.

Flere av deltakerne nevner identifisering på bakgrunn av fysikk er viktig. Spesielt hurtighet blir sett på som en viktig indikator på potensiale. Selv om to av deltakerne nevner at identifisering av hurtighet ikke gjør seg gjeldene før i 16 års alderen, er det kun Sverre som uttrykker en bekymring rundt det å identifisere talenter på fysikk i tidlig alder. Mye forskning viser at fysisk prestasjon sterkt relatert til biologisk modning i ungdomsårene, og at gutter som har kommet langt i den biologiske modningsprosessen presterer generelt bedre enn de senere utviklede jevnaldrende. Identifikasjon av talenter på bakgrunn av hurtighet etter vekstspurten virker derimot som en viktig faktor i identifiseringen ifølge forskning. I forskning på trenere og talentidentifisering rapporterer flere trenere en usikkerhet knyttet til å identifisere unge spillere på bakgrunn av fysikk på bakgrunn av store fysiske forskjeller i vekstspurten og puberteten. Denne usikkerheten er det kun én deltaker i denne studien som fremhever.

Dribbleferdigheter er av to deltakerne trukket frem som en ekstremferdighet som er viktig i identifiseringen. Forskning viser at det er knyttet stor usikkerhet rundt seleksjon på bakgrunn av dribbleferdigheter i tidlig alder på grunn av modningsforskjeller. Også hvordan dagens fotball har endret seg fra tidligere kan også ha en påvirkning for dribbleferdigheter som en identifiseringsfaktor. Etter vår kunnskap har ikke trenere fra andre studier trukket frem

driblerferdigheter eller ekstremferdigheter som viktige faktorer i identifiseringen av et talent. Det kan derfor virke som eksemferdigheter som flere av deltakerne trekker fram er litt nytt begrep, og heller ikke vektlagt så høyt blant andre trenere som deltakerne i denne studien.

Det kommer ganske klart frem at deltakerne mener identifiseringen av talenter i stor grad er subjektiv, og at treneren sitter med stor makt. Det finnes en del forskning som støtter opp under deltakernes tanker om subjektivitet, og også negative konsekvenser knyttet til å bruke subjektivitet i isolasjon i identifiseringen av talenter. Det kan virke som at deltakernes tanker i denne studien om at identifisering av talenter er i stor grad en subjektiv prosess kan støttes opp av en del forskning på talentidentifisering, selv om det er tatt i bruk en del målinger for å gjøre prosessen mer objektiv og systematisk (Carling m.fl, 2009). Deltakerne er enig med hverandre om at alle trenere ser på spillere forskjellig, og identifiserer forskjellig. Dette kan antas å føre til en selvoppfyllende profeti der treneres forventninger til spillere endrer atferden til spillerne enten positivt eller negativt, som videre får konsekvenser for hvem som blir prioritert.

Det er en uenighet blant deltakerne om spillere var nødt til å inneha spesifikke holdninger som passet overens med treneren for å bli prioritert eller anset som et talent. Forskning tyder på at trenere favoriserer spillere som aksepterer trenerens atferd, og har en positiv holdning mot spillere som «bekrefter, samarbeider, og opptrer ryddig» i forhold til trenerens atferd. Her er det en uenighet blant deltakerne om dette gjør seg gjeldene i sin egen praksis som trener.

Hvor de fleste deltakerne støtter opp om viktigheten av å ta vare på de nest beste i identifiseringen av talenter, fungerer Olav som en motpol, og trekker heller frem viktigheten av å satse enda hardere på de beste. Forskning på tidlig identifisering av talenter i fotball kan tyde på at tidlig utviklede spillere har større muligheter for å bli selektert da de presterer generelt bedre enn sine mindre utviklede jevnaldere. Det har ikke forsket så mye på om spillere som er tidlig gode har større muligheter for å nå toppen, men studien av Gullich (2014) viser at tyske profesjonelle seniorspillere kommer som et resultat av hyppige, gjentatte prosedyrer av seleksjon og re-seleksjon i alle alderstrinn, heller enn et resultat av tidlig talentidentifisering og langsiktig utviklingsprosesser i utviklingsprogrammet. Forskning støtter altså ikke opp om Olav sine tanker om å satse enda hardere på de tidlig fremste spillerne.

Hele seks deltakere nevner lederegenskaper som en viktig faktor i forhold til prioritering av spillere. Det har blitt gjort lite forskning på påvirkningen ledere i gruppen har på prestasjonsutfall. Spillere med gode lederegenskaper blir av flere av deltakerne i dette studiet gitt mer spilletid, på bakgrunn av en begrunnelse om at disse spillerne hjelper laget til å prestere bedre.

7.2 Prosjektets begrensinger

Denne studien har noen begrensinger som må nevnes. Det at studien har kun to fokusgrupper som et utgangspunkt for diskusjon, har kanskje gjort at mangfoldet av erfaringer og tanker fra deltakere har blitt litt begrenset. Det ble gjennomført så mange fokusgrupper at empiriske data kunne belyse problemstillingene på en forsvarlig måte (Malterud, 2012). Ifølge Malterud (2012) kan det være lurt for forsker å ta utgangspunkt i å etablere et empirisk materiale basert på to grupper, for så å eventuelt supplere med ytterligere én til to grupper hvis ikke forsker har fått nok data til å belyse problemstillingen. Selv om to fokusgrupper ble vurdert til å kunne belyse problemstillingene på en god måte, ville ytterligere fokusgrupper være med å øke utvalget, og gjøre prosjektet mer representativt for breddeklubber i Norge. Volumet av relevante hendelser er i en fokusgruppstudie viktigere enn antall grupper når det gjelder ekstern validitet (Malterud, 2012). Volumet av relevante hendelser har av forsker blitt vurdert som tilstrekkelig, men flere grupper kunne fått frem flere relevante hendelser som kunne belyst problemstillingen. Ifølge Malterud (2012) bør forsker søke å tilstrebe grupper på 5-8 deltakere. I denne studien var gruppene på fire og fem deltakere, så en begrensing kan være at det kun var fire deltakere i den ene fokusgruppesamtalen. Allikevel fløt samtalen godt mellom deltakerne, og deltakerne delte et bredt mangfold av historier som kunne belyse problemstillingene

En annen begrensing i studien kan være knyttet til den *pragmatiske kvaliteten* og *deviant case analysis* (Kitzinger, 1995). Som forsker har jeg forsøkt å inkludere data i analysen av fortellinger som gir god bredde, men deltakerne i fokusgruppe var i stor grad enige i hverandres meninger og tanker, som har bidratt til å senke den pragmatiske kvaliteten. Det samme gjelder også for deviant case analysis der forsker har forsøkt å inkludere tanker fra deltakerne som går litt imot det de andre deltakerne sier, men det var kun noen få tilfeller av uenigheter blant deltakerne i fokusgruppene. Her kunne forsker vært enda bedre på å utfordre deltakerne, og stille oppfølgingsspørsmål som bidra til mer diskusjon mellom deltakerne på områder eller temaer de var uenige om.

En begrensning til kan være at forsker ikke har delt inn identifiseringen av talenter etter posisjoner på banen (keeper, midtstopper, back, spiss osv). Det kan virke forståelig at trenere ville identifisert spesielt keepere annerledes, og at trenere ser på forskjellige faktorer som viktige innenfor hver posisjon.

Selv om forsker har fått gode nok data til å belyse problemstillingen, kunne forsker vært enda mer presis og spisset både i formulering av spørsmål til deltakerne, og også i prosessen med å utarbeide en god intervjuguide. Spørsmålene som ble stilt bidro til å belyse problemstillingene i studiet, men forsker kunne dykket dypere inn i de spørsmålene som virkelig belyste problemstillingene, og heller droppet noen av oppfølgingsspørsmålene som fikk deltakerne til å diskutere områder som egentlig ikke bidro til å belyse problemstillingene.

7.3 Konklusjon

Resultatene fra prosjektet kan tyde på at trenere i ungdoms fotballen i Norge sine tanker om talentidentifisering kan knyttes opp mot en del forskning på talentidentifisering i fotball. Faktorer som evne til å lære, treningstalent, hurtighet, takle med- og motgang er alle faktorer som forskning viser kan spille en rolle i identifiseringen av talenter, og det er faktorer som deltakerne nevner. De tre faktorene som ble ansett som viktigst blant deltakerne i identifisering av talenter var *evne til å lære*, *vinnermentalitet* og *håndtering av hurtighet*. *Lederegenskaper* ble av deltakerne fremhevet som en hovedfaktor for at enkelte spillere blir prioritert gjennom mer spilletid.

Forskning tyder på at de store forskjellene i modning mellom unge spillere kan påvirke hvem som blir identifisert som talenter, og her er det kun én deltaker som eksplisitt uttrykker en bekymring rundt tidlig identifisering på bakgrunn av fysikk. Deltakerne er videre klar over at talentidentifisering kan være i stor grad subjektiv, og at det videre påvirker hvordan hver enkelt trener identifiserer talenter. Dermed kan det virke som at uavhengig av hvilke kvaliteter eller ferdigheter en spiller har, så er det til slutt den aktuelle treneren som sitter igjen med makten til å identifisere hvem som er et talent og ikke. Selvoppfyllende profeti kan også eksistere blant trenere i fotballen, og kan få konsekvenser for hvem som blir prioritert og ikke.

Referanseliste

- Abbott, A., & Collins, D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of Sports Sciences*, 22(5), 395-408. doi:10.1080/02640410410001675324
- Abernethy, B., Thomas, K. T., & Thomas, J. T. (1993). Strategies for improving understanding of motor expertise (or mistakes we have made and things we have learned!!). In J. L. Starkes & F. Allard (Eds.), *Cognitive Issues in Motor Expertise* (pp. 317-356). Amsterdam: Elsevier.
- Amorose, A. J. (2007). Coaching effectiveness: Exploring the relationship between coaching behavior and self-determined motivation. In M. S. Hagger & N. L. D. Chatzisarantis (Eds.), *Intrinsic motivation and self-determination in exercise and sport* (pp. 209-227). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Bailey, R., & Morley, D. (2006). Towards a model of talent development in physical education. *Sport Education and Society*, 11(3), 211-230. doi:10.1080/13573320600813366
- Baker, J. (2003). Early specialization in youth sport: a requirement for adult expertise? *High Ability Studies*, 14(1), 85-94. doi:10.1080/13032000093526
- Baker, J., Cote, J., & Abernethy, B. (2003). Sport specific training, deliberate practice and the development of expertise in team ball sports. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 12-25.
- Baliy, I., & Hamilton, A. (2004). *Long-Term Athlete Development: Trainability in children and adolescents. Windows of opportunity. Optimal trainability*. Victoria, BC: National Coaching Institute British Columbia & Advanced Training and Performance Ltd.
- Barreira, D., Garganta, J., Castellano, J., Prudente, J., & Anguera, M. T. (2014). Evolution of Attacking Patterns in Elite-Level Soccer between 1982 and 2010: The Application of Lag Sequential Analysis. *Revista De Psicologia Del Deporte*, 23(1), 139-146. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000330745600017
- Baumeister, R. F., & Vohs, K. D. (2004). *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*. New York: Guilford Press.

- Besson, R., Poli, R., & Ravenel, L. (2010). *Demographics study of footballers in Europe*. Centre international d'étude du sport (CIES).
- Bourdieu, P. (1998). *Practical reason. On the theory of action*. Cambridge: Polity.
- Breitbach, S., Tug, S., & Simon, P. (2014). Conventional and Genetic Talent Identification in Sports: Will Recent Developments Trace Talent? *Sports Medicine*, 44(11), 1489-1503. doi:10.1007/s40279-014-0221-7
- Brown, J. (2001). *Sports talent: How to identify and develop outstanding athletes*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Carling, C., le Gall, F., Reilly, T., & Williams, A. M. (2009). Do anthropometric and fitness characteristics vary according to birth date distribution in elite youth academy soccer players? *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 19(1), 3-9. doi:10.1111/j.1600-0838.2008.00867.x
- Chelladurai, P., & Riemer, H. A. (1998). Measurement of leadership in sport. In J. L. Duda (Ed.), *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp. 227-253). Morgantown, WV: Fitness Information Technologies.
- Christensen, M. K. (2009). "An Eye for Talent": Talent Identification and the "Practical Sense" of Top-Level Soccer Coaches. *Sociology of Sport Journal*, 26(3), 365-382. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000269768400001
- Clough, P., Earle, K., & Sewell, D. (2002). Mental toughness: The concept and its measurement. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in sport psychology* (pp. 32-45). London: Thompson.
- Coffey, A., & Atkinson, P. (1996). *Making Sense of Qualitative Data. Complementary Research Strategies*. Thousand Oaks, London, New Delhi.: Sage Publications Inc.
- Collins, D., & MacNamara, A. (2012). The Rocky Road to the Top Why Talent Needs Trauma. *Sports Medicine*, 42(11), 907-914. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000310479800001

- Cooper, R., & Payne, R. (1972). Personality orientations and performance in soccer teams. *Br J Soc Clin Psychol*, *11*(1), 2-9. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/5024655>
- Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*: Sage publications.
- Côté, J., Baker, J., & Abernethy, B. (2007). Practice and Play in the Development of Sport Expertise. In R. C. Eklund & G. Tenenbaum (Eds.), *Handbook of Sport Psychology* (pp. 184-202). Hoboken, NJ: Wiley.
- Crane, J., & Temple, V. (2015). A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*, *21*(1), 114-131. doi:10.1177/1356336x14555294
- Csikszentmihalyi, M., Rathunde, K., & Whalen, S. (1997). *Talented teenagers: The roots of success and failure*. New York: Cambridge University Press.
- Cushion, C., & Jones, R. L. (2006). Power, discourse, and symbolic violence in professional youth soccer: The case of Albion Football Club. *Sociology of Sport Journal*, *23*(2), 142-161. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000238330300003
- Davids, K., & Baker, J. (2007). Genes, environment and sport performance - Why the nature-nurture dualism is no longer relevant. *Sports Medicine*, *37*(11), 961-980. doi:Doi 10.2165/00007256-200737110-00004
- Day, D. (2011). Craft Coaching and the 'Discerning Eye' of the Coach. *International Journal of Sports Science & Coaching*, *6*(1), 179-195.
- Deprez, D. N., Fransen, J., Lenoir, M., Philippaerts, R. M., & Vaeyens, R. (2015). A Retrospective Study on Anthropometrical, Physical Fitness, and Motor Coordination Characteristics That Influence Dropout, Contract Status, and First-Team Playing Time in High-Level Soccer Players Aged Eight to Eighteen Years. *Journal of Strength and Conditioning Research*, *29*(6), 1692-1704. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000355322300031
- Ericsson, K. A., Charness, N., Feltovich, P. J., & Hoffman, R. R. (2006). *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance*: The Cambridge University Press.

- Ericsson, K. A., Krampe, R. T., & Teschroer, C. (1993). The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance. *Psychological Review*, *100*(3), 363-406. doi:Doi 10.1037//0033-295x.100.3.363
- Ericsson, K. A., Nandagopal, K., & Roring, R. W. (2009). Toward a Science of Exceptional Achievement Attaining Superior Performance through Deliberate Practice. *Longevity, Regeneration, and Optimal Health: Integrating Eastern and Western Perspectives*, *1172*, 199-217. doi:10.1196/annals.1393.001
- Feltovich, P. J., Prietula, M. J., & Ericsson, K. A. (2006). Studies of expertise from psychological perspectives. In K. A. Ericsson, N. Charness, P. J. Feltovich, & R. R. Hoffman (Eds.), *The Cambridge handbook of expertise and expert performance*. New York: Cambridge University Press.
- Feltz, D. L., & Petlichkoff, L. (1983). Perceived competence among interscholastic sport participants and dropouts. *Can J Appl Sport Sci*, *8*(4), 231-235. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/6652858>
- Figueiredo, A. J., Goncalves, C. E., Silva, M. J. C. E., & Malina, R. M. (2009). Characteristics of youth soccer players who drop out, persist or move up. *Journal of Sports Sciences*, *27*(9), 883-891. doi:Pii 913338279
10.1080/02640410902946469
- Flynn, J. R. (1991). *Asian Americans: Achievement Beyond IQ*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ford, P., De Ste Croix, M., Lloyd, R., Meyers, R., Moosavi, M., Oliver, J., . . . Williams, C. (2011). The Long-Term Athlete Development model: Physiological evidence and application. *Journal of Sports Sciences*, *29*(4), 389-402. doi:Pii 931813510
10.1080/02640414.2010.536849
- Ford, P., Le Gall, F., Carling, C., & Williams, A. M. (2008). A cross-cultural comparison of the participation histories of English and French elite youth soccer players. In T. Reilly, F. Korkusuz, & E. Ergen (Eds.), *Science and football VI* (pp. 109-112). London: Taylor & Francis.
- Ford, P. R., Ward, P., Hodges, N. J., & Williams, A. M. (2009). The role of deliberate practice and play in career progression in sport: the early engagement hypothesis. *High Ability Studies*, *20*(1), 65-75. doi:Pii 912240897
10.1080/13598130902860721

- Ford, P. R., & Williams, A. M. (2008). The Effect of Participation in Gaelic Football on the Development of Irish Professional Soccer Players. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 30*(6), 709-722. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000261835700004
- Freeman, J. (2000). Teaching for talent: lessons from the research. In C. F. M. Lieshout & P. G. Heymans (Eds.), *Developing Talent Across the Life Span* (pp. 231-248). Hove, UK: Psychology Press.
- Gagne, F. (2000). Understanding the complete choreography of talent development through DMGT-based analysis. In K. A. Heller (Ed.), *International handbook of giftedness and talent* (2nd ed ed., pp. 67-79). Oxford, UK: Elsevier Science Ltd.
- Gagne, F. (2004). Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies, 15*(2), 119-147. doi:10.1080/1359813042000314682
- Gardner, H. (1993). *Creating Minds: An Anatomy of Creativity Seen Through the Lives of Freud, Einstein, Picasso, Stravinsky, Eliot, Graham, and Gandhi*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1997). *Extraordinary Minds: Portraits of Exceptional Individuals and an Examination of our Extraordinariness*. New York: Basic Books.
- Giacobbi, P. R., Whitney, J., Roper, E., & Butryn, T. (2002). College coaches' views about the development of successful athletes: A descriptive exploratory investigation. *Journal of Sport Behavior, 25*, 164-179.
- Gil, S., Ruiz, F., Irazusta, A., Gil, J., & Irazusta, J. (2007). Selection of young soccer players in terms of anthropometric and physiological factors. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 47*(1), 25-32. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000246336300004
- Gobet, F., & Campitelli, G. (2007). The role of domain-specific practice, handedness, and starting age in chess. *Developmental Psychology, 43*(1), 159-172. doi:10.1037/0012-1649.43.1.159
- Goldberg, A. S. (1998). *Sports slump busting: 10 steps to mental toughness and peak performance*. Champaign, IL: Human Kinetics.

- Gould, D., Eklund, R. C., & Jackson, S. A. (1992). Olympic wrestling excellence: II. Thoughts and affect occurring during competition. *The Sport Psychologist*, 6, 383–402.
- Gould, D., Hodge, K., Peterson, K., & Petlichkoff, L. (1987). Psychological foundations of coaching: Similarities and differences among intercollegiate wrestling coaches. *The Sport Psychologist*, 1, 293–308.
- Gould, D., Jackson, S. A., & Finch, L. M. (1993). Life at the Top - the Experiences of United-States National Champion Figure Skaters. *Sport Psychologist*, 7(4), 354-374.
Retrieved from <Go to ISI>://WOS:A1993MJ92700004
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112. doi:10.1016/j.nedt.2003.10.001
- Guillemin, M., & Heggen, K. (2009). Rapport and respect: negotiating ethical relations between researcher and participant. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 12(3), 291-299.
- Gullich, A. (2014). Selection, de-selection and progression in German football talent promotion. *European Journal of Sport Science*, 14(6), 530-537.
doi:10.1080/17461391.2013.858371
- Gullich, A., & Emrich, E. (2012). Individualistic and collectivistic approach in athlete support programmes in the German highperformance sport system. *European Journal for Sport and Society*, 9, 243–268.
- Haugaasen, M., & Jordet, G. (2012). Developing football expertise: a football-specific research review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 5(2), 177-201. doi:10.1080/1750984x.2012.677951
- Heller, K. A., & Ziegler, A. (1998). Experience is no improvement over talent. *Behavioral and Brain Sciences*, 21(3), 417-418. doi:Doi 10.1017/S0140525x98341230
- Helsen, W. F., Baker, J., Michiels, S., Schorer, J., Van Winckel, J., & Williams, A. M. (2012). The relative age effect in European professional soccer: Did ten years of research make any difference? *Journal of Sports Sciences*, 30(15), 1665-1671.
doi:10.1080/02640414.2012.721929

- Helsen, W. F., Hodges, N. J., Van Winckel, J., & Starkes, J. L. (2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. *Journal of Sports Sciences, 18*, 727-736.
- Helsen, W. F., & Starkes, J. L. (1999). A multidimensional approach to skilled perception and performance in sport. *Applied Cognitive Psychology, 13*(1), 1-27. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000078629900001
- Helsen, W. F., Starkes, J. L., & Hodges, N. J. (1998). Team sports and the theory of deliberate practice. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 20*(1), 12-34. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000072381700002
- Helsen, W. F., Starkes, J. L., & Van Winckel, J. (1998). The influence of relative age on success and dropout in male soccer players. *American Journal of Human Biology, 10*(6), 791-798.
- Helsen, W. F., Van Winckel, J., & Williams, A. M. (2005). The relative age effect in youth soccer across Europe. *Journal of Sports Sciences, 23*(6), 629-636. doi:10.1080/02640410400021310
- Hirose, N. (2009). Relationships among birth-month distribution, skeletal age and anthropometric characteristics in adolescent elite soccer players. *Journal of Sports Sciences, 27*(11), 1159-1166. doi:10.1080/02640410903225145
- Howe, M. J. A., Davidson, J. W., & Sloboda, J. A. (1998). Innate talents: Reality or myth? *Behavioral and Brain Sciences, 21*(3), 399-+. doi:Doi 10.1017/S0140525x9800123x
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research, 15*(9), 1277-1288. doi:10.1177/1049732305276687
- Huijgen, B. C. H., Elferink-Gemser, M. T., Post, W. J., & Visscher, C. (2009). Soccer Skill Development in Professionals. *International Journal of Sports Medicine, 30*(8), 585-591. doi:10.1055/s-0029-1202354
- Ikuleyo, P. B., & Vipene, J. B. (1996). Dominant personality characteristics of Nigerian female athletes in selected sports. *Journal of the International Council for Health,*

Physical Education, Recreation, Sport and Dance, 32, 58-59.

- Jackson, S. A., Mayocchi, L., & Dover, J. (1998). Life after winning gold: II. Coping with change as an Olympic gold medallist. *Sport Psychologist*, 12(2), 137-155. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000073979000002
- Jenssen, A. (2011). *Talentidentifisering og spillerutvikling i en norsk toppklubb. En kvalitativ studie av trenere og spillerutviklere med ansvar for spillere 13-21 år i en tippeligaklubb og deres forståelse av talent, identifisering og utvikling av unge spillere*. Telemark University college.
- Johannessen, A., Tuft, P. T., & Christoffersen, L. (2002). *Introduksjon til vitenskapelig metode*. Abstrakt forlag
- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 205-218. doi:10.1080/10413200290103509
- Kannekens, R., Elferink-Gemser, M. T., & Visscher, C. (2011). Positioning and deciding: key factors for talent development in soccer. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 21(6), 846-852. doi:10.1111/j.1600-0838.2010.01104.x
- Kirschenbaum, D. S. (1987). Self-Regulation of Sport Performance. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 19(5), S106-S113. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:A1987K555100003
- Kitsantas, A., & Zimmerman, B. J. (2002). Comparing self-regulatory processes among novice, non-expert, and expert volleyball players: A microanalytic study. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(2), 91-105. doi:Doi 10.1080/10413200252907761
- Kitzinger, J. (1995). Qualitative research. Introducing focus groups. *BMJ: British medical journal*, 311, 299-302.
- Kitzinger, J., & Barbour, R. S. (1999). Introduction: the challenge and promise of focus groups. In R. S. Barbour & J. Kitzinger (Eds.), *Developing focus group research. Politics, theory and practice* (pp. 1-20). London / Thousand Oaks / New Dehli: SAGE Publications.

- Kreiner-Phillips, K., & Orlick, T. (1992). Winning after winning: the psychology of ongoing excellence. *The Sport Psychologist*, 7, 31-48.
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2000). *Focus groups: a practical guide for applied research*, 3rd ed. Thousand Oaks, C.A: SAGE Publications.
- Kucera, K. L., Marshall, S. W., Kirkendall, D. T., Marchak, P. M., & Garrett, W. E. (2005). Injury history as a risk factor for incident injury in youth soccer. *British Journal of Sports Medicine*, 39(7), 462-466. doi:10.1136/bjism.2004.013672
- Kvale, S. (1996). *Interviews: an introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, C.A: SAGE Publications.
- le Gall, F., Carling, C., Williams, M., & Reilly, T. (2010). Anthropometric and fitness characteristics of international, professional and amateur male graduate soccer players from an elite youth academy. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 13(1), 90-95. doi:10.1016/j.jsams.2008.07.004
- Leite, N., Baker, J., & Sampaio, J. (2009). Paths to expertise in Portuguese national team athletes. *Journal of Sports Science and Medicine*, 8(4), 560-566. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000273388800011
- Lincoln, Y., & Guba, E. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Lombardi, V. (n.d). Retrieved from <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/v/vincelomba122285.html>
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543-562. doi:Doi 10.1111/1467-8624.00164
- Lyle, J. (2002). *Sports coaching concepts. A framework for coaches' behaviour*. London & New York: Routledge.
- MacNamara, A., Button, A., & Collins, D. (2010a). The Role of Psychological Characteristics in Facilitating the Pathway to Elite Performance Part 1: Identifying Mental Skills and

Behaviors. *Sport Psychologist*, 24(1), 52-73. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000275801400004

MacNamara, A., Button, A., & Collins, D. (2010b). The Role of Psychological Characteristics in Facilitating the Pathway to Elite Performance Part 2: Examining Environmental and Stage-Related Differences in Skills and Behaviors. *Sport Psychologist*, 24(1), 74-96. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000275801400005

Malina, R. M. (1994). Physical growth and biological maturation of young athletes. *Exerc Sport Sci Rev*, 22, 389-433. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/7925550>

Malina, R. M. (2003). Growth and maturity status of young soccer (football) players. In T. Reilly & M. Williams (Eds.), *Science and soccer* (2nd ed., pp. 287 – 306). London: Routledge.

Malina, R. M., Bouchard, C., & Bar-Or, O. (2004). *Growth, maturation and physical activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Malina, R. M., Eisenmann, J. C., Cumming, S. P., Ribeiro, B., & Aroso, J. (2004). Maturity-associated variation in the growth and functional capacities of youth football (soccer) players 13-15 years. *European Journal of Applied Physiology*, 91(5-6), 555-562. doi:10.1007/s00421-003-0995-z

Malina, R. M., Reyes, M. E. P., Eisenmann, J. C., Horta, L., Rodrigues, J., & Miller, R. (2000). Height, mass and skeletal maturity of elite Portuguese soccer players aged 11-16 years. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 685-693. doi:Doi 10.1080/02640410050120069

Malterud, K. (2011). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning. 3. utgave*. Oslo: Universitetsforlaget.

Malterud, K. (2012). *Fokusgrupper som forskningsmetode for medisin og helsefag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Martinek, T. J. (1983). Creating Golem and Galatea effects in physical education instruction: A social psychological perspective. *Teaching in physical education*, 59-70.

- Meyers, C. M., van Woerkom, M., & Dries, N. (2013). Talent — Innate or acquired? Theoretical considerations and their implications for talent management. *Human Resource Management Review*, 23, 305-321.
- Meylan, C., Cronin, J., Oliver, J., & Hughes, M. (2010). Talent Identification in Soccer: The Role of Maturity Status on Physical, Physiological and Technical Characteristics. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 5(4), 571-592. doi:10.1260/1747-9541.5.4.571
- Miller, M. K., Cronin, C., & Baker, G. (2015). Nurture, nature and some very dubious social skills: an interpretative phenomenological analysis of talent identification practices in elite English youth soccer. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 7(5), 642-662. doi:10.1080/2159676X.2015.1012544
- Miller, P. K., Rowe, L., Cronin, C., & Bampouras, T. M. (2012). Heuristic Reasoning and the Observer's View: The Influence of Example-Availability on ad-hoc Frequency Judgments in Sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 24(3), 290-302. doi:10.1080/10413200.2011.641062
- Mong, F. M. (2009). *Talentutvikling i fotball. En kvantitativ undersøkelse av spillerutviklere i Norge vedrørende deres oppfatning av hva som skal til for å lykkes i fotball.* University of Agder.
- Morgan, D. L. (1997). *Focus groups as qualitative reseach* (Vol. 2). Thousand Oaks, C.A: SAGE Publications.
- Morgan, W. P. (1980). Sport personology: The credulous-skeptical argument in perspective. In S. W.F (Ed.), *In Sport Psychology: An Analysis of Athlete Behavior* (2nd ed., pp. 330-339). Ithaca, NY: Movement Publications.
- Morris, T. (2000). Psychological characteristics and talent identification in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 715-726. doi:10.1080/02640410050120096
- Moston, S., Engelberg, T., & Skinner, J. (2015). Self-fulfilling prophecy and the future of doping. *Psychology of Sport and Exercise*, 16, 201-207
- Musch, J., & Grondin, S. (2001). Unequal competition as an impediment to personal development: A review of the relative age effect in sport. *Developmental Review*, 21(2), 147-167. doi:DOI 10.1006/drev.2000.0516

- Nash, C., & Collins, D. (2006). Tacit knowledge in expert coaching: Science or art? *Quest*, 58(4), 465-477. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000242494700006
- Northouse, P. G. (2004). *Leadership: Theory and practice*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ommundsen, Y., & Lemyre, P. N. (2007). Self-regulation and strategic learning: The role of motivational beliefs and the learning environment in physical education. In J. Luikkonen, Y. Vanden Auweele, B. Vereijken, D. Alfermann, & Y. Theodorakis (Eds.), *Psychology for physical educators* (pp. 141-173). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Orlick, T., & Partington, J. (1988). Mental skills to excellence. *The Sport Psychologist*, 2, 105-130
- Panda, B. N., & Bisivas, N. B. (1989). Personality adjustment of high and low achieving football players: A comparative study. *Indian Journal of Psychometry and Education*, 20, 97-100.
- Pankhurst, A., & Collins, D. (2013). Talent Identification and Development: The Need for Coherence Between Research, System, and Process. *Quest*, 65(1), 83-97. doi:10.1080/00336297.2012.727374
- Parker, A. (1996). *Chasing the big-time: Football apprenticeship in the 1990's*. (PhD), Warwick University, UK.
- Paulis, J. C., Perea, R., & Blanco-Villasenor, A. (2009). Has soccer changed in the last three World Cups? In T. Reilly & F. Korkusuz (Eds.), *Science and football VI* (pp. 166-170). London/New York: Routledge.
- Philippaerts, R. M., Vaeyens, R., Janssens, M., Van Renterghem, B., Matthys, D., Craen, R., . . . Malina, R. M. (2006). The relationship between peak height velocity and physical performance in youth soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 24(3), 221-230. doi:10.1080/02640410500189371
- politidepartementet, J.-o. (2015). *Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)*. Oslo: Lovdata Retrieved from <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-04-14-31>.
- Rees, C. R., & Segal, M. W. (1984). Role-Differentiation in Groups - the Relationship between Instrumental and Expressive Leadership. *Small Group Behavior*, 15(1), 109-

123. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:A1984SK08500006

Reilly, T., & Gilbourne, D. (2003). Science and football: a review of applied research in the football codes. *Journal of Sports Sciences*, 21(9), 693-705. doi:10.1080/0264041031000102105

Reilly, T., Williams, A. M., Nevill, A., & Franks, A. (2000). A multidisciplinary approach to talent identification in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 695-702. doi:10.1080/02640410050120078

Ritchie, J., Lewis, J. (2013). *A guide for social science students and researchers*. London/Thousand Oaks/New Dehli: Sage Publications

Roaas, T. V. (2011). *Sorry gutten min, du blir ikke valgt": om aspekter ved utvelgelse og utvikling av unge fotballspillere*.

Sande, E. (2014). Slik skal NFF redde norsk fotball. Retrieved from <http://www.nettavisen.no/sport/fotball/slik-skal-nff-redde-norsk-fotball/8474831.html>

Secker, J., Wimbush, E., Watson, J., & Milburn, K. (1995). Qualitative methods in health promotion research: some criteria for quality. *Health Education Journal*, 54, 74-87.

Simmons, C., & Paull, G. C. (2001). Season-of-birth bias in association football. *Journal of Sports Sciences*, 19(9), 677-686. doi:10.1080/02640410152475801

Simonton, D. K. (1994). *Greatness: Who Makes History and Why?* New York: Guilford.

Singer, R. N., & Janelle, C. M. (1999). Determining sport expertise: From genes to supremes. *International Journal of Sport Psychology*, 30(2), 117-150. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000081583300002

Sparkes, A., & Smith, B. (2014). *Qualitative research methods in sport, exercise and health: from process to product*. London: Routledge.

Steffen, K., & Engebretsen, L. (2010). More data needed on injury risk among young elite athletes. *British Journal of Sports Medicine*, 44(7), 485-489. doi:10.1136/bjism.2010.073833

- Storm, L. K., Kristoffer, H., & Krogh, C. M. (2012). Specialization pathways among elite Danish athletes: A look at the developmental model of sport participation from a cultural perspective. *International Journal of Sport Psychology*, 43(3), 199-222. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000307209300002
- Sæther, S. A. (2004). *Fotball og talent. En studie av norske eliteserietrenerne sin forståelse av talent i fotball*. Norwegian University of Science and Technology.
- Thelwell, R., Weston, N., & Greenlees, I. (2005). Defining and Understanding Mental Toughness within Soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(4), 326-332. doi:10.1080/10413200500313636
- Thomas, K. T., & Thomas, J. R. (1999). What squirrels in the trees predicts about expert athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 30(2), 221-234. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000081583300006
- Toering, T. T., Elferink-Gemser, M. T., Jordet, G., & Visscher, C. (2009). Self-regulation and performance level of elite and non-elite youth soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 27(14), 1509-1517. doi:10.1080/02640410903369919
- Tranckle, P., & Cushion, C. J. (2006). Rethinking giftedness and talent in sport. *Quest*, 58(2), 265-282. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000237463100005
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2007). Mechanisms underpinning successful decision making in skilled youth soccer players: An analysis of visual search Behaviors. *Journal of Motor Behavior*, 39(5), 395-408. doi: 10.3200/Jmbr.39.5.395-408
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). Talent identification and development programmes in sport - Current models and future directions. *Sports Medicine*, 38(9), 703-714. doi: 10.2165/00007256-200838090-00001
- Vaeyens, R., Malina, R. M., Janssens, M., Van Renterghem, B., Bourgois, J., Vrijens, J., & Philippaerts, R. M. (2006). A multidisciplinary selection model for youth soccer: the Ghent Youth Soccer Project. *British Journal of Sports Medicine*, 40(11), 928-934. doi:10.1136/bjism.2006.029652
- Valente-Dos-Santos, J., Coelho-E-Silva, M. J., Vaz, V., Figueiredo, A. J., Capranica, L., Sherar, L. B., . . . Malina, R. M. (2014). Maturity-associated variation in change of direction and dribbling speed in early pubertal years and 5-year developmental

- changes in young soccer players. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 54(3), 307-316. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000338617700007
- Vrljic, K., & Mallett, C. J. (2008). Coaching knowledge in identifying football talent. *International Journal of Coaching Science*, 2(1), 63-81.
- Waldron, M., & Worsfold, P. (2010). Differences in the Game Specific Skills of Elite and Sub-Elite Youth Football Players: Implications for Talent Identification. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 10(1), 9-24. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000208327400003
- Ward, P., Hodges, N. J., Williams, A. M., & Starkes, J. L. (2004). Deliberate practice and expert performance: defining the path to excellence. In A. M. Williams & N. J. Hodges (Eds.), *Skill acquisition in sport: Research, theory and practice* (pp. 231-258). London: Routledge.
- Ward, P., & Williams, A. M. (2003). Perceptual and cognitive skill development in soccer: The multidimensional nature of expert performance. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 25(1), 93-111. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000181493900006
- Weaver, J., Moses, J. F., Snyder, M. (2016). Self-fulfilling prophecies in ability settings. *The Journal of Social Psychology*, 156:2, 179-189.
- Wibeck, V. (2000). *Fokusgrupper – Om fokuserande gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Sverige: Lund: Studentlitteratur.
- Wiersma, L. D. (2000). Risks and benefits of youth sport specialization: Perspectives and recommendations. *Pediatric Exercise Science*, 12(1), 13-22. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000085457400004
- Wilkinson, S. (1998). Focus group methodology: a review. *International Journal of Social Research Methodology*, 1(3), 181-203.
- Williams, A. M. (2000). Perceptual skill in soccer: Implications for talent identification and development. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 737-750. doi:Doi 10.1080/02640410050120113
- Williams, A. M., Davids, K., & Williams, J. G. (1999). *Visual Perception and Action in Sport*.

London: E & FN Spon.

Williams, A. M., & Franks, A. (1998). Talent identification in soccer. *Sports Exercise and Injury*, 4(4), 159-165. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000079694200005

Williams, A. M., & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 657-667. doi:Doi 10.1080/02640410050120041

Zimmerman, B. J. (2000). Attainment of self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13-39). San Diego: CA: Academic Press.

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide:

1. Hvordan vil dere beskrive talentidentifisering?
2. Hva tenker dere burde vektlegges mest i identifisering av unge fotballspillere her i Norge?
3. Det dere har sagt om kjennetegn på talent, eller hvem som blir gode: Er det slik at disse spillerne får spille mer enn andre?
4. Er det slik at talentidentifisering kan være sosialt konstruert?
5. Satses det mer på spillere dere selv mener kan bli best?
6. Hvis dere skulle plukket ut de tre viktigste faktorene i identifiseringen av et talent, hva vil det være?

Tilleggsspørsmål:

7. Har dere noen eksempler på spillere dere tidlig 'visste' kom til å nå toppen? Hva kjennetegner disse?
8. Har breddeklubber i Norge andre forutsetninger med tanke på talentidentifisering enn toppklubber?
9. Innen forskning så finnes det en del informasjon på hva som var viktig for at unge fotballspillere nådde toppen: Burde trenere vektlegge forskning i identifisering av talenter, eller basere seg på det trenerne ser, og videre mener er viktig?

Vedlegg 2: Godkjenning av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD)

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Frank Eirik Abrahamsen
Seksjon for coaching og psykologi Norges idrettshøgskole
Postboks 4014 Ullevål Stadion
0806 OSLO

Vår dato: 08.04.2016 Vår ref.: 47752/31/HIT Deres dato: Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 02.03.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

47752	<i>Talentidentifisering i fotball i Norge: Stemmer trenerens erfaringer med det forskningen sier?</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Norges idrettshøgskole, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Frank Eirik Abrahamsen</i>
<i>Student</i>	<i>Eirik Bie</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 25.05.2016, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Kjersti Haugstvedt

Hildur Thorarensen

Kontaktperson: Hildur Thorarensen tlf: 55 58 26 54

Harald Hørløvs gate 2D
N-5000 Bergen
Norge
Tel: +47 55 58 21 17
Fax: +47 55 58 56 58
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Orgnr: 985 371 884

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning

Aukingskontoret / Generer Office:
OSLO: NSD, Løvsensstrøet 1 Oslo, Postboks 3025 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47 22 85 52 11. nsd@nsd.no
MUNICIPALITY NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47 73 59 19 02. Rptn: nsm@ntnu.no
Bergen NSD, NTU, Løvsensstrøet 1, Torshov 8037, Torshov. Tel: +47 77 64 43 35. nsd@ntnu.no

Vedlegg 3: Informasjonsskriv og samtykke

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet:
Hvilke tanker og erfaringer har trenere om talentidentifisering i fotball i Norge? Og blir disse «talentene» satset mer på?

Bakgrunn og formål

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan fotballtreneres erfaringer fra talentidentifisering stemmer overens med forskningen som er gjort på talentidentifisering i fotball. Prosjektet ønsker å få mer kunnskap om hvordan talentidentifisering blant unge fotballspillere foregår i Norge i breddeklubber. Gjennom fokusgrupper som metode ønsker ikke prosjektet å finne frem en "fasit" til hvordan talentidentifiseringen er i Norge, men heller søke etter å øke forståelsen om hvilke erfaringer og tanker trenere i breddeklubber har om talentidentifisering av unge norske fotballspillere, og relatere dette til forskning på talentidentifisering. Dette prosjektet er en mastergradstudie ved Norges Idrettshøgskole, seksjon for coaching og idrettspsykologi.

- Problemstillingene er: 1) *Hvilke faktorer anser trenere i en breddeklubb som viktig i identifiseringen av talenter (8-19 år), og kan disse faktorene knyttes opp mot forskning på talentidentifisering i fotball?* og 2) *Vil de spillerne som blir ansett som «talenter» av treneren bli satset mer på?*

Det ønskes deltakerne som jobber som fotballtrenere i to forskjellige breddeklubber i Oslo. Et strategisk inklusjonskriterium i dette prosjektet er å rekruttere deltakere som faktisk har noe å fortelle om temaet. Videre må deltakerne være aktive trenere for spillere i ungdomsfotballen (13-19 år). Du er forespurt om delta i prosjektet fordi du kan bidra til å belyse problemstillingen omkring temaet talentidentifisering.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltakelse i studien vil innebære en samtale gjennom en fokusgruppe. I en fokusgruppe er det ikke en intervjuer som holder samtalen i gang, men prosjektlederen vil heller fungere som en moderator som bidrar til å fremme diskusjon i gruppen. Gruppeintervjuet vil lagres gjennom et taleopptak. I tillegg til at metoden kan gi konkrete svar på spørsmål, gir fokusgrupper informasjon på flere nivå.

Gruppedynamikken som oppstår mellom deltakerne kan generere en rikere skala av ideer i fokusgruppene enn i et personlig intervju. Årsaken til dette er at fokusgrupper ikke bare gir informasjon om det ønskede temaet, men i tillegg involverer interaksjonen, det vil si den gjensidige påvirkningen mellom gruppedeltakerne. Deltakelse i prosjektet vil derfor ikke bare hjelpe å belyse problemstillingen i prosjektet, men også bidra til at deltakerne selv kan innhente ny og mer kunnskap om temaet i samspillet med hverandre. En deltakelse i prosjektet vil innebære at deltakere deler sine

tanker og erfaringer rundt temaet talentidentifisering. Spørsmålene som stilles til deltakerne gjøres for å få en diskusjon rundt temaet talentidentifisering i Norge, og deltakerne vil oppfordres til å komme med eksempler fra deres hverdag. Spørsmålene som stilles vil være åpne spørsmål som muliggjør for deltakere å dele egne erfaringer og tanker rundt spørsmålene som stilles.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun prosjektlederen, som også vil fungere som en intervjuer som vi har tilgang til personopplysninger. Lydopptaket, datainnsamlingen og personopplysningene vil lagres på en egen minnepenn, og blir videre låst i en kommode som kun prosjektlederen har tilgang til. Alt av personopplysninger og datainnsamling på datamaskin vil slettes etter at informasjonen er overført på minnepinnen. På den måten ivaretas deltakerens konfidensialitet. Deltakerne vil anonymiseres, og vil derfor ikke kunne gjenkjennes i publikasjon. Prosjektet skal etter planen avsluttes 25. mai. Personopplysninger og taleopptak slettes etter at prosjektet avsluttes. Informasjonen i gruppesamtalen er taushetsbelagt, det vil si at det som fortelles i fokusgruppen, skal ikke deles med personer som ikke var der.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg forbli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Eirik Bie (tlf: 991 27 110), som er prosjektleder, eller kontakt veileder Henrik Gustafsson (tlf: 412 74 597). Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk Samfunnsvitenskapelige Datatjeneste.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

